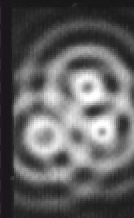

PEDAGOGICKÉ ROZHLADY

METODICKO
PEDAGOGICKÉ
CENTRUM

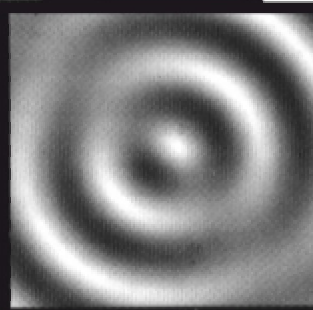
3
2011

A

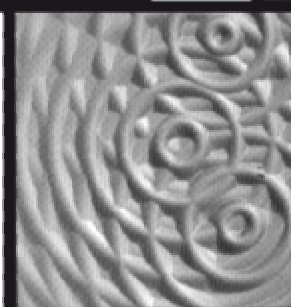
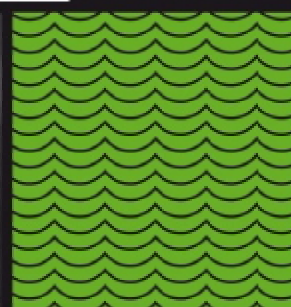

B

BB

&

K

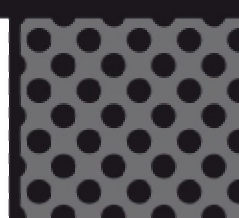

PR

AZ

α

ODBORNO-METODICKÝ ČASOPIS

OBSAH

•NÁRODNÝ PROJEKT PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST	... 1
•NÁRODNÝ PROJEKT VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMEST- NANCOV MŠ AKO SÚČASŤ REFORMY VZDE- LÁVANIA	... 21
•PRÍLOHA 20 ROKOV MPC	
•Úvod	... 2
•Pavel Mäsiar: 20 rokov metodicko-pedagogickej práce pre bratislavských učiteľov	... 2
•Miroslav Valica: Etické hodnoty a kultúra MPC v Banskej Bystri- ci v ďalšom vzdelávaní učiteľov v jej 20-ročnej histórii	... 3
•Ivan Pavlov K vývoju podporných inštitucionálnych služieb profesijného rozvoja učiteľov na Slovensku	... 5
•Viera Šándorová Rómske vzdelávacie, informačné, dokumentačné a konzultačné centrum	... 7
•Miron Zelina: Od vzdelania k múdrosti...	... 8
•Iveta Martinčeková: V službách učiteľa a školstva	... 10
•Alena Maschkanová: Gratulujeme	... 11
•Simoneta Babiaková: Metodicko-pedagogické centrum z pohľadu učiteľskej profesie	... 12
•Gustáva Rötling: Spomienky Gustáva Rötlinga z MPC Banská Bystrica	... 13
•Ján Žilka: Povedz mi - ja zabudnem, ukáž mi - zapamätám si, nechaj ma urobiť to - a ja sa naučím	... 15
•Lubica Bekéniová: Retrospektívna sonda	... 16
•Miroslav Krajňák: Za dvadsať rokov od MC k MPC alebo Päť spomienok jubilatke	... 17
•Ján Pavelčák: Jubilujúce Metodicko-pedagogické centrum v Pre- šove z pohľadu Krajského školského úradu v Ko- šiciach	... 19
•Elena Kacvinská: Moja spolupráca s MPC Trenčín	... 20

PEDAGOGICKÉ ROZHLADY

Časopis pre školy a školské zariadenia

3/2011

Dvojmesačník

Ročník 20

Editor:

Metodicko-pedagogické centrum
Bratislava

VÝKONNÁ REDAKCIA

ŠÉFREDAKTOR:

Marián Valent - MPC RP B. Bystrica

VÝKONNÁ REDAKTORKA:

Viera Stankovičová - MPC RP B. Bystrica

TECHNICKÝ REDAKTOR:

Ivan Rafaj - MPC RP B. Bystrica

ČLENOVIA:

Jozef Lauko - ŠŠI B. Bystrica

Brigita Šimonová - FHV UMB B. Bystrica

Miroslav Valica - PF UMB B. Bystrica

REDAKČNÁ RADA:

Sylvia Laczová - GR MPC Bratislava

Ivan Pavlov - GR MPC Bratislava

Iveta Martinčeková - MPC RP Bratislava

Alica Dragulová - MPC RP Prešov

Ivan Stankovský - ŠIOV Bratislava

Gabriela Porubská - PF UKF Nitra

ZAHRANIČNÍ KOREŠPONDENTI:

Milan Pol - Česká republika

Anna Gajdzica - Poľsko

Kristóf Lajosné Antónia - Maďarsko

ADRESA REDAKCIE:

Metodicko-pedagogické centrum

regionálne pracovisko Horná 97

975 46 Banská Bystrica

Tel.: 048/4722 905 Fax: 048/4722 933

e-mail: viera.stankovicova@mpc-edu.sk

www.rozhlady.pedagog.sk

Tlač: Tlačiareň Kušnír, Prešov

Vyšlo 3. júna 2011.

Nevychádza počas letných prázdnin.

Evid. číslo: EV 3414/09

ISSN 1335-0404

Časopis vychádza s finančnou podporou
Ministerstva školstva SR.

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor.
Redakcia sa nemusí vždy stotožňovať s názormi autora.
Nevyžiadané rukopisy nevraciamy.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

Vážené kolegyně a kolegovia,

vzdelávanie, výsledkom ktorého je získanie kvalitných poznatkov a spolu s nimi aj kľúčových kompetencií, je považované za základný pilier spoločnosti nielen u nás, ale aj v krajinách EÚ a v ostatnom svete. Vstupom do Európskej únie sme sa stali i my neodmysliteľnou súčasťou európskeho kontextu a myšlienka učiacej sa spoločnosti platí aj pre pedagogiku a edukačnú prax v našich školách a školských zariadeniach.

Rýchlosť súčasných zmien v spoločnosti vyžaduje adaptívne schopnosti každého ľudského jedinca. V tejto situácii sa dostávajú do popredia požiadavky na rozvoj takých kompetencií, ktoré umožnia začlenenie žiakov, budúcich absolventov do pracovného, spoločenského a sociálneho života a umožnia im primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách. Táto nevyhnutnosť bola aj jedným z dôvodov potreby reformovať naše školstvo. Pretože hlavným nositeľom zmien v školách je učiteľ, bolo a stále je dôležité získať ho pre tento cieľ.

Metodicko-pedagogické centrum získalo nenávratný finančný príspevok na realizáciu zrkadlových národných projektov Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov, ktoré sú spolufinancované zo zdrojov EÚ. Projekty nám umožnia v súlade s novým školským zákonom a zákonom o pedagogických a odborných zamestnancoch zabezpečiť kvalitnú prípravu pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení, schopných pripraviť svojich žiakov pre náročné životné situácie. Zvyšovanie kvality vzdelávania vyžaduje neustále skvalitňovanie profesionálnych kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov v školstve. Prioritou reformy vzdelávacieho systému v SR je dosiahnutie európskeho štandardu kvality vzdelanostnej úrovne absolventov všetkých typov škôl. Aby sa európska kvalita vzdelávania stala reálnou súčasťou vzdelávacieho systému v SR, k tomu je nevyhnutné vytvárať kvalitné podmienky pre systematické a cieľavedomé rozvíjanie ľudských zdrojov v rezorte školstva. Národný projekt Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov, má ambíciu prispieť k rozvoju odborných a osobnostných kvalít pedagogických a odborných zamestnancov s cieľom skvalitnenia vzdelávacích služieb regionálneho školstva.

V nasledujúcich riadkoch stručne uvádzame základné informácie o národnom projekte Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Uvedený projekt je realizovaný na celom území Slovenskej republiky v dvoch zrkadlových národných projektoch (ITMS pre cieľ Konvergencia 26120130002, ITMS pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť 26140230002).

Cieľom projektu je vytvoriť efektívny systém ďalšieho

*Hľadať spôsob vyučovania
znamená hľadať dobrých učiteľov,
a tak aj vnútorná reforma
závisí najmä od osobnosti učiteľa.
Jur Hronec*

vzdelávania pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií.

Medzi cieľové skupiny projektu patria najmä pedagogickí zamestnanci všetkých stupňov a typov škôl a školských zariadení; odborní zamestnanci škôl a školských zariadení: psychológovia, školskí psychológovia, školskí logopédi, špeciálni pedagógovia, školskí špeciálni pedagógovia a terénni špeciálni pedagógovia, liečební pedagógovia, sociálni pedagógovia.

Projekt sa začal implementovať v októbri 2009, jeho trvanie je 48 mesiacov a plánované ukončenie je v októbri 2013.

V nasledujúcom texte stručne predstavujeme aktivity národného projektu aj s príspevkami, ktoré poukazujú na špecifiká, príp. prínosy výstupov uvedených aktivít.

Pre aktivitu 1.1 Tvorba, inovácia a implementácia profesionálnych štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja profesionálnych kompetencií spracovala príspevok koordinátorka aktivity Mária Šnidlová a ďalší príspevok je od členov expertnej skupiny Ivana Pavlova a Miroslava Valicu.

Pre aktivitu 2.1 Analýza vzdelávacích potrieb jednotlivých cieľových skupín pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení je v nasledujúcom texte k dispozícii príspevok od koordinátora aktivity Mariána Valenta a člena pracovnej skupiny Róberta Saba.

Pre aktivitu 2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov spracovala príspevok koordinátorka aktivity Ľuboslava Ferčíková.

Pre aktivitu 3.1 Tvorba učebných zdrojov, metódik a odborných publikácií, vrátane digitálnej formy je spracovaný príspevok od koordinátorky aktivity Sylvie Laczovej.

Pre aktivitu 3.2 Vzdelávacie aktivity zamerané na rozvíjanie kľúčových kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov a stratégií výchovy a vzdelávania spracoval príspevok koordinátor aktivity Vladimír Laššák.

Pre aktivitu 4.1 Tvorba a správa interaktívneho vzdelávacieho portálu na podporu kontinuálneho vzdelávania je k dispozícii príspevok od koordinátorky aktivity Miroslavy Jakubekovej.

Pre aktivitu 4.2 Zariadenie a vybavenie na odborné aktivity spracovala príspevok koordinátorka aktivity Lýdia Goňová.

Sekcia venovaná národnému projektu ešte obsahuje rozhovory s manažérmi, manažérkami regionálnych projektových kancelárií.

Jarmila Tóthová, MPC Bratislava

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

TVORBA PROFESIJNÝCH ŠTANDARDOV A NÁSTROJOV HODNOTENIA ROZVOJA PROFESIJNÝCH KOMPETENCIÍ (ODBORNÁ AKTIVITA 1.1)

Mária Šnidlóva, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko Žilina

Zmyslom odbornej aktivity 1.1 je vytvoriť, resp. inovovať a implementovať profesijné štandardy ako jeden zo základných nástrojov budovania kvality škôl a školských zariadení. Profesijné štandardy sú zakotvené v legislatíve (zákon č. 317/2009 Z. z.). Profesijný štandard pedagogického a odborného zamestnanca:

- vymedzuje nevyhnutné a dosiahnuteľné profesijné kompetencie ako predpoklad štandardného, t.j. kvalitného výkonu profesie,
- je nástrojom udržiavania a zvyšovania kvality výkonu v profesii, umožňuje jej poznanie a ocenenie,
- je pilierom gradácie profesionality pedagogického a odborného zamestnanca,
- vychádza z neho profil absolventa vysokej školy,
- je základom profesijného rastu pedagogických a odborných zamestnancov,
- je východiskom pre tvorbu systémov hodnotenia a z nich vyplývajúcich plánov profesijného rozvoja pedagogických a odborných zamestnancov,
- je východiskom pre tvorbu programov kontinuálneho vzdelávania založených na budovaní a rozvoji profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov.

Na podnet Ministerstva školstva SR bola v období 2005 - 2009 spracovaná pilotná verzia profesijných štandardov pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov, s ktorou sa pedagogická verejnosť mohla zoznámiť prostredníctvom časopisu Pedagogické rozhľady. Autori očakávali, že publikovanie jednotlivých štandardov vzbudí záujem učiteľov i škôl a podnieti verejnú diskusiu k tejto problematike. Žiaľ, očakávania sa nenaplnili. Reakcií a podnetov na úpravu štandardov prišlo veľmi málo na to, aby z nich bolo možné formulovať zásadné závery.

Odborná aktivita 1.1 nadväzuje na pilotné profesijné štandardy. Jej realizácia je rozpracovaná do piatich podaktivít.

1. Spracovanie Metodiky tvorby profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií

Prvou fázou je spracovanie Metodiky tvorby profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov. Je to základný teoretický materiál celej aktivity, preto sa jej spracovaniu venuje mimoriadna pozornosť. Metodiku vytvára skupina expertov na základe skúseností z deduktívneho modelu tvorby profesijných štandardov a jeho prijatia verejnosťou (úloha MŠ SR, 2005) a skúseností zo zahraničných modelov profesijných štandardov.

V súčasnosti je spracovaná prvá časť dokumentu - metodika tvorby profesijných štandardov. V druhej časti budú spracované požiadavky na nástroje hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií, treťou bude metodika pilotného overovania nástrojov a profesijných štandardov. Súčasťou poslednej časti budú aj kritériá výberu pilotných škôl, resp. školských zariadení, ako aj forma a rámcový obsah evalvačnej správy.

Plánované ukončenie: október 2011

2. Tvorba a inovácia profesijných štandardov

Profesijné kompetencie sú podstatou navrhovaných profesijných štandardov. V súboroch kompetencií sú zachytené systémové zmeny výchovy a vzdelávania, ktoré sú podrobnejšie rozpracované do vedomostí, zručností a postojov pedagogických a odborných zamestnancov (ďalej len PZ a OZ). Sú východiskom pre tvorbu indikátorov tzn. preukázateľných prejavov profesijných kompetencií v praxi.

Dimenzie

Kompetencie v profesijnom štandarde sú začlenené do troch dimenzií:

- **Dimenzia Diet'a/Žiak:** obsahuje profesijné kompetencie orientované na poznanie žiaka, s ktorým PZ a OZ pracuje - na jeho osobnostné charakteristiky a podmienky rozvoja.
- **Dimenzia Edukačný proces/Proces odbornej starostlivosti, poradenstva, prevencie:** obsahuje profesijné kompetencie zamerané na procesy smerujúce k rozvoju žiaka.
- **Dimenzia Pedagogický zamestnanec/ odborný zamestnanec:** obsahuje kompetencie zamerané na rozvoj jedinca ako predstaviteľa profesie a súčasne zamestnanca školy (školského zariadenia).

Indikátory úrovne profesijných kompetencií

Indikátor je kvalitatívny a kvantitatívny ukazovateľ, ktorý vypovedá o preukázateľných vedomostiach, zručnostiach a postojoch pedagogického alebo odborného zamestnanca a v praxi. Indikátory určujú úroveň jeho profesijných kompetencií. Tvorba, obsah a použitie indikátorov je špecifikovaná pre príslušnú kategóriu, podkategóriu, kariérny stupeň alebo kariérnu pozíciu pedagogického alebo odborného zamestnanca.

Gradácia kompetencií

Každý profesijný štandard je spracovaný pre 3 kariérne stupne: samostatný PZ a OZ, PZ a OZ s prvou atestáciou, PZ a OZ s druhou atestáciou.

Gradácia profesijných kompetencií v jednotlivých kariérnych stupňoch je založená na princípoch:

- usporiadania kompetencií do 3 dimenzií,
- rovnakých kompetencií pre všetky kariérne stupne v danej

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

podkategórii PZ a OZ,

- každý vyšší kariérny stupeň obsahuje kompetencie predchádzajúceho kariérneho stupňa,
- vo vyššom kariérnom stupni sú uvedené len indikátory, ktoré charakterizujú vyššiu úroveň kompetencií v náročnejších činnostiach a úkonoch.

Charakteristika kompetencií pre jednotlivé kariérne stupne PZ a OZ

Samostatný PZ a OZ

Samostatne zvláda bežné výchovné a vzdelávacie situácie (PZ). Samostatne zvláda procesy odbornej starostlivosti, poradenstva a prevencie (OZ).

PZ a OZ s I. atestáciou

Aplikuje inovácie vo svojej pedagogickej a odbornej činnosti. Stáva sa „inovátorom“ vlastného vyučovania v triede a kurikula, resp. v procesoch odbornej starostlivosti, poradenstva a prevencie.

PZ a OZ s II. atestáciou

Dosahuje kompetencie experta v pedagogickej činnosti, poskytuje poradenstvo pedagogickým zamestnancom vo vlastnej škole a v iných vzdelávacích inštitúciách (PZ). Koordinuje a odborne dohliada na úroveň jednotlivých odborných činností OZ, podieľa sa na kontinuálnom vzdelávaní a inom zvyšovaní profesijných kompetencií (OZ).

Na tvorbe profesijných štandardov sa podieľajú experti - vynikajúci odborníci z praxe, MPC a VŠ. Profesionálne štandardy budú spracované pre všetky kategórie a vybrané podkategórie a kariérové pozície PZ a OZ. Na každý profesijný štandard budú vypracované 2 nezávislé odborné posudky.

V súčasnosti je spracovaná pracovná verzia profesijného štandardu pre kategóriu Učiteľ. Predpokladáme, že do konca školského roku 2010/2011 budú spracované profesijné štandardy pre kategóriu vychovávateľ, pre kategóriu OZ psychológ a profesijný štandard špecialistu - vedúceho pedagogického zamestnanca.

Plánované ukončenie podaktivity: december 2011

3. Tvorba nástrojov hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií

V tejto podaktivite budú spracované nástroje na overovanie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov, na základe Metodiky tvorby profesijných štandardov a nástrojov overovania profesijných kompetencií. Pomocou nich bude možné overovať úroveň profesijných kompetencií u konkrétnych pedagogických a odborných zamestnancov v školách a školských zariadeniach. Majú slúžiť ako:

- nástroj sebahodnotenia pedagogických a odborných zamestnancov,
- nástroj hodnotenia výkonu pedagogických a odborných zamestnancov s cieľom identifikovať ich individuálne vzdelávacie potreby,
- nástroj na tvorbu systému rozvoja PZ a OZ v školách a školských zariadeniach.

Plánované ukončenie podaktivity: marec 2012

4. Pilotné overovanie profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov

Cieľom tejto podaktivity je overenie vzniknutých profesijných štandardov a nástrojov v praxi. Pilotné overovanie sa uskutoční v 8 pilotných školách /školských zariadeniach. Regionálne budú zastúpené všetky kraje SR a Bratislava. Pilotné overovanie je potrebné na to, aby bolo možné prakticky overiť využiteľnosť profesijných štandardov a nástrojov v bežnej praxi škôl a školských zariadení. Má odhaliť fungujúce a nefungujúce prvky navrhovaných výstupov aktivity a navrhnúť vhodné spôsoby ich korekcie. Tiež sa overí ich praktická použiteľnosť v školách/školských zariadeniach a náročnosť ich nasadenia. Celý postup pilotného overovania bude spracovaný v Metodike.

V každej pilotnej škole, školskom zariadení vznikne skupina overovateľov (interných zamestnancov), ktorých úlohou bude posúdiť využiteľnosť nástrojov a profesijných štandardov. Dohľad a odborné poradenstvo pri overovaní profesijných štandardov a súboru nástrojov podľa určenej Metodiky budú zabezpečovať supervízori¹ profesijných štandardov a nástrojov overovania.

Supervízori budú členovia expertných skupín na prípravu profesijných štandardov a riaditelia alebo nimi poverení pedagogickí/odborní zamestnanci pilotných škôl, školských zariadení. Z každého pilotného overovania bude vypracované evaluačná správa, ktorá bude slúžiť aj ako podnet na dopracovanie štandardov a nástrojov hodnotenia.

Plánované ukončenie podaktivity: december 2012

5. Odborné konferencie a odborné semináre

Cieľom tejto podaktivity je informovanie o profesijných štandardoch - o ich funkciách, obsahu, procese overovania a využití v praxi škôl s školskými zariadeniami. Výsledky tvorby a pilotného overovania profesijných štandardov budú prezentované na 8 regionálnych konferenciách (v každom kraji SR a v Bratislave). Konferencie budú určené pre širokú pedagogickú a odbornú verejnosť. Odborné semináre budú viesť lektori - experti, členovia expertných skupín na tvorbu profesijných štandardov, riaditelia pilotných škôl, supervízori a pod. Z jednotlivých konferencií bude vydaný zborník k štandardom a nástrojom.

Plánované ukončenie podaktivity: júl 2013

Výstupy z odbornej aktivity:

- Metodika tvorby profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia profesijných kompetencií
- Katalóg profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov
- Zborník príspevkov z regionálnych konferencií

¹ V tomto prípade sa pojem „supervízor“ nestotožňuje s kategóriou odborného zamestnanca (zákon č. 317/2009, §33, ods. 10, pís. b).

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

PROFESIONALIZÁCIA A PROFESIJNÉ ŠTANDARDY PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV V ŠKOLSTVE

Miroslav Valica, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
Ivan Pavlov, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Úvod

Pedagogickí a odborní zamestnanci v rezorte školstva sú nositeľmi očakávaných pozitívnych zmien vo výchove a vzdelávaní mladej generácie, ktoré sú kodifikované v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon). V súčasnosti sa pedagogickí zamestnanci považujú za nositeľov vzdelanosti v zmysle odovzdávania kultúrnych hodnôt a kultivácie mladej generácie. Zvyšuje sa spoločenská požiadavka na učiteľov ako spoluaktérov realizácie stratégií podporujúcich udržateľný rozvoj, ekonomickú prosperitu a sociálnu spravodlivosť na Slovensku.

Transformácia školstva a profesionalizácia pedagogických a odborných zamestnancov

Súčasnú postavu a kvalitu učiteľov ako hlavných aktérov principiálnej premeny výchovy a vzdelávania na Slovensku nezodpovedajú náročným požiadavkám učiacej sa a poznatkovej spoločnosti deklarovanej Európskou úniou ako novej rozvojovej paradigmy (Kosová, 2006). V rámci krajín Európskej únie (ďalej len EÚ) sa hovorí už dlhodobejšie o kríze učiteľskej profesie prejavujúcej sa nevládnutými dynamickými zmenami vo výkone povolania, nízkym spoločenským statusom, zhoršenými pracovnými podmienkami, neatraktivnosťou učiteľskej profesie. Na Slovensku k tomu možno pridať najmä dlhodobú absenciu personálnej stratégie ako súčasť štátnej školskej politiky, regionálnych školských politík, nízku kvalitu perso-

nálnej práce na školách a školských zariadeniach. Preto bolo potrebné vytvoriť najskôr koncepciu a na ňu nadväzujúcu legislatívnu normu, kriticky reflektujúce spomínané negatívne javy a hľadajúce možnosti rozvoja novej profesionality učiteľov v európskom a národnom kontexte (Pavlov, Valica 2006).

V Zákone č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch (PZ a OZ) sa deklaruje, vo vzťahu k prebiehajúcej transformácii výchovy a vzdelávania na Slovensku, potreba profesionalizácie PZ a OZ a očakávanie, že títo budú inovátormi, prieskumníkmi a tvorivými zamestnancami, ktorí budú celoživotne rozvíjať svoje profesijné kompetencie, „v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami, spoločenskými potrebami a požiadavkami na výkon pedagogickej činnosti a na výkon odbornej činnosti“ (tamže, § 25).

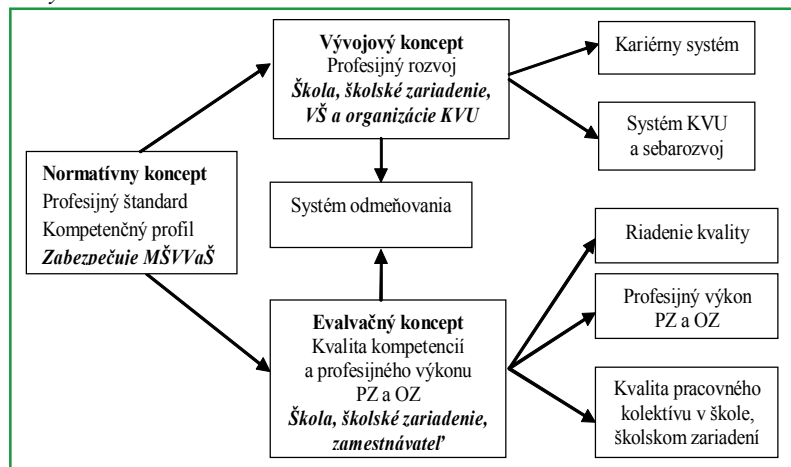
Strategickým rámcom profesionalizácie PZ a OZ je v tomto zákone kodifikovaný systém ich profesijného rozvoja a kariérneho rastu, ktorý je postavený na 5 pilieroch - profesijných štandardoch, kariérom systéme, systéme kontinuálneho vzdelávania, kreditovom systéme a systéme hodnotenia a odmeňovania. Jednotlivé piliere sú vzájomne previazané a spolu tvoria ucelený systém profesijného rozvoja PZ a OZ. Východiskom sú profesijné štandardy PZ a OZ, ktoré prepájajú „ako červená niť“ ostatné systémové piliere do funkčného celku.

Profesijný štandard:

- je v kontexte tohto zákona normatív, ktorý vymedzuje nevyhnutné profesijné kompetencie na štandardný výkon pedagogického alebo odborného zamestnanca,

- je pilierom profesionalizácie PZ a OZ, z ktorého vychádzajú jasné požiadavky na profesijný a kariérny rast, hodnotenie úrovne ich profesijných kompetencií, ciele a kritéria na tvorbu a evaluáciu plánov profesijného rozvoja a programov kontinuálneho vzdelávania a sebazvdelávania týchto zamestnancov,

Schéma 1: Koncepčný model profesionalizácie pedagogických a odborných zamestnancov

Legenda:

KVVU - Kontinuálne vzdelávanie učiteľov
MŠVVaŠ SR - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
PZ a OZ - Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci
VŠ - vysoké školy

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

- štandardizuje pedagogicko-psychologické a odborné kompetencie PZ a OZ, nemá ambíciu štandardizovať ich osobnostné a etické kvality,
- definuje komplex preukázateľných profesijných kompetencií vyjadrených vedomosťami, zručnosťami a postojmi prostredníctvom indikátorov kvality kompetencií PZ a OZ,
- diferencuje jednotlivé kategórie, kariérne stupne a kariérne pozície PZ a OZ podľa súborov ich profesijných kompetencií a indikátorov
- vytvára základný rámec profesijných kompetencií, ktoré môže každý pedagogický a odborný zamestnanec zdokonaľovať, prehľbovať a špecifikovať v súlade s vlastnými vzdelávacími potrebami a personálnou stratégiou, ročným plánom kontinuálneho vzdelávania školy, školského zariadenia vyplývajúce z ich vlastnej vízie, cieľov, programov a projektov,
- je cyklicky prehodnocovaný na základe priebežnej evalvácie jeho validity v praxi a výsledkov pedeutologického výskumu.

Profesijný štandard plní tieto hlavné funkcie:

Rozvojová - spočíva v potenciáli kompetencií poskytnúť PZ a OZ nástroj na sebareflexiu vlastnej profesijnej činnosti a sebarozvoja.

Motivačná - transparentnosť profesijného štandardu (zrozumiteľnosť, dosiahnuteľnosť) môže mať motivačný účinok pre pedagogického alebo odborného zamestnanca, aby mohol „modelovať“ svoju vlastnú profesijnú cestu reflektujúc požiadavky štandardu a potreby školy, školského zariadenia.

Regulačná - podľa profesijného štandardu budú povinní poskytovatelia kontinuálneho vzdelávania vypracovať vzdelávacie programy. Realizácia vzdelávacieho programu bude smerovať k tým profesijným kompetenciám PZ alebo OZ, ktoré sú nevyhnutné a ich osvojením sa vytvára potenciál na zlepšenie práce.

Gradačná - profesijný štandard slúži na overenie profesijných kompetencií PZ a OZ na jednotlivých kariérnych stupňoch (pri prvej a druhej atestácii, ukončovaní jednotlivých stupňov vzdelávania). Súbor profesijných kompetencií predstavuje výstupné požiadavky, ktoré sa očakávajú od adepta atestácie (Pavlov, 2009).

Súbor profesijných štandardov vydá Ministerstvo školstva SR ako normatívny dokument pre potreby personálnej práce školám a školským zariadeniam a ich zriaďovateľom, príp. ďalším užívateľom ako súčasť pripravovanej školskej legislatívy.

Koncept profesijného štandardu v krajinách Európskej únie

Koncept profesijného štandardu vychádza z redefinovania učiteľskej profesie v kontexte školských reforiem a výskumov uskutočnených v poslednom desaťročí v krajinách EÚ. Zdôrazňuje sa najmä paradigma znalostnej spoločnosti, potreba sociálnej kohézie spoločnosti prostredníctvom vzdelávania (inkluzívne vzdelávanie), narastajúca autonómia škôl, zvyšujúci sa význam kultúrnych a sociálnych kompetencií mladej

generácie, meniaci sa rola učiteľov v spoločnosti, potreba nástrojov hodnotenia práce učiteľa a pod. Výrazná je orientácia na osobnosť žiaka (Kasáčová, Valica, 2005). Európska komisia vydala spoločné európske princípy pre kompetencie a kvalifikácie učiteľov (2010), ktoré sú východiskom pre rozvoj politik a nástrojov, ktoré majú zvyšovať kvalitu aj efektívnosť vzdelávania v krajinách EÚ. Zahraničné školské systémy, ktoré majú, príp. pripravujú profesijné štandardy tvoria, či budú tvoriť prirodzenú súčasť systémov profesijného rozvoja učiteľov (www.lerarenweb.nl, www.aeufederal.org.au, www.tda.gov.uk, www.standarducitele.cz).

Profesijné štandardy vychádzajú z vnímania učiteľskej profesie ako:

- profesie, kde sa prešlo od chápania učiteľa ako entuziastického poloprofesionála k modelu otvoreného profesionalizmu; učiteľ je vzdelaný odborník na výchovu a vzdelávanie „vybavený“ kompetenciami, ktoré mu umožňujú vykonávať svoje povolanie s vysokou mierou autonómie a zodpovednosti k vychovávaným deťom a mládeži,
- profesie, v ktorej je potrebné prostredníctvom profesijných štandardov vymedziť učiteľstvo ako expertnú profesiu, ktorú možno porovnať s nárokmi iných profesií a umožniť profesijnú mobilitu v rámci EÚ,
- profesie, v ktorej je možné vymedzením profesijných štandardov projektovanie a riadenie kvality relevantných programov pregraduálneho a kontinuálneho vzdelávania,
- profesie, kde profesijné štandardy umožnia monitorovanie a hodnotenie úrovne očakávaných profesijných kompetencií učiteľov a cieleňé rozvíjanie kvality pedagogických zborov, kvality škôl.

Východiská konceptu profesijného štandardu

Koncepcné východiská

Koncept profesijného štandardu pedagogických zamestnancov zdôrazňuje okrem vyššie uvedeného európskeho vnímania zmien učiteľskej profesie veľký význam **strategických zmien výchovy a vzdelávania vymedzených v Národnom programe výchovy a vzdelávania v SR**, stručne charakterizovaných ako:

- zmeny filozofie výchovy (tvorivo-humanistický model optimálneho rozvoja potenciálu každého dieťaťa),
- zmeny kurikula na dvojúrovňové štátne a školské kurikulá (žiacke výkonové a obsahové štandardy, integrácia a redukcia obsahu vzdelávania, vytvorenie vzdelávacích oblastí a prierezových tém, špecifikácia školského vzdelávacieho programu vzhľadom k rozvojovým potrebám žiakov školy),
- zmeny edukačných stratégií a metód výchovy a vzdelávania (od reprodukčných k produktívnym metódam podporujúcich aktívne učenie sa žiakov),
- zmeny kvality riadenia škôl jeho profesionalizáciou na báze vyvažovania decentralizácie a subsidiarity (autonomizácia škôl a zvýšený vplyv školských politik regiónov, obcí), funkčnej centralizácie na uplatnenie štátnej školskej politiky v regionálnom školstve,

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

- zmeny kvality pedagogických pracovníkov vytvorením podmienok pre celoživotné vzdelávanie založené na vytvorení profesijných profilov a štandardov na posudzovanie kvality ich kompetencií v praxi, kariérnych ciest a vytvorení motivačných podmienok na zvyšovanie kvality, efektívnosti pedagogickej práce (Milénium, 2002).

Pedagogicko-riadiace východiská

Koncepčné transformačné východiská vytvárajú strategický rámec na postupnú vnútornú zmenu škôl, školských zariadení vrátane poradenských zariadení na učiace sa organizácie rozvíjajúce svoju kvalitu výchovy, vzdelávania a poradenstva na základe permanentného skvalitňovania práce riadiacich, PZ a OZ v kontexte systému profesijného a kariérneho rastu. Je preto potrebné uskutočniť:

- **zmeny riadenia školy**, ktoré sa majú prejavovať prehĺbením a skvalitnením jej kvalifikačnej (kognitívnej a profesionalizačnej), socializačnej a personalizačnej, integračnej funkcie, ktoré umožňujú žiakom ich optimálny a všestranný rozvoj a prípravu pre osobný, verejný a pracovný život; na úspešnú realizáciu vyššie uvedených systémových zmien a funkcií školy, zvyšovanie kvality vyučovania a učenia sa žiakov na školách je potrebné prijať a uplatňovať model „učiace sa školy“, ktorý zabezpečí trvalý rozvoj školy strategickým plánovaním edukačných priorít a efektívnym využívaním dostupných zdrojov; participáciou a spoluprácou všetkých pedagogických i odborných zamestnancov na naplnení jej vízie, cieľov, programov a projektov, inováciami v riadiacich a edukačných, poradenských procesoch zameraných na vlastnú profiláciu školy v komunikácii s partnermi školy (vrátane podporných školských inštitúcií); systematickou reflexiou a hodnotením úrovne kvality výchovy a vzdelávania, profesijných kompetencií vlastných zamestnancov a ich cieľným spoločným i individuálnym profesijným rozvojom prostredníctvom seba-

vzdelávania, interného a externého kontinuálneho vzdelávania podporujúcich zodpovednosť školy za kvalitu a výsledky, efekty výchovy a vzdelávania všetkých žiakov; (Starý, 2007, Šnidlová, 2010, Pol a kol., 2010, Walterová, 2004),

- **zmenu modelov výučby** - od transmisívneho k proaktívnemu, interaktívnemu modelu výučby zdôrazňujúcim osobnostné a etické kvality učiteľa a uplatňujúce sa vo vzťahu učiteľ - žiaci, odborné a pedagogicko-psychologické kompetencie učiteľa a zamerané na cieľový celostný rozvoj kľúčových kompetencií a kultiváciu osobnosti každého žiaka (kognitívnych aj nonkognitívnych psychických funkcií, kognitívizácie, personalizácie a socializácie) na základe jeho poznania, vytváranie pedagogicko-psychologických a psychodidaktických podmienok na riadenie aktívneho učenia sa žiakov; spoluprácu medzi učiteľmi ako aj učiteľmi a rodičmi, partnermi školy aj pri predchádzaní sociálno-patologických javov (Turek, 2004, Rötling, 2004),

- **zmeny interného podporného systému kariérnych pozícií** priamo na školách a školských zariadeniach a profesionalizácia nositeľov týchto pozícií (napr. triedny učiteľ, výchovný a kariérny poradca, supervízor a pod.), sieť kariérnych pozícií vytvára personálne podmienky podporujúce systémové riešenia riadiacich, edukačných a poradenských zámerov a problémov školy, školského zariadenia a ich kvalitnú realizáciu.

- **zmeny riadenia mimoškolskej výchovy a vzdelávania** skvalitnením jej výchovnej, vzdelávacej, kultúrnej, zdravotnej (regeneračnej a relaxačnej), sociálnej a preventívnej príp. prevýchovnej funkcie, ktorými sa podieľa sieť mimoškolských výchovných zariadení na kultivácii osobnosti dieťaťa a rozvoji jeho talentu; v kultúre učiacej sa organizácie si manažment a zamestnanci výchovného zariadenia vo vzájomnej spolupráci vytvoria vlastnú víziu, ciele a stratégiu, ktorých naplnenie si vyžaduje cieľový rozvoj profesijných kompetencií v kontexte systému profesijného rozvoja a kariérneho rastu, inováciu

riadiacich a edukačných procesov, evalváciu kvality výchovy a vzdelávania, úrovne profesijných kompetencií PZ a OZ, zvýšenie zodpovednosti za výsledky pedagogickej práce, efektívne využívanie zdrojov výchovného zariadenia,

- zmeny riadenia externého inštitucionalizovaného podporného systému poradenských zariadení pre žiakov, rodičov a učiteľov profesionalizáciou odborných zamestnancov (psychológ, špeciálny a liečebný pedagóg, logopéd, sociálny pedagóg), ktorý tvorí systém odborných služieb potreb-

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

ných na úspešné plnenie edukačných cieľov školy (vrátane inštitúcie pre kontinuálne vzdelávanie); systém pedagogicko-psychologického a špeciálno-pedagogického poradenstva podporí nástrojmi odborného poradenstva, okrem tradičnej pomoci na podporu vzdelávania žiakov s poruchami učenia a správania a profesijnej orientácie, aj integráciu žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami do bežných škôl a uplatňovanie princípu inkluzie vo výučbe; posilnenie prevencie sociálnej patológie v školách a školských zariadeniach uplatňovaním intervenčných poradenských programov; vytvárať v poradenských zariadeniach kultúru učiacej sa organizácie cieleným rozvíjaním potenciálu odborných zamestnancov v kontexte systému profesijného rozvoja a kariérneho rastu, napĺňaním vlastnej vízie, strategických cieľov, inováciou poradenských procesov a evalváciou výsledkov a efektov poradenskej práce, zvyšovaním zodpovednosti za kvalitu poradenských služieb školám a školským zariadeniam.

Metodologické východiská

Tvorba profesijného štandardu PZ a OZ je založená na 4 metodologických zásadách:

1. Systémový prístup - reflexiou vyššie uvedených systémových zmien v našom školstve a zmien kvality v naplnení funkcií školy, školského zariadenia aj s podporou poradenských a vzdelávacích inštitúcií, sa chceme vyhnúť izolovaným pohľadom na jednotlivé aspekty práce a kompetencií pedagogického i odborného zamestnanca. Uprednostňujeme celostný a integrujúci prístup k ich profesionalizácii, obsahujúci tri navzájom súvisiace a podmieňujúce sa základné dimenzie, vychádzajúce z interakčného modelu edukácie (poradenstva): žiak/dieťa, edukačný proces/poradenský proces a sebarozvoj pedagogického/odborného zamestnanca. Vyjadruje spoločný základ týchto profesií orientovaných na rozvoj žiaka/dieťaťa, kvalitu edukačného/poradenského procesu a profesijný sebarozvoj. V daných dimenziách je možné charakterizovať profesijné činnosti, k nim priradiť požadované profesijné kompetencie (ako zovšeobecnenie predpokladov činnosti), ktorých kvalita sa prejaví v profesijnom výkone pedagogického a odborného zamestnanca.

2. Kontinuita - uplatňujeme ju pri tvorbe profesijných štandardov v chápaní kariérového rozvoja PZ a OZ ako kontinuálny celoživotný proces gradácie profesijných kompetencií v jednotlivých kariérnych stupňoch profesionalizácie PZ a OZ od ukončenia pregraduálnej učiteľskej prípravy až po

ukončenie profesijnej kariéry.

3. Konvergencia - ide o „zbiehanie“ profesijných štandardov a kompetencií PZ a OZ do zjednocujúceho konštruktú, ktorý má zabezpečiť konzistentnosť súboru profesijných štandardov pre jednotlivé kategórie, stupne a pozície PZ a OZ. Je charakterizovaný jednotnou štruktúrou štandardov obsahujúcou: kategóriu, podkategóriu pedagogického/odborného zamestnanca, nevyhnutný kvalifikačný predpoklad, kariérny stupeň alebo kariérnu pozíciu, kompetenčný profil, indikátory úrovne kompetencií a nástroje evalvácie kompetencií pedagogického alebo odborného zamestnanca. Jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických alebo odborných zamestnancov sa odlišujú najmä v špecifikách a preferenciách niektorých kompetencií, čo je dané ich diferencovanými kvalifikáciami, rolami, prípadne odlišnosťami vyplývajúcimi z druhu inštitúcií, v ktorých títo zamestnanci pôsobia.

4. Využitelnosť - reflektujeme požiadavky potencionálnych užívateľov profesijných štandardov v riadiacej a pedagogickej praxi, kontinuálnom vzdelávaní PZ a OZ, tzn. aby model tvorby profesijných štandardov bol zrozumiteľný pre všetky zainteresované subjekty v ich rozhodovacích procesoch. Predpokladáme široké uplatnenie profesijných štandardov v riadení kariérneho rozvoja, príprave a evalvácií programov kontinuálneho vzdelávania i v hodnotení kompetencií PZ a OZ v škole a školskom zariadení, príprave legislatívnych návrhov ministerstva školstva a pod. (Babiaková, 2008, Kasáčová, 2004, Valica, Pavlov, 2007, Vašutová, 2004).

Záver

V kontexte uplatnenia zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch v školách a školských zariadeniach je potrebné pre ich profesionalizáciu vytvoriť nosný koncept profesijných štandardov vychádzajúci z európskych trendov a transformačných zmien slovenského školstva, nových požiadaviek na PZ a OZ. Profesijný štandard chápeme ako jeden z piatich pilierov systému profesijného rozvoja a kariérneho rastu PZ a OZ, ktorý garantuje štát (Ministerstvo školstva, vedy výskumu a športu SR) pre „celoplošný“ rozvoj ich profesijných kompetencií a súčasne ako systém, o ktorý sa môžu opierať tvorcovia a nositelia školských politík v regiónoch a obciach, školský manažment v plánovaní, realizácii a evalvácií vízie, cieľov, programov a projektov rozvoja školy, školského zariadenia.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

- BABIAKOVÁ, S. 2008 *Kontinuálne profesijné vzdelávanie učiteľov*. Banská Bystrica : Pedagogická fakulta Univerzita Mateja Bela, 2008. ISBN 978-80-8083-550-7
- KASÁČOVÁ, B., VALICA, M. 2005. Učiteľská profesia v medzinárodnom a národnom kontexte. In *Pedagogické rozhľady*. ISSN 1335-0404, 2008, č. 3, s. 27-31.
- KASÁČOVÁ, B. 2004. Učiteľská profesia v trendoch teórie a praxe. Prešov : Metodicko-pedagogické centrum, 2004. ISBN 80-8045-352-7
- KOSOVÁ, B. 2006 Kríza učiteľskej profesie v medzinárodnom kontexte. In *Kríza učiteľskej profesie - hľadanie riešení: zborník z medzinárodnej konferencie*. Banská Bystrica : Metodicko-pedagogické centrum, 2006. ISBN 80-8041-505-6
- MILÉNIUM. *Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15- 20 rokov*. Prešov : Metodicko-pedagogické centrum, 2002. ISBN 80-8045-268-7
- PAVLOV, I. 2009 Profesijné štandardy majú zelenú... In *Pedagogické rozhľady*. ISSN 1335-0404, 2009, č. 4, s. 20-21.
- PAVLOV, I., VALICA, M. 2006. Profesijný rozvoj učiteľov v kariérnom systéme. In *Profesijný rozvoj učiteľa*. Prešov : Metodicko-pedagogické centrum, 2006. ISBN 80-8045-431-0

Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

ANALÝZA VZDELÁVACÍCH POTRIEB PZ A OZ (ODBORNÁ AKTIVITA 2.1)

Marián Valent, Róbert Sabo, MPC, regionálne pracovisko Banská Bystrica

Úvod

Aktivita 2.1 slúži na identifikáciu a analýzu vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov (ďalej PZ a OZ) škôl a školských zariadení. Výstupmi aktivity sa stanú metodika analýzy vzdelávacích potrieb a metodika prieskumu analýzy vzdelávacích potrieb. Jednou z kľúčových podaktivít je zisťovanie vzdelávacích potrieb v cieľových skupinách projektu. Táto analýza (zisťovanie) sa realizuje a bude aj naďalej realizovať prevažne **dotazníkovou metódou** v tlačenej alebo v elektronickej verzii dotazníka. Okrem dotazníkového zisťovania vzdelávacích potrieb budú využité i ďalšie: **rozhovor a pozorovanie** realizované priamo v školách a školských zariadeniach, príp. na spoločných stretnutiach s PZ a OZ. Počas trvania projektu je naplánované spracovať štyri štúdie analýzy vzdelávacích potrieb PZ a OZ. Súčasťou týchto výstupov sú aj evalvačné správy z realizovaných vzdelávacích programov, najmä časť reflektujúca ich ďalšie vzdelávacie potreby. Štúdie vzdelávacích potrieb budú obsahovať výstupy z analýzy, závery a odporúčania pre tvorbu vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ zamestnancov škôl a školských zariadení.

Výstupy aktivity za rok 2010

V roku 2010 prebehli dve zisťovania vzdelávacích potrieb. Prvé, realizované v období mája 2010, bolo orientované na zistenie a analýzu vzdelávacích potrieb PZ. Druhé, realizované v októbri 2010, bolo zamerané na zistenie a analýzu vzdelávacích potrieb OZ. V nasledujúcom texte vám stručne predstavujeme výsledky oboch zisťovaní, ktoré sa stali súčasťou štúdie vzdelávacích potrieb PZ a OZ škôl a školských zariadení za rok 2010.

Vzdelávacie potreby pedagogických zamestnancov

Charakteristika vzorky

Prieskum vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov bol realizovaný elektronicou formou. Elektronický dotazník vyplnilo spolu 1 365 respondentov. Po vylúčení dotazníkov, ktoré neboli správne vyplnené, vyplnili ich učitelia pre kontinuálne vzdelávanie alebo učitelia pre predprimárne vzdelávanie zostalo 1 339 platných dotazníkov.

Výsledky

V nasledujúcom texte sú spracované odpovede respondentov na položky č. 14, 15, 16 a 17. V položkách č. 14 - 16 sme od respondentov chceli, aby označili z navrhnutých kompetencií tie, v ktorých pociťujú potrebu rozvíjať sa prostredníctvom vzdelávania. V položke č. 17 mali respondenti navrhnúť témy,

v ktorých sa chcú vzdelávať v rámci svojho kontinuálneho vzdelávania. V tabuľkách 1 (oblasť „žiak“), 2 (oblasť „výchovno-vzdelávací proces“) a 3 (oblasť „sebarozvoj pedagogického zamestnanca“) sú spracované odpovede respondentov na položky č. 14, 15 a 16.

Tab. 1 Vyhodnotenie oblasti „Žiak“

Odpovede respondentov	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
a) diagnostika individuálnych charakteristík žiaka	401	29,9
b) identifikácia učebného štýlu žiaka a jeho individuálnych edukačných potrieb	454	33,9
c) spoznávanie odlišností kultúr, z ktorých žiaci pochádzajú (sociokultúrny kontext)	102	7,6
d) využívanie stratégií a metód personálneho rozvoja žiaka (rozvoj osobnosti žiaka)	437	32,6
e) rozvoj sebareflexie a sebahodnotenia žiaka	469	35,0
f) rozvoj hodnotiaceho myslenia žiaka	427	31,9
g) využívanie stratégií a metód sociálneho rozvoja žiaka	271	20,2
h) identifikácia a riešenie sociálno-patologických javov u žiaka	451	33,7

Respondenti sa najviac potrebujú vzdelávať v rozvoji sebareflexie a sebahodnotenia žiakov. Podľa našich skúseností a výsledkov našich predchádzajúcich prieskumov vzdelávacích potrieb, ide o potrebu, ktorá sa dlhodobo udržuje na popredných miestach. Učitelia pociťujú nedostatok zručností, ktoré smerujú k rozvoju žiakovej sebareflexie. Na ďalších miestach sa v oblasti „žiak“ umiestnili tieto dve zručnosti učiteľa: identifikovanie učebných štýlov žiaka a jeho individuálnych edukačných potrieb a identifikovanie a riešenie sociálno-patologických javov u žiaka. Čiastočne sú obidve zručnosti prepojené. Avšak prvá z nich je najmä pre rozvoj žiaka a vytvorenie podmienok zo strany učiteľa omnoho dôležitejšia. Bez zistenia učebného štýlu žiakov a ďalších individuálnych charakteristík, učiteľ pri frontálnom spôsobe vyučovania, neprispôsobuje metódy, napr. pre zrakové typy žiakov. Z dôvodu nedostatočného zvládnutia prvej zručnosti môže dochádzať k nárastu sociálno-patologických javov (čo žiaci robia, keď sa nudia?). Samozrejme, nie je možné obmedziť nárast týchto negatívnych prejavov len na uvedený dôvod. Potreba vzdelávať sa v danej oblasti je už dlhodobejšie prítomná a to nielen vzhľadom na nárast sociálno-patologických javov, ale aj na nárast počtu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Respondenti najviac označovali zručnosti (Tab. 2), ktoré smerujú k plánovaniu, riadeniu a vyhodnocovaniu edukačného procesu. Najviac respondentov (35 %), označilo za naj-

Tab. 2 Vyhodnotenie oblasti „Výchovno-vzdelávaci proces“

Odpovede respondentov	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
a) využívanie interdisciplinárnych väzieb medzi predmetmi (odborní, ...)	333	24,9
b) poznanie základných pedagogických dokumentov (štátny vzdelávaci program)	236	17,6
c) plánovanie a projektovanie edukačného procesu	420	31,4
d) tvorba individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	386	28,8
e) realizácia edukačného procesu	372	27,8
f) hodnotenie a evalúcia edukačného procesu	253	18,9
g) návrh korekcií v navrhnutých pedagogických dokumentoch	223	16,7
h) vytváranie podmienok pre priaznivú klímu v triede	472	35,3

potrebnejšiu tvorbu podmienok pre priaznivú klímu v triede. Ide o zásadnú požiadavku, ktorá sa opakuje dlhodobo. Učiteľia sú na mnohých vzdelávaniach nepriamo vedení aj k zisťovaniu klimatických podmienok v triedach a k ich ovplyvňovaniu. Na druhom mieste sa umiestnila potreba plánovania a projektovania edukačného procesu. Aj na základe rôznych iných zisťovaní, realizovaných najmä na práve prebiehajúcich vzdelávaniach, táto potreba smeruje k dôkladnejšej príprave vyučovania a je úzko spätá s požiadavkou, ktorú vzniesol zákon o výchove a vzdelávaní, a to s tvorbou školských vzdelávacích programov, najmä však s tvorbou učebných osnov jednotlivých predmetov. Na niektorých školách pristúpili aj k zavedeniu nových predmetov, čo si od učiteľov vyžadovalo nové zručnosti, ktoré nemali možnosť získať. Na ďalšom mieste sa umiestnila tvorba individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Táto zručnosť je v súčasnosti čím ďalej tým viac potrebná, keďže dochádza k nárastu integrovaných žiakov v školách. Učiteľia potrebujú poznať nielen zásady tvorby takéhoto plánu, ale aj špecifiká jeho realizácie u konkrétneho žiaka, špecifiká hodnotenia žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a pod.

V tabuľke 3 sú vyhodnotené odpovede respondentov, týkajúce sa zručností potrebných pre ich vlastný sebarozvoj.

Tab. 3 Vyhodnotenie oblasti „Sebarozvoj pedagogického zamestnanca“

Odpovede respondentov	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
a) hodnotenie vlastnej pedagogickej činnosti	290	21,7
b) identifikácia vlastných vzdelávacích potrieb	245	18,3
c) stanovenie si vlastného plánu osobného profesijného rastu	278	20,8
d) využívanie IKT vo svojej práci a v profesijnom rozvoji	775	57,9
e) využívanie cudzieho jazyka vo svojej práci a v profesijnom rozvoji	389	29,1

Tak, ako po minulé roky, aj z tohto prieskumu vzdelávacích potrieb jednoznačne vyplynula ako najpotrebnejšia zručnosť - využívanie IKT vo svojej práci a v profesijnom rozvoji. Záujem o vzdelávanie, ktoré je orientované na využívanie IKT (nielen nového softvéru, ale aj hardvéru, napr. interaktívnych tabulí, fotoaparátu, videokamery a i.) naďalej rastie. Na druhom mieste sa umiestnilo používanie cudzieho jazyka. Táto potreba môže nepriamo súvisieť aj s očakávaniami, ktoré sú prezentované v štátnych dokumentoch a týkajú sa žiakov, ktorí majú ovládať anglický jazyk a ešte jeden cudzí jazyk. Hodnotenie vlastnej pedagogickej činnosti je ďalšou potrebou, ktorú si chcú respondenti rozvíjať. Táto potreba súvisí najmä s reflexiou, resp. sebareflexiou učiteľa a edukačných procesov v rámci jeho predmetov.

V tabuľke 4 sme spracovali odpovede respondentov, v ktorých mali možnosť vyjadriť záujem o akúkoľvek tému. Pre prehľadnosť sme výsledky vyhodnotili pre kompetenčný profil pedagogického zamestnanca. Tento pozostáva z týchto skupín kompetencií (upravené a doplnené podľa Turek, 2003): predmetové kompetencie; didaktické a psychodidaktické; sociálne, psychosociálne a komunikačné; diagnostické a intervenčné; plánovacie, organizačné, vzdelávanie pre špecialistov a VPZ; poradenské a konzultatívne; sebareflexívne a rozvojové; IKT kompetencie a využitie IKT vo vyučovaní; špeciálno-pedagogické. Respondenti spolu uviedli 2 548 tém, v ktorých by sa chceli vzdelávať.

Tab. 4 Vyhodnotenie odpovedí na položku 17

Skupiny kompetencií	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
predmetové kompetencie	590	44,1
didaktické a psychodidaktické	574	42,9
sociálne, psychosociálne a komunikačné	120	9,0
diagnostické a intervenčné	26	1,9
plánovacie, organizačné, vzdelávanie pre špecialistov a VPZ	347	25,9
poradenské a konzultatívne	32	2,4
sebareflexívne (reflexia vlastnej práce) a rozvojové	14	1,0
IKT kompetencie a využitie IKT vo vyučovaní	572	42,7
špeciálno-pedagogické	253	18,9

Na prvom mieste sa umiestnili predmetové kompetencie, medzi ktoré sme zahrnuli nielen nové obsahy v aprobovaných predmetoch, ale aj záujem o rozšírenie aprobácie. O tieto témy má záujem takmer polovica respondentov. Najväčší záujem bol v tejto oblasti o cudzie jazyky a informatiku. V rámci aprobačných predmetov, išlo najmä o novinky v predmete. Túto oblasť by si však mali učiteľia prioritne riešiť štúdiom rôznych informačných zdrojov, pretože nie je jednoduché pripravovať a zároveň akreditovať vzdelávacie programy, ktorými by sme túto oblasť dokázali postihnúť. Na druhom mieste sa umiestnili kompetencie didaktické a psychodidaktické. V tejto oblasti kompetencií sa najčastejšie objavo-

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

vali nové metódy a formy práce, hodnotenie žiakov, nové koncepcie vyučovania (najmä projektové, problémové vyučovanie, integrované tematické vyučovanie), zručnosti smerujúce k zvyšovaniu motivácie a aktivity žiakov, zručnosti smerujúce k rozvoju kľúčových kompetencií žiakov a pod. Na treťom mieste sa opäť objavili IKT kompetencie, ktoré však boli orientované prevažne na využitie IKT v edukačnom procese. Najväčší záujem bol v tejto oblasti orientovaný na využitie rôznych softvérov vo vyučovacom procese, využitie interaktívnej tabule a tiež získanie aprobačie na predmety venujúce sa informatike, príp. informatickej výchove.

Zhrnutie

Z výsledkov prieskumu vzdelávacích potrieb vyplývajú požiadavky na tvorbu vzdelávacích programov. Vzdelávacie programy pre PZ by sa mali prioritne orientovať na:

- rozvoj sebareflexie a sebahodnotenia žiakov,
- identifikovanie učebných štýlov žiaka a jeho individuálnych edukačných potrieb,
- identifikovanie a riešenie sociálno-patologických javov u žiaka,
- tvorbu podmienok pre priaznivú klímu v triede,
- plánovanie a projektovanie edukačného procesu,
- tvorbu individuálneho výchovno-vzdelávacieho plánu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- využívanie IKT vo svojej práci a v profesijnom rozvoji,
- používanie cudzieho jazyka,
- hodnotenie vlastnej pedagogickej činnosti,
- nové obsahy vo vyučovaných predmetoch,
- cudzie jazyky a informatika,
- nové metódy a formy práce,
- hodnotenie žiakov,
- nové koncepcie vyučovania (najmä projektové, problémové vyučovanie, integrované tematické vyučovanie),
- zručnosti smerujúce k zvyšovaniu motivácie a aktivity žiakov,
- zručnosti smerujúce k rozvoju kľúčových kompetencií žiakov.

Výsledky prieskumu vzdelávacích potrieb u odborných zamestnancov

Charakteristika vzorky

Oslovených bolo 1 454 odborných zamestnancov na celom

Tab. 5 Výhodnotenie vzorky podľa kategórie a podkategórie PZ

Kategória OZ	Absolútna početnosť	Relatívna početnosť (%)
psychológ, školský psychológ	310	43,42
špeciálny pedagóg, školský špeciálny pedagóg, terénny špeciálny pedagóg, školský logopéd	335	46,92
liečebný pedagóg	10	1,40
sociálny pedagóg	59	8,26
SPOLU	714	100,00

území Slovenska pracujúcich na školách, školských zariadeniach a špeciálnych výchovných zariadeniach. Na dotazník odpovedalo 734 respondentov. Po vylúčení dotazníkov, ktoré neboli správne vyplnené, resp. mali vyplnenú len časť A bolo v analýze spracovaných spolu 714 dotazníkov.

Výsledky

V ďalšej časti textu sme postupne spracovali vzdelávacie potreby pre jednotlivé kategórie odborných zamestnancov.

Výsledky pre kategóriu psychológ, školský psychológ

V **diagnostických činnostiach** najviac respondentov vyjadrilo potrebu vzdelávať sa v oblasti diagnostiky porúch správania (60 %), diagnostiky psychosomatických porúch (59 %) a diagnostiky štruktúry osobnosti žiaka (53 %). V **poradenských činnostiach** najviac respondentov označilo rozvoj kompetencií tréning riešenia konfliktov (48 %), intervenčné techniky (43 %) a sebakontrolné techniky a vedenie skupín (37 %). Oblasť **terapeutické a rehabilitačné činnosti** sme rozdelili na tri podoblasti. V podoblasti „terapeutické metódy“ psychológovia a školskí psychológovia pocíťujú najsilnejšiu potrebu vzdelávania v oblasti rodinnej terapie (52 %), kognitívno-behaviorálnej psychoterapie (45 %) a integrovanej a systematickej psychoterapie (30 %). V podoblasti „metódy sociálno-psychologického tréningu“ respondenti najsilnejšiu potrebu vzdelávania pocíťujú v rozvíjaní zručností zvládania konfliktov a záťažových situácií (65 %), nácvik sociálnej percepcie, komunikácie a interakcie (40 %). V podoblasti „metódy reedukácie a psychagogiky“ boli najviac označené reedukačné metódy (37 %) a psychorehabilitačné metódy (23 %). V **prevenčných činnostiach** sa na prvom mieste záujmu umiestnila problematika prevencie násillia a šikanovania (51 %), metódy práce so skupinou v prevencii sociálno-patologických javov (45 %) a legislatíva v oblasti riešenia sociálno-patologických javov (34 %). Ako **ďalšie témy** psychológovia a školskí psychológovia uviedli celkom 323 odpovedí. Tieto sme zlúčili do niekoľkých tematických oblastí: diagnostické procesy v rôznych súvislostiach, práca so skupinou, poruchy správania a agresivita u detí, zvládanie a riešenie konfliktov, relaxačné techniky, prevencia sociálno-patologických javov, poradenstvo v oblasti vzdelávania formou integrácie, terapeutické metódy, formy a techniky práce (napr. arteterapia, psychomotorická a rodinná terapia).

Výsledky pre kategóriu špeciálny pedagóg, školský a terénny špeciálny pedagóg, školský logopéd

V oblasti **diagnostických činností** najviac respondentov označilo analýzu a hodnotenie písomného prejavu, čítania a matematických výkonov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (57 %), diagnostika porúch učenia (55 %) a možnosti diferencálnej diagnostiky (47 %). V oblasti **poradenských činností** jednoznačne dominujú témy súvisiace s výchovou a vzdelávaním žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a to najmä v prostredí bežnej školy. Konkrétne v nasledovnom poradí: odborné poradenstvo

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

pre deti, rodičov i pedagógov (56 %), poradenstvo pri tvorbe individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu (49 %), inkluzívne poradenstvo (43 %). V oblasti **terapeutických a rehabilitačných činností** prejavili špeciálni pedagógovia významne vyšší záujem o problematiku špeciálnopedagogickej reedukácie, kompenzácie a korekcie podľa jednotlivých druhov postihnutí (75 %) a o problematiku nápravných cvičení pri poruchách učenia (68 %). V oblasti **preventívnych činností** zaujali respondentov témy prevencie násilia a šikanovania (33 %), legislatívy a riešenia sociálno-patologických javov (31 %) a metódy práce so skupinou v prevencii sociálno-patologických javov (26 %). V samostatnej položke respondenti uvádzali **d'alsie témy**, v ktorých by sa chceli vzdelávať v rámci kontinuálneho vzdelávania odborných zamestnancov. Najčastejšie sa objavovali témy súvisiace s diagnostickými procesmi; s reedukáciou, korekciou a nápravnými cvičeniami vzťahujúcim sa k poruchám učenia, poruchám správania, poruchám aktivity a pozornosti a narušenej komunikačnej schopnosti; v menšej miere i k ďalším zdravotným znevýhodneniam a postihnutiam; ďalšou témou je vzdelávanie formou integrácie a trendy v inkluzívnej pedagogike; často sa objavili rôzne programy, resp. metodiky, napr.: rozvoj koncentrácie pozornosti podľa Kuncovej, diagnostika vývinu reči podľa Mikulajovej, Feuersteinova metóda inštrumentálneho obohacovania, diagnostika deficitov čiastkových funkcií podľa B. Sindelar, nácvik fonematického uvedomovania podľa El'konina.

Výsledky pre kategóriu sociálny pedagóg

V **diagnostických činnostiach** sme zistili najväčšiu potrebu v oblasti metód sociálno-pedagogickej diagnostiky (58 %). Najviac respondentov sa v oblasti **poradenských činností** vyjadrilo pre rozvoj kompetencií poradenská práca s klientom (61 %), poradenské činnosti s individuálnym klientom a práca so skupinou a skupinová dynamika (50 %). V oblasti **terapeutických a rehabilitačných činností** sociálni pedagógovia pocíťujú najsilnejšiu potrebu vzdelávania v rozvíjaní socioterapie, v nácviku zvládania záťažových situácií a vo vedení socioterapeutických klubov a skupín, všetky tri možnosti označilo viac ako 55 % respondentov. V oblasti **preventívnych činností** najsilnejšiu potrebu vzdelávania pocíťujú sociálni pedagógovia v metódach práce so skupinou v prevencii sociálno-patologických javov (61 %). Ako **d'alsie témy** respondenti uvádzali sociálni pedagógovia napr. prevenciu kyberšikan, program „Cesta k emocionálnej zrelosti“, prácu s učiteľmi so syndrómom vyhorenia, sociálne poradenstvo a socioterapiu v pomáhajúcich profesiách, integráciu preventívnych aktivít do vyučovania a iné.

Výsledky pre kategóriu liečebný pedagóg

V **diagnostických činnostiach** je prvou oblasťou liečebno-pedagogická diagnostika ako komplexný proces, využívanie škál a testov a ďalšou v poradí je problematika rozboru výsled-

kov činností. V **poradenských procesoch** jednoznačne dominuje téma vedenia skupiny a skupinová dynamika, včasné poradenstvo pre zákonných zástupcov detí so zdravotným znevýhodnením a zo sociálne znevýhodneného prostredia a supervízia. V **terapeutických a rehabilitačných činnostiach** je najväčší záujem o včasnú intervenciu a terapiu hrou. V oblasti **preventívnych činností** liečební pedagógovia vnímajú podporu pri vytváraní inkluzívneho prostredia ako najzaujímavejšiu tému. Ako **d'alsie témy** respondenti uviedli diagnostiku kognitívnych procesov a dynamiky psychiky, grafológiu, tvorbu individuálnych výchovno-vzdelávacích programov, využitie psychomotorickej terapie v skupinovej práci, formy rodinnej terapie, používanie relaxačných techník u detí, problémové správanie u detí s mentálnym postihnutím, tréning riešenia a zvládania konfliktov v záťažových situáciách, sebakontrolné techniky a autoregulačný tréning, využitie projekčných techník u detí s mentálnym postihnutím a viacnásobným postihnutím.

Zhrnutie

Z uvedených výsledkov sme spracovali dve skupiny tém. Prvá skupina sú témy, ktoré je možné zabezpečiť Metodicko-pedagogickým centrom vlastnými internými možnosťami s prípadnou externou lektorskou podporou. Druhá skupina sú vzdelávacie témy, ktoré sú príliš špecifické a bude potrebné ich zabezpečiť dodávkou z externého prostredia (špecializované inštitúcie, odborníci v daných špecifických témach) zameranou na dané oblasti práce odborných zamestnancov. V tomto príspevku sa z priestorových dôvodov venujeme len prvej skupine tém.

Psychológ

- oblasť poradenských činností:** tréning riešenia konfliktov; komunikačný tréning; tréning asertivity.
- oblasť terapeutických a rehabilitačných činností:** zvládanie konfliktov a záťažových situácií; nácvik sociálnej percepcie, komunikácie a interakcie; rozvíjanie tvorivosti; rozvíjanie asertivity.
- oblasť preventívnych činností:** prevencia násilia a šikanovania; legislatíva a riešenie sociálno-patologických javov v škole; tvorba preventívnej stratégie školy.

Špecifické témy: sociálna komunikácia; diagnostika ADHD, práca so žiakom s ADHD, možnosti korekcie; integrácia - informácie pre psychológov; teambuilding.

Špeciálny pedagóg

- oblasť diagnostických činností:** analýza a hodnotenie písomného prejavu, čítania a pochopenia textu a matematických výkonov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.
- oblasť poradenských činností:** poradenstvo pre pedagógov pri tvorbe individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu pre žiakov so ŠVVP; inkluzívne poradenstvo - možnosti optimálnej edukácie detí s postihnutím v podmienkach bežných škôl; možnosti, metódy a formy včasného po-

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

radenstva pre zákonných zástupcov detí so zdravotným znevýhodnením, zo sociálne znevýhodneného prostredia, nadaných detí.

c) **oblasť terapeutických a rehabilitačných činností:** možnosti implementácie inkluzívneho prístupu vo vyučovaní, odstraňovanie bariér

d) **oblasť preventívnych činností:** prevencia násilia a šikania; legislatíva a riešenie sociálno-patologických javov v škole; tvorba preventívnej stratégie školy, školského zariadenia; prevencia xenofóbie, rasizmu, intolerancie a antisemitizmu; výchova a k partnerstvu a rodičovstvu.

Špecifické témy: vzdelávanie formou integrácie a trendy v inkluzívnej edukácii; rozvoj grafomotoriky; čítanie s porozumením a splývavé čítanie.

Sociálny pedagóg

a) **oblasť poradenských činností:** vedenie poradenského procesu so žiakom, študentom, pedagógom, zákonným zástupcom; tréningy asertivity, sociálnej komunikácie.

b) **oblasť preventívnych činností:** legislatíva a riešenie sociálno-patologických javov v škole; prevencia násilia a šikania; tvorba preventívnej stratégie školy, školského zariadenia; prevencia xenofóbie, rasizmu, intolerancie a antisemitizmu; výchova k partnerstvu a rodičovstvu.

Liečebný pedagóg

a) **oblasť diagnostických činností:** využívanie škál a testov.

b) **oblasť poradenských činností:** včasné poradenstvo pre zákonných zástupcov detí so zdravotným znevýhodnením

a zo sociálne znevýhodneného prostredia; poradenstvo pre pedagógov pri tvorbe, realizácii a hodnotení individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu.

c) **preventívne činnosti:** vytváranie inkluzívneho prostredia a sociálna integrácia; všeobecná prevencia.

Špecifické témy: tréning riešenia a zvládania konfliktov v záťažových situáciách; stimulačné programy pre deti v predškolskom veku.

Záver

Výsledky uvedených prieskumov sú využívané na tvorbu vzdelávacích programov a sú priamo previazané na aktivitu 2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ podľa systému akreditácie v súlade s profesijnými štandardami pre všetky kategórie PZ a OZ, vrátane systému ich evaluácie.

Keďže v rámci aktivity 2.1 zisťovanie vzdelávacích potrieb pokračuje, dovoľujeme si vás aj prostredníctvom tohto príspevku vyzvať na spoluprácu pri zisťovaní vašich vzdelávacích potrieb. Len váš záujem o spoluprácu pri identifikácii vzdelávacích potrieb umožní úspešnú realizáciu aktivity a presnejšie zacielenie nami vytváraných vzdelávacích programov. Takto vytvárané programy vzdelávania majú vyšší predpoklad byť pre vás a vašu školu zaujímavými a užitočnými. Ponuka vzdelávacích programov sa môže stať v tom prípade pre pedagogických a odborných zamestnancov v školách i v školských zariadeniach atraktívnejšia a zároveň aj žiadanejšia.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

TUREK, I. Štandardy pedagogickej spôsobilosti. In *Pedagogické rozhľady*. ISSN 1335-0404, 2003, č. 2, s. 8-13.

VALENT, M. et al. *Štúdiá vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov škôl za rok 2010*. (elektronická verzia) Bratislava : MPC. 2010.

SABO, R., TICHÝ, E. *Štúdiá vzdelávacích potrieb odborných zamestnancov škôl a školských zariadení za rok 2010*. (elektronická verzia) Bratislava : MPC. 2010.

TVORBA A AKREDITÁCIA PROGRAMOV KONTINUÁLNEHO VZDELÁVANIA PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV (ODBORNÁ AKTIVITA 2.2)

Luboslava Ferčíková, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Cieľom aktivity je vytvoriť programy kontinuálneho vzdelávania pre pedagogických a odborných zamestnancov. Medzi základné výstupy aktivity patrí metodika tvorby programov kontinuálneho vzdelávania a 625 novovytvorených programov kontinuálneho vzdelávania a ich následná akreditácia. Z celkového počtu programov kontinuálneho vzdelávania sa vytvorí internými zamestnancami MPC 533, z toho 250 aktualizovaných, 170 inovačných, 30 špecializačných, 10 kvalifikačných vzdelávacích programov, 1 vzdelávací program funkčného vzdelávania, 10 funkčných inovačných, 10 špecializačných inovačných, 1 program prípravného atestačného

vzdelávania k prvej atestačnej skúške a 1 program prípravného atestačného vzdelávania k druhej atestačnej skúške. Deväťdesiatdva vzdelávacích programov vytvoria odborníci z inštitúcií poskytujúcich kontinuálne vzdelávanie - vysoké školy a neziskové organizácie, ktoré sú etablované medzi učiteľskou verejnosťou.

Aktuálny stav

V súčasnosti máme 149 akreditovaných programov, z toho 113 aktualizovaných, 25 inovačných, 5 špecializačných, 3 kvalifikačné, 1 funkčný, 1 funkčný inovačný, 1 špecializačný inovačný. Dvadsaťdva z nich je zameraných na získanie

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

a rozvoj vedomostí a zručností v IKT. V procese akreditácie je 147 vzdelávacích programov, z toho je 81 aktualizácných, 52 inovačných, 7 špecializačných, 3 kvalifikačné, 1 špecializačný inovačný, 2 programy prípravného atestačného vzdelávania k 1. atestácii, 1 program prípravného atestačného vzdelávania k 2. atestácii. Z toho 1 program je v e-learningovej forme a 14 programov je zameraných na IKT.

Význam aktivity

Prostredníctvom tejto aktivity vznikne široká ponuka

programov kontinuálneho vzdelávania na zvyšovanie profesijných kompetencií pedagogických a odborných zamestnancov, absolvovaním ktorých bude možné získať kredity potrebné na kariérový rast. Príprava a tvorba programov kontinuálneho vzdelávania je úzko previazaná s predchádzajúcimi dvomi aktivitami a vychádza z výstupov analýzy vzdelávacích potrieb pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení.

TVORBA UČEBNÝCH ZDROJOV, METODÍK A ODBORNÝCH PUBLIKÁCIÍ (ODBORNÁ AKTIVITA 3.1)

Sylvia Laczová, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Cieľom aktivity je vytvoriť učebné zdroje (odborné publikácie, učebné texty, metodické príručky, pracovné zošity, pracovné listy, učebné pomôcky), ktoré podporia a zvýšia efektivitu vzdelávania zameranú na rozvoj kľúčových kompetencií a zvyšovanie kvalifikácie pedagogických a odborných zamestnancov. Učebné zdroje budú vznikať postupne na základe požiadaviek praxe, akreditovaných vzdelávacích programov a realizácie vzdelávacích aktivít.

Výstup aktivity sú učebné zdroje v rôznych formách, napr. pracovné zošity, odborné publikácie, metodické príručky, CD a učebné pomôcky.

Učebné zdroje slúžia na jednoduché a účinné sprístupnenie informácií a úloh pre účastníkov vzdelávania. Ich obsahom budú informácie potrebné pre úspešný priebeh vzdelávania a na dosiahnutie inovácií v oblasti obsahu a metód výchovno-vzdelávacej činnosti. Základným predpokladom je, že prostredníctvom učebných zdrojov sa zefektívni systém kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ a ako prvok udržateľnosti sa po skončení projektu budú môcť využívať v ďalších vzdelávacích aktivitách. Aktivita 3.1 je v prípravnej fáze, boli spracované návrhy zmien, ktoré sú momentálne v schvaľovacom procese na riadiacom orgáne.

VZDELÁVACIE AKTIVITY ZAMERANÉ NA ROZVOJ KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV (ODBORNÁ AKTIVITA 3.2)

Vladimír Laššák, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, Banská Bystrica

Cieľom odbornej aktivity je obnovovať a zvyšovať úroveň kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov (ďalej PZ a OZ) škôl a školských zariadení. Odborná aktivita nadväzuje na predchádzajúcu a súčasnú činnosť Metodicko-pedagogického centra. Je logicky prepojená s predchádzajúcimi aktivitami projektu, predovšetkým na tvorbu a akreditáciu vzdelávacích programov a tvorbu učebných zdrojov, metodík a odborných publikácií. Vzdelávacie aktivity sa budú realizovať počas celej doby trvania projektu.

V rámci odbornej aktivity sa v súčasnosti realizuje vzdelávanie v programoch kontinuálneho vzdelávania, ktoré boli v projekte vytvorené a akreditované Akreditačnou radou MŠVVaŠ SR pre kontinuálne vzdelávanie pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca. V súčasnosti je v po-

nuke MPC takmer 150 akreditovaných vzdelávacích programov, ktoré sa realizujú v rámci projektu PKR.

Vzdelávacie aktivity projektu organizačne zabezpečujú jednotlivé regionálne a detašované pracoviská MPC vo vlastných vzdelávacích priestoroch, v školách a školských zariadeniach alebo pri viacdňových vzdelávacích podujatiach v prenajatých komerčných vzdelávacích priestoroch, vrátane ubytovania a stravovania účastníkov vzdelávania.

Plánovanie a organizácia vzdelávania sa riadi dopytom PZ a OZ, resp. škôl a školských zariadení po jednotlivých vzdelávacích programoch. Regionálne a detašované pracoviská MPC v rámci projektu flexibilne reagujú na požiadavky škôl a školských zariadení v regiónoch, realizáciou vzdelávania učiteľmi kontinuálneho vzdelávania z MPC alebo externými lektormi vzdelávacích programov. Po úspešnom absolvovaní

získavajú PZ a OZ kredity podľa schválených akreditovaných vzdelávacích programov.

Vzdelávacie aktivity projektu budú podporované pripravovanými učebnými zdrojmi, ako aj interaktívnym vzdelávacím portálom s videokonferenčným systémom. Úlohou interaktívneho vzdelávacieho portálu je umožniť rýchly a bezproblémový prístup k vzdelávacím a podporným materiálom pre účastníkov vzdelávacích programov.

Počty vzdelávaných účastníkov a absolventov vzdelávacích programov

Vzdelávacie aktivity projektu sa rozbehli po akreditácii prvých vzdelávacích programov vo februári 2010. Počet vzdelávaných účastníkov v akreditovaných programoch kontinuálneho vzdelávania bol k 31. 3. 2011 nasledujúci:

V celi Konvergencia (ďalej K) bolo v projekte doteraz celkom vzdelávaných 9.819 účastníkov, ktorí sa vzdelávali v 574 skupinách. Z toho vzdelávanie už úspešne ukončilo 4.682 absolventov. Celkový počet všetkých vzdelávaných účastníkov bol 11.991 účastníkov; 2.172 účastníkov navštevuje dva alebo viac vzdelávacích programov. Overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona úspešne absolvovalo celkom 652 účastníkov (6,64 %). Vzdelávania v projekte sa zúčastnilo 9.716 pedagogických a 103 odborných zamestnancov, z toho 7.928 žien a 1.891 mužov (80,74 %, resp. 19,26 %).

V celi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (ďalej RKZ) bolo v projekte doteraz celkom vzdelávaných 1.461 účastníkov, ktorí sa vzdelávali 112 skupinách. Z toho vzdelávanie už úspešne ukončilo 992 absolventov. Celkový počet všetkých vzdelávaných účastníkov bol 2.004 účastníkov; 543 účastníkov navštevuje dva alebo viac vzdelávacích programov. Overenie profesijných kompetencií podľa § 35 ods. 6 zákona úspešne absolvovalo celkom 216 účastníkov (14,78 %). Vzdelávania v projekte sa zúčastnilo 1.443 pedagogických a 18 odborných zamestnancov, z toho 1.301 žien a 160 mužov (89,05 %, resp. 10,95 %).

Prírastok vzdelávaných účastníkov za obdobie január až marec 2011 bol v celi K 4.335 a v celi RKZ 576 vzdelávaných účastníkov. Spolu prírastok za obdobie január až marec 2011 v projekte PKR pre obidva ciele je 4.911 vzdelávaných účastníkov. Prírastok účastníkov, ktorí ukončili vzdelávanie za obdobie január až marec 2011 bol za cieľ K 3.095 a cieľ RKZ 551 účastníkov. Spolu v projekte od zahájenia jeho realizácie ukončilo vzdelávanie 5.674 účastníkov.

Celkový počet vzdelávaných účastníkov, ktorí sa vzdelávali v projekte Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov k 31. 3. 2011 je 13.995 vzdelávaných účastníkov

Tabuľka: Prehľad počtov účastníkov a absolventov vzdelávacích programov v projekte PKR

Parameter (údaje k 31.3.2011)	K	RKZ	Spolu
Počet vzdelávaných účastníkov	9.819	1.461	11.280
Počet vzdelávaných skupín	574	112	686
Počet absolventov	4.682	992	5.674
Počet absolventov podľa § 35 ods. 6	652	216	868

(zahŕňa aj účastníkov, ktorí sa vzdelávali vo viacerých vzdelávacích programoch). Počet účastníkov, ktorí úspešne absolvovali overenie profesijných kompetencií získaných výkonom pedagogickej činnosti, výkonom odbornej činnosti alebo sebavzdelávaním podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. bol v obidvoch cieľoch spolu 868 účastníkov.

Záujem o vzdelávacie programy

Záujem o vzdelávacie programy vytvorené v rámci projektu Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov prevyšuje plánovaný počet zamestnancov zapojených do vzdelávacích aktivít projektu. K 31. 3. 2011 sa prihlásilo na ponúkané vzdelávacie programy viac než 30-tisíc pedagogických a odborných zamestnancov, čo o 10-tisíc prevyšuje cieľovú skupinu projektu. Vzhľadom na doteraz dosiahnuté výsledky projektu predpokladáme, že počet absolventov vzdelávacích programov bude vyšší ako plánovaných 20-tisíc.

Najväčší záujem zo strany pedagogických a odborných zamestnancov je o vzdelávacie programy „Interaktívna tabuľa vo vzdelávacom procese“, kde sa celkom prihlásilo 2.650 účastníkov a 444 z nich ho už absolvovalo; 2.425 účastníkov sa prihlásilo na vzdelávací program „Inovácie v riadení školy a školského zariadenia“, z nich 1.538 ho v súčasnosti absolvuje. Do povinného funkčného vzdelávania v programe „Riadenie školy a školského zariadenia“ sa prihlásilo 2.120 účastníkov, z ktorých 1.641 už bolo do vzdelávania zaradených a absolvovali prvé moduly v tomto dvojročnom vzdelávacom programe.

Veľký záujem zo strany pedagogických zamestnancov je aj o vzdelávanie v programoch „Microsoft Office 2007 v edukačnom procese“, kde sa celkom prihlásilo 1.804 účastníkov, z toho 729 ho už absolvovalo a „Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní“, kde sa prihlásilo 1.628 účastníkov, z ktorých 741 je už do vzdelávania zaradených, resp. ho už absolvovali. Veľký záujem prevyšujúci 1.000 záujemcov bol v programoch „Lyžiarsky inštruktorský kurz zjazdového lyžovania“, „Finančná gramotnosť do škôl“ a „Finančná gramotnosť“. Obidva programy vo finančnej gramotnosti doteraz absolvovalo už 989 absolventov vzdelávania.

Záujem o vzdelávacie programy prevyšujúci 500 prihlásených je vo vzdelávacích programoch „Hodnotenie učebnej činnosti a výkonu žiaka“, „Environmentálna výchova vo vyučovacom procese“, „Výchovný poradca“, „Ľudské práva v edukačnom procese“, „Tvorba edukačného programu kontinuálneho vzdelávania“ a „Etická výchova pre primárne vzdelávanie“.

Záujem o vzdelávanie v mnohých vzdelávacích programoch niekoľkonásobne prevyšuje lektorské kapacity MPC. MPC

preto plánuje spustiť intenzívnu prípravu multiplikátorov pre vybrané vzdelávacie programy, aby bolo možné flexibilne reagovať na dopyt zo strany pedagogických a odborných zamestnancov, resp. kolektívov učiteľov zo škôl. V niektorých vzdelávacích programoch bude naopak kapacita vzdelávaných

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

v jednotlivých pracoviskách MPC redukovaná.

Spokojnosť účastníkov so vzdelávaním

Účastníci vzdelávacích programov vyjadrujú pomerne vysokú spokojnosť s absolvovaným vzdelávaním (vyhodnotené na vzorke respondentov - účastníkov vzdelávania). Vysoko hodnotia informovanosť o cieľoch vzdelávacieho programu pri výbere vzdelávacieho podujatia. Rovnako vysoko hodnotia splnenie očakávaní vo vzťahu k cieľom podujatia, pričom najviac oceňujú „nové podnety a vedomosti“, „nové aktivity, priamo použiteľné v pedagogickej praxi“, „možnosť vyskúšať si iné formy vyučovania“, „možnosť lepšieho sebaopoznania prostredníctvom autodiagnostiky“ a pod.

Vysoko tiež hodnotia vzdelávacie podujatia z hľadiska

inovativnosti použitých metód vzdelávania, schopnosti uplatniť získané vedomosti a zručnosti po absolvovaní vzdelávacieho programu vo svojej pedagogickej praxi. Väčšina absolventov vzdelávania by tiež odporučila svojim kolegom, aby sa zúčastnili vzdelávania v absolvovanom vzdelávacom programe.

Absolventi vzdelávacích programov v rámci spätných väzieb reflektovali, že by v budúcnosti privítali „ešte viac aktivít a menej teórie vo vzdelávaní“, „lepšie časové rozvrhnutie vzdelávacích jednotiek“, „väčší rozsah vzdelávacieho programu, aby bolo možné realizovať viacero rôznych aktivít v rámci vzdelávania“, „viac prakticky orientovaných úloh na vzdelávaní“, „viac konkrétnych didaktických hier pre prácu so skupinami“ a pod.

TVORBA A SPRÁVA INTERAKTÍVNEHO VZDELÁVACIEHO PORTÁLU NA PODPORU KONTINUÁLNEHO VZDELÁVANIA (ODBORNÁ AKTIVITA 4.1)

Miroslava Jakubeková, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko, Trenčín

Cieľom aktivity je vytvoriť vzdelávací portál, ktorý poskytne portfólio služieb na vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov - edukačný obsah, dištančné vzdelávanie, prostredie na e-learning, on-line komunikáciu medzi účastníkmi, aktuálne informácie o realizácii projektu a pod. Na podporu aktivít realizovaných v projekte bude využívaný aj videokonferenčný systém.

Portál prispieje k zvýšeniu efektívnosti kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov a vytvorí podmienky na komunikáciu medzi frekventantmi vzdelávania, lektormi a riadiacim a administratívnym tímom projektu.

Edukačný portál bude obsahovať informácie o projekte, o aktuálnom priebehu jednotlivých aktivít projektu a o procese disseminácie; informácie o akreditovaných programoch kontinuálneho vzdelávania poskytovaných MPC; harmonogram plánovaných, prebiehajúcich a realizovaných vzdelávacích podujatí a súvisiace oznamy; fotodokumentáciu o realizovaných podujatiach, dotazníky a prieskumy k projektovým aktivitám; edukačné materiály k realizovaným vzdelávacím programom kontinuálneho vzdelávania; e-learningové edukačné prostredie na podporu dištančného vzdelávania; komunikačné prostredie pre účastníkov projektu; databázu záverečných prác absolventov vzdelávania; portfólio administratívnej podpory projektu, dokumenty pre záujemcov o vzdelávanie,

pre účastníkov vzdelávania, pre lektorov a pre administrátorov projektových aktivít vrátane archivácie.

Videokonferenčný systém ako druhý kľúčový výstup bude slúžiť frekventantom vzdelávania, lektorom, riadiacim a administratívnym pracovníkom projektu na interaktívnu elektronickú komunikáciu v konferenčnom prostredí (on-line vzdelávanie, konzultácie, poradenstvo, riešenie problémov). Jednotlivé uzly videokonferenčného systému budú pripájané cez samostatný komunikačný kanál a prepojené do kompaktného celku.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

Medzi ďalšie výstupy aktivity patria vzdelávacie programy realizované v e-learningovom prostredí a edukačné materiály k vzdelávacím programom zverejnené na portáli.

Interaktívny vzdelávací portál a videokonferenčný systém vytvoria podmienky na rozvoj digitálnych kompetencií pe-

dagogických a odborných zamestnancov.

Aktivita 4.1 je v prípravnej fáze realizácie. V školskom roku 2011/2012 budú v rámci realizačnej fázy postupne sprístupnené jednotlivé funkcie portálu a realizované videokonferenčné aktivity.

ZARIADENIE A VYBAVENIE NA ODBORNÉ AKTIVITY (ODBORNÁ AKTIVITA 4.2)

Lýdia Goňová, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Cieľom aktivity 4.2 je vytvoriť materiálne a technické zabezpečenie na vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, predovšetkým cez dištančné vzdelávanie, online komunikáciu medzi účastníkmi a s účastníkmi projektu, aktuálne informácie o realizácii projektu, publicitu projektu a pokračovania jeho aktivít na plné využitie funkcií interaktívneho portálu.

Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci sa budú prostredníctvom výpočtovej techniky umiestnenej v učebniach kontinuálneho vzdelávania prezenčne vzdelávať a zároveň budú mať možnosť využiť ju pri plnení neprezenčných úloh vzdelávania pri overovaní a pilotáži rôznych výstupov zo vzdelávacích aktivít realizovaných v rámci kontinuálneho vzdelávania, a výstupov, ktoré si vyžadujú ich pilotáž a overenie v rámci vyučovacích hodín v škole, školskom zariadení kde pôsobia. V rámci projektu je plánované vybudovať 260 učební

kontinuálneho vzdelávania, v ktorých bude spolu 5 460 notebookov, 260 dataprojektorov a routerov. Rozmiestnenie týchto učební bude realizované tak, aby bola zabezpečená ich dostupnosť a aby optimálne pokrývali regióny v cieľoch Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. V minulom roku bol zrealizovaný výber škôl a školských zariadení, ktoré sa prihlásili na základe výzvy.

Okrem učební budú mať pedagógovia k dispozícii notebooky s aplikačnými softvérovými balíkmi, ktoré budú pridelené školám v počte 1 až 3 kusy, podľa typu školy, s cieľom poskytovať ďalšie vzdelávanie so zameraním na využívanie IKT vo vyučovacích predmetoch, informatizáciu regionálneho školstva a premenu školy na modernú školu. Tieto budú využívané na vykonávanie úloh, spojených so vzdelávacím programom a e-vzdelávanie účastníkov v rámci aktivity 3.2, najmä prostredníctvom edukačného portálu.

INTERVIEW S MANAŽÉRMÍ REGIONÁLNYCH PROJEKTOVÝCH KANCELÁRIÍ

Rozhovor pripravila Anna Surová Čulíková, manažér publicity projektu PKR

Jednotlivé regionálne projektové kancelárie zastupovali:

- RNDr. Pavel Mäsiar, manažér projektovej kancelárie v Bratislave
- PaedDr. Mária Dreisigová, manažérka projektovej kancelárie v Trenčíne
- PaedDr. Eva Vincejová, manažérka projektovej kancelárie v Košiciach
- PaedDr. Alica Dragulová, manažérka projektovej kancelárie v Prešove
- RNDr. Eva Krčahová, manažérka projektovej kancelárie v Nitre
- Ing. Iveta Vargová, manažérka projektovej kancelárie v Banskej Bystrici
- Mgr. Mária Pereszlényi/Ing. Magdaléna Žitňanová: manažérka projektovej kancelárie v Trnave/učiteľka pre kontinuálne vzdelávanie

1. MPC realizuje od roku 2009 národný projekt Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov (PKR) financovaný z ESF. Aký je váš pohľad, ako manažéra/manažérky projektovej kancelárie, na aktuálny stav realizácie projektu vo Vašom regióne?

RNDr. Pavel Mäsiar: V bratislavskom regióne máme mierny nárast v čerpaní prostriedkov, aj keď je to tiež malé percento.

PaedDr. Mária Dreisigová: Ako manažér projektovej kancelárie RP v Trenčíne môžem poskytnúť konkrétne odpovede v číselnom vyjadrení. Od začiatku projektu v októbri 2009 učiteľia kontinuálneho vzdelávania z MPC v Trenčíne vytvorili 51 programov kontinuálneho vzdelávania, z ktorých bolo zatiaľ 15 akreditovaných. Do apríla 2011 sme na našom pracovisku otvorili 149 vzdelávacích skupín, do ktorých sa zapojilo 2 754 frekventantov a k 11. 4. 2011 úspešne ukončilo 1 046 absolventov v programoch kontinuálneho vzdelávania, alebo využili možnosť overenia profesijných kompetencií podľa § 35 ods.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

6 zákona č. 317 o pedagogických a odborných zamestnancoch. **PaedDr. Eva Vincejová:** Aktuálny stav realizácie projektu v regióne košického kraja by som začala kvantitatívnymi ukazovateľmi: evidujeme 2 159 prihlásených účastníkov vzdelávania z toho 701 zaradených a 292 absolventov vzdelávaní k 1. 4. 2011. Do 1. 2. 2011 bolo detašované pracovisko MPC v regióne košického kraja s najmenším počtom zamestnancov - 5 učители kontinuálneho vzdelávania. Od začiatku februára 2011 sa pracovisko rozrástlo o 5 progresívnych učiteľov kontinuálneho vzdelávania (UKV) a dohodou pre výkon práce bolo zazmluvnených 21 lektorov, čím stúpla aj výkonnosť v práci na projekte vo všetkých jeho aktivitách. Učители kontinuálneho vzdelávania sú zapojení v aktivitách:

1. Tvorbe, inovácii a implementácii profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií v kategóriách - vychovávateľ, vedúci pedagogický zamestnanec,
2. Analýze vzdelávacích potrieb jednotlivých cieľových skupín PZ - vychovávateľ, vedúci vychovávateľ a učiteľ strednej školy
3. Tvorbe vzdelávacích programov, kde každý UKV vytvoril, alebo tvorí minimálne 2 vzdelávacie programy KV
4. Vzdelávacie aktivity - v období od októbra do marca je odučených 600 vzdelávacích hodín v jednotlivých vzdelávacích aktivitách.

PaedDr. Alica Dragulová: Prijatie zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhlášky č. 445/2009, Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov spôsobilo zo strany pedagogických a odborných zamestnancov silný tlak na MPC, ako poskytovateľa kontinuálneho vzdelávania. Projekt Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov sa začal realizovať, dá sa povedať, súbežne s prijatím spomínaných legislatívnych noriem. Nedostatok pripravených a akreditovaných vzdelávacích programov spôsobil v jeho začiatku nemalé problémy. Po prekonaní ťažkostí môžeme v súčasnosti konštatovať, že vzdelávanie je v plnom prúde. Denne prichádza na naše pracovisko okolo 50 - 60 prihlášok na niektorý druh kontinuálneho vzdelávania. Pozrime si niektoré štatistické ukazovatele, ktoré odzrkadľujú obrovský záujem pedagogických a odborných zamestnancov o vzdelávanie. Ak k 31. 12. 2010 malo MPC RP počet účastníkov zaradených do vzdelávania 1 096 a o tri mesiace t.j. k 31. 3. 2011 to je už 2 489, čo predstavuje nárast o 1 391 účastníkov, ktorí sú zaradení do 145 skupín. Vzdelávanie k 31. 12. 2010 ukončilo 335 účastníkov a k 31. 3. 2011 je to už 1 408 - prírastok za 3 mesiace je 1 073. Veľký záujem zo strany pedagogických a odborných zamestnancov je o možnosť preverenia si kompetencii podľa § 35 zákona - v súčasnosti je to 259. Tento vysoký záujem o jednotlivé druhy kontinuálneho vzdelávania, ako aj samotná evalúcia po ukončení vzdelávacieho programu nás presvedčujú, že naši učители kontinuálneho vzdelávania poskytujú pedagogickým a odborným zamestnancom

prostredníctvom dvoj - trojdňových seminárov množstvo odborných vedomostí, zručností, skúseností, čím si pedagogickí a odborní zamestnanci rozširujú a rozvíjajú svoje učiace sa kompetencie, za čo im patrí moje poďakovanie. Som presvedčená, že sa nám podarí udržať nastavenú latku, nielen po kvantitatívnej, ale predovšetkým po kvalitatívnej stránke.

RNDr. Eva Krčáhová: Aktivita 3.2 Vzdelávacie aktivity projektu predbieha ostatné, čo je spôsobené tlakom učiteľskej verejnosti a prejavuje sa vysokým počtom prihlášok na vzdelávacie programy.

Ing. Iveta Vargová: Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Banská Bystrica bolo jedným z hlavných pracovísk, ktoré sa podieľali na tvorbe, príprave a rozbiehaní realizácie projektu Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov. V súčasnosti sa aktívne podieľame na koordinácii vybraných aktivít projektu. Prostredníctvom zamestnankyne detašovaného pracoviska v Ziline koordinujeme odbornú aktivitu č. 1.1 Tvorba inovácia a implementácia profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja profesijných kompetencií, z regionálneho pracoviska v Banskej Bystrici sú koordinované odborné aktivity č. 2.1 Analýza vzdelávacích potrieb a č. 3.2 Vzdelávacie aktivity projektu. Koordináciu odbornej aktivity č. 4.1 Koordinácia a správa interaktívneho portálu vedie kolegyňa z detašovaného pracoviska Trenčín. Zamestnanci regionálneho pracoviska v Banskej Bystrici vytvorili a predložili na akreditáciu spolu 47 vzdelávacích programov. K 31. 3. 2011 prebiehalo v Banskej Bystrici a okolí vzdelávanie v 78 skupinách, ktorého sa zúčastnilo viac než 1 600 účastníkov. Počet absolventov vzdelávacích programov v súčasnosti prevyšuje 400, vrátane tých, ktorí ho ukončili overením profesijných kompetencií.

Mgr. Mária Pereszlényi/Ing. Magdaléna Žitňanová: V regióne Trnavského samosprávneho kraja je projekt veľmi dobre rozbehnutý. O činnosti DP MPC vedia zamestnanci všetkých škôl a školských zariadení prostredníctvom svojich vedení, ktoré sme informovali na poradách organizovaných zriaďovateľmi. Denne sa pedagogickí a odborní zamestnanci prostredníctvom telefonátov, mailov zaujímajú o možnostiach prihlasovania a vzdelávania v akreditovaných programoch. Ku koncu apríla 2011 evidujeme 2 850 prihlášok.

2. Ktorú odbornú aktivitu v národnom projekte PKR považujete za najdôležitejšiu z hľadiska jej vplyvu na zvýšenie kvality pedagogickej praxe?

RNDr. Pavel Mäsiar: Ide o aktivitu 3.2 Vzdelávacie aktivity projektu.

PaedDr. Mária Dreisigová: Na túto otázku nie je jednoznačná odpoveď. Všetky aktivity navzájom súvisia a majú dosah na zvyšovanie kvality v pedagogickej praxi. Z pohľadu manažera projektov kancelárie nemám tendenciu preferovať niektorú z aktivít. Toto je pohľad človeka, ktorý sa podieľa na riadení projektu na regionálnej úrovni. Pohľad zo strany prijímateľov aktivít, pedagogickej verejnosti, môže byť iný.

PaedDr. Eva Vincejová: Všetky aktivity projektu sú dôležité

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

pre svoju logickú následnosť na zvýšenie kvality pedagogickej praxe, pričom dôležitá je ich praktická aplikácia. Implementácia nadobudnutých vedomostí, zručností a postojov učiteľov, ktoré získajú v programoch kontinuálneho vzdelávania v edukácii, môže na jednej strane podporiť učiteľov pri zvyšovaní efektivity vlastnej práce a na druhej strane v ich sledovaní manažmentom škôl v rámci úvah o zlepšení fungovania školy.

PaedDr. Alica Dragulová: Aktivity projektu na seba nadväzujú. V jednotlivých fázach projektu dominovala vždy iná - počnúc aktivitou 1.1 Tvorba, inovácia a implementácia profesijných štandardov, cez aktivitu 2.1 Analýza vzdelávacích potrieb jednotlivých

cieľových skupín. Jednou z najvýznamnejších bola a v súčasnosti stále je prebiehajúca aktivita 2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania, na ktorú nadväzuje aktivita 3.1 Tvorba učebných zdrojov - čo je podmienka na realizáciu aktivity 3.2 Vzdelávacie aktivity zamerané na rozvíjanie kľúčových kompetencií. Táto aktivita je z pohľadu pedagogických a odborných zamestnancov najvýznamnejšia. Absolvovaním vzdelávacích programov získajú pedagogickí a odborní zamestnanci kredity, ale predovšetkým si rozširujú, resp. získavajú nové kompetencie pre svoju pedagogickú a odbornú prax.

RNDr. Eva Krčahová: Aktivitu 3.1 Tvorba učebných zdrojov, aktivitu 3.2 Vzdelávacie aktivity, aktivitu 1.1 Tvorba, inovácia a implementácia profesijných štandardov.

Ing. Iveta Vargová: Vzhľadom na to, že jednotlivé aktivity projektu sú vzájomne prepojené a v určitej vnútornej logike na seba nadväzujú, nie je možné jednoznačne povedať, ktorá z nich je najdôležitejšia z hľadiska jej vplyvu na zvýšenie kvality pedagogickej praxe.

Pokiaľ sa podarí vytvoriť nové alebo inovované profesijné štandardy, ktoré vhodným jazykom, blízkym pedagógom, jasne, jednoducho a výstižne pomenujú očakávané profesijné kompetencie, bude možné ľahšie a precíznejšie vybrať a plánovať vzdelávacie aktivity pre učiteľov. Školám to umožní lepšie riadiť individuálny profesijný rozvoj každého pedagóga. Existencia profesijných štandardov spolu s podrobnou analýzou vzdelávacích potrieb umožňujú vyvíjať nové a vhodné inovovať už vytvorené vzdelávacie programy, ktoré presne reagujú na potreby pedagogickej praxe. Aby bolo možné kvalitne realizovať vzdelávanie pedagógov, je potrebné napísať učebné zdroje, ako aj vybudovať potrebnú infraštruktúru, okrem iného, napr. prostredníctvom interaktívneho vzdelávacieho portálu.

V konečnom dôsledku miestom, kde sa tvorí „hodnota pre klienta“ sú vzdelávacie aktivity projektu. K zvýšeniu kvality pedagogickej práce v školách prispievame cez procesy aktívneho učenia sa pedagógov v rámci nášho vzdelávania.

Vychádzame z poznania, že ak pedagóg počas alebo v priebehu vzdelávania aktívne aplikuje niektoré ponúkané poznatky, je predpoklad, že ich bude používať vo svojej praxi a naštartuje malé zmeny. Veríme, že množstvo malých zmien uskutočnených každým pedagógom postupne zmení pedagogické procesy a skvalitní celú školu.

Mgr. Mária Pereszlényi/Ing. Magdaléna Žitňanová: Z nášho pohľadu je pre nich najdôležitejšie vzdelávanie v programoch, ktoré zvyšujú kompetencie vo využívaní IKT v edukačnom procese.

3. Učiteľia majú v súčasnosti možnosť vybrať si z viac ako 150 akreditovaných vzdelávacích programov. Aké kompetencie pedagogických zamestnancov je podľa vás nutné posilniť v rámci realizácie vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania?

RNDr. Pavel Mäsiar: Objektívnejšie sa to dá zistiť prieskumom alebo analýzou vzdelávacích potrieb, čo rieši jedna expertná skupina. Podľa nami evidovaných prihlášok a na základe rozhovorov s účastníkmi vzdelávania ide o programy posilňujúce kompetencie v oblasti využívania IKT.

PaedDr. Mária Dreisigová: Odpoveď nemôže byť jednoznačná. V súlade s profesijnými štandardmi pedagogických zamestnancov je našou úlohou poskytnúť v cieľoch jednotlivých programov rozvoj pedagógov vo všetkých dimenziách. Naša ponuka ako poskytovateľov kontinuálneho vzdelávania bude dostatočne široká. Je len na vedúcich pedagogických zamestnancoch a samotných učiteľoch, ktoré kompetencie potrebujú aktualizovať, doplniť, rozšíriť či získať v jednotlivých druhoch programov. Ak sa všetci správne pochopíme, výsledkom bude náš spoločný cieľ - zlepšenie kvality vyučovacieho procesu v regionálnom školstve.

PaedDr. Eva Vincejová: V tejto súvislosti je potrebné rozvíjať didaktické kompetencie učiteľa k edukačnému prostrediu, ktoré umožňujú učiteľovi organizovať, riadiť a viesť výučbu tak, aby v nej aktivizoval, motivoval a stimuloval osobnostný rozvoj žiaka.

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

PaedDr. Alica Dragulová: V rámci realizácie vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania sa nám ukazuje, že je potrebné posilňovať hlavne učebné kompetencie, ktoré zahŕňajú viacero spôsobilostí súvisiacich s učením. Dospelý človek sa nebude učiť a vzdelávať len v škole, ale bude sa musieť učiť aj sám - samoštúdiom, sebvzdelávaním. Mať potrebu učiť sa, vedieť sa efektívne učiť je cieľom toho, čo sa človek naučí.

RNDr. Eva Krčahová: Kompetencie na rozvoj osobnosti pedagogických zamestnancov - komunikácia, tímová práca, kreativita, nesenie rizika, mäkké zručnosti, časový manažment.
Ing. Iveta Vargová: Šírka súčasnej ponuky vzdelávacích programov a programov, ktoré boli vytvorené v projekte a ešte čakajú na akreditáciu, umožňuje rozvoj veľkého množstva kompetencií pedagógov. Myslím si, že je úlohou vedúcich pedagogických zamestnancov, aby dôsledne riadili ďalšie vzdelávanie pedagógov v školách. Mali by im umožniť vzdelávanie len v tých vzdelávacích programoch, ktoré rozvíjajú vybrané kompetencie, v ktorých potrebujú skutočne rozvoj. Kontinuálne vzdelávanie sa musí prejavovať v škole, v triedach a na žiakoch, s ktorými učiteľ pracuje. Toto logicky vedie k potrebe rozvíjať kompetencie súvisiace s poznaním a diagnostikou žiakov, plánovaním, realizáciou a evalváciou vzdelávania, ako aj ďalším zmysluplným sebarozvojom učiteľa.

Mgr. Mária Pereszlényi/Ing. Magdaléna Žitňanová: Zdá sa nám, že je nutné posilniť komunikačné zručnosti a zaoberať sa problematikou integrácie.

4. O ktoré vzdelávacie programy národného projektu PKR je vo Vašom regióne zo strany pedagogických a odborných zamestnancov najväčší záujem?

RNDr. Pavel Mäsiar: Ide o tieto akreditované programy kontinuálneho vzdelávania: Interaktívna tabuľa v edukačnom procese, Microsoft Office 2007 v edukačnom procese, Etická výchova pre primárne vzdelávanie, Rozvoj emocionálnej inteligencie, Riadenie školy a školského zariadenia, Inovácie v riadení školy a školského zariadenia, Tvorba edukačných multimédií, Finančná gramotnosť, Dopravná výchova na ZŠ, Špeciálna pedagogika pre vychovávateľov.

PaedDr. Mária Dreisigová: Najväčší záujem v Trenčianskom kraji je o programy so zameraním na IKT. V tejto aktivite sme už v minulosti urobili veľký kus práce pre pedagógov z celého Slovenska. Konkrétne môžeme vymenovať programy kontinuálneho vzdelávania podľa počtu otvorených vzdelávacích skupín. Uvedené údaje sú aktuálne k 11. 4. 2011. Inovačné vzdelávanie „Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní“ - 33 skupín, inovačné vzdelávanie „Interaktívna tabuľa v edukačnom procese“ - 13 skupín, aktualizované vzdelávanie „Microsoft OFFICE 2007“ - 10

skupín. Veľmi vyhľadávané sú aktualizované vzdelávania „Lyžiarsky inštruktorský kurz zjazdového lyžovania“ - 12 skupín, „Súčasný trendy v zjazdovom lyžovaní“ - 9 skupín, „Snoubordingový inštruktorský kurz“ - 8 skupín. Spomínané kurzy boli zorganizované v termínoch od 3. 1. 2011 do 6. 4. 2011 s veľmi pozitívnou odozvou. Účastníci vzdelávania boli aj z iných krajov Slovenska. Záujem je o funkčné vzdelávanie „Riadenie školy a školského zariadenia“ - 7 skupín, funkčné inovačné vzdelávanie „Inovácie v riadení školy a školského zariadenia“ - 7 skupín, aktualizované vzdelávanie „Tvorba vzdelávacieho programu kontinuálneho vzdelávania“ - 7 skupín, veľký záujem je aj o aktualizované programy „Finančná gramotnosť“ a „Finančná gramotnosť do škôl“, špecializačné vzdelávanie „Výchovný poradca“ a „Koordínátor drogovej prevencie“, ktoré garantujeme aj pre iné pracoviská na Slovensku a inovačné vzdelávanie „Etická výchova pre primárne vzdelávanie“. Postupne ako sa budú akreditované programy realizovať, určite sa zvýši záujem aj o ďalšie druhy kontinuálneho vzdelávania.

PaedDr. Eva Vincejová: Učitelia v regióne košického kraja sú si vedomí dôležitosti získavania nových vedomostí a schopností, inovácie i používania nových informácií vo svojej práci. Tieto inovácie prinášajú aj vzdelávacie programy „Interaktívna tabuľa v edukačnom procese“, „Rozvoj koordinačných schopností žiakov v primárnom vzdelávaní“, „Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní“, „Microsoft Office 2007 v edukačnom procese“, „Inovácie v riadení školy a školského zariadenia“ a „Finančná gramotnosť do škôl“, o ktoré je najväčší záujem. Mrzí ma nízky záujem učiteľov o vzdelávania zamerané na didaktické kompetencie, tvorbu školského vzdelávacieho programu, rozvoj gramotnosti u žiakov, či hodnotenie učebnej činnosti a výkonu žiaka.

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

PROFESIJNÝ A KARIÉROVÝ RAST
pkrmpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE VEDOMOSTNÚ SPOLOČNOSŤ / PROJEKT JE SPOLUFINANCOVANÝ ZO ZDROJOV EÚ

PaedDr. Alica Dragulová: Jednoznačne sú to vzdelávacie programy z oblasti IKT - hlavne interaktívna tabuľa, kde nestihneme pokrývať požiadavku vyškoliť hlavne celé pedagogické kolektívy. Na ďalšom mieste je to Finančná gramotnosť a programy pre primárne vzdelávanie, vzdelávacie programy spojené s využívaním IKT a programy pre vedúcich PZ, OZ - funkčné a funkčné inovačné vzdelávanie.

Ing. Iveta Vargová: V Banskobystrickom samosprávnom kraji je najväčší záujem o vzdelávacie programy Riadenie školy a školského zariadenia a Inovácie v riadení školy a školského zariadenia, kde je počet prihlásených spolu takmer 700. Veľký záujem zo strany škôl je aj o vzdelávací program Interaktívna tabuľa vo vzdelávacom procese. Takmer 100 účastníkov absolvovalo Lyžiarsky inštruktorský kurz zjazdového lyžovania. Veľký záujem, nielen v našom regióne, je o prípravu vedúcich predmetových komisií a rozvoj čitateľskej gramotnosti v primárnom vzdelávaní, tiež o program Ako učiť žiakov spracovať informácie z textu. Obrovský záujem je aj o programy zamerané na využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní. Veľký záujem o vzdelávanie, ako aj overenie profesijných kompetencií, evidujeme vo vzdelávacom programe Postavenie školského klubu detí v systéme mimo vyučovania, kde máme cez 300 prihlásených. Keď vychádzam z prehľadov prihlásených, záujem je takmer o všetky vzdelávacie programy v ponuke MPC.

Mgr. Mária Pereszlényi/Ing. Magdaléna Žitňanová: V našom regióne je nasledujúce poradie prihlasovania na vzdelávacie programy: Microsoft Office 2007 v edukačnom procese, Finančná gramotnosť a Finančná gramotnosť do škôl, Interaktívna tabuľa v edukačnom procese, Inovácie v riadení školy a školského zariadenia

5. V čom bude podľa vás najväčší prínos národného projektu PKR pre pedagogickú a odbornú prax regionálneho školstva?

RNDr. Pavel Mäsiar: Tu váham, čo mám odpovedať. Projekt PKR je financovaný z ESF, čím sa dostane do rezortu, teda aj priamo školám a školským zariadeniam v konečnom dôsledku viac prostriedkov a viac starostlivosti, ako keby malo byť všetko financované zo štátneho rozpočtu bez európskych zdrojov. Možno to je najväčší prínos.

PaedDr. Mária Dreisigová: Národný projekt PKR otestuje v praxi legislatívne zámery nastaveného systému kariérového rastu pedagogických a odborných zamestnancov, čo je v regionálnom školstve úplná novinka.

PaedDr. Eva Vincejová: Prínos národného projektu PKR je v systéme kontinuálneho vzdelávania i kariérového systému pedagogických zamestnancov, ktorý umožní profesijný postup učiteľa podľa vzdelania i kvality výkonu do kariérnych stupňov a kariérnych pozícií, prepojený s finančným odmeňovaním. Kvalita práce pedagógov a ich profesionalizácia je aktuálnou výzvou, ide najmä o nadobudnú vnútornú motiváciu dospelého pre neustále sebavzdelávanie a sebazdokonaľovanie, istým

spôsobom sa tak riadi kvalita učiteľského vzdelávania a následne výkon učiteľa.

PaedDr. Alica Dragulová: Najväčší prínos projektu Profesijný a kariérový rast pedagogického zamestnanca vidím predovšetkým v možnosti zvyšovania si profesijných kompetencií u pedagogického a odborného zamestnanca, zafinancovanie a vymedzenie profesijných štandardov u pedagogického a odborného zamestnanca, zvýšenia statusu učiteľa a samozrejme, ak sa niekto vzdeláva, tak aj priznanie kreditov.

RNDr. Eva Krčahová: Zvýšenie pripravenosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov na zmeny, ktoré zasahujú podstatu celého systému školy od štýlu riadenia, spôsobu tvorby a výučby kurikula, práce so žiakmi a s učiteľmi až po osobný rozvoj pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

Ing. Iveta Vargová: Projekt Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov bol navrhnutý a napísaný tak, aby podporil implementáciu zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch v systéme regionálneho školstva, predovšetkým v časti kontinuálneho vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je rozvoj celého spektra profesijných kompetencií, ktoré pedagogický a odborný zamestnanec potrebuje pre praktický výkon svojej činnosti v práci so žiakom.

Hlavný prínos projektu PKR vidím v rozsiahlej ponuke rôznorodých vzdelávacích programov. Z nich si môže každá škola alebo školské zariadenie, každý pedagogický alebo odborný zamestnanec vybrať tie, ktoré sa im najviac hodia do koncepcie rozvoja zamestnancov. Navyše projekt vytvára priestor na to, aby sa vyvíjali nové vzdelávacie programy, ktoré sú „šité na mieru“ a riešia súčasné a aktuálne potreby pedagógov.

Myslím si, že projekt naplní svoj účel vtedy, keď vedomosti, zručnosti a postoje, ktoré boli rozvíjané pri vzdelávaní pedagógov dokáže vnímať žiak. Vychádzame z presvedčenia, že neustále, rôznymi metódami a formami sa vzdelávajúci pedagóg, dokáže pripraviť a realizovať zaujímavé vyučovanie. Učenie, ktoré u žiaka rozvíja vybrané kľúčové kompetencie a ďalej ho motivuje k učeniu, získavaniu a objavovaniu nového poznania. Jednoducho povedané najväčším prínosom projektu budú pedagógovia, ktorí budú lepšie pripravení naplniť očakávania súčasných žiakov a žiaci, ktorí budú lepšie pripravení na budúci život.

Mgr. Mária Pereszlényi/Ing. Magdaléna Žitňanová: I napriek tomu, že sa hovorí o tom, že hlavnou motiváciou vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov je kreditový príplatok, my vidíme aj iné pozitívne stránky národného projektu PKR: motivácia zvládnutia moderných IKT a ich používania v edukačnom procese, implementácia finančnej gramotnosti do vyučovacích predmetov, nové pohľady na riadiacu činnosť vedení škôl a školských zariadení, vzájomná informovanosť účastníkov vzdelávania pri riešení konkrétnych problémových situácií na školách a školských zariadeniach.

VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV MATERSKÝCH ŠKÔL AKO SÚČASŤ REFORMY VZDELÁVANIA

Adriana Mesárošová, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Od apríla roku 2009 je podpísaná zmluva o poskytovaní nenávratného finančného príspevku č. OPV/13/2009 a OPV/14/2009 medzi Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Metodicko-pedagogickým centrom. Od toho času je realizovaný projekt s ITMS 26110130087 a ITMS 26140130017. Ide o jeden z prvých projektov pod Operačným programom Vzdelávanie na Slovensku, ktorý je pripravený pre vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako národný projekt spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom.

Projekt s ITMS 26110130087 je realizovaný pre Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Žilinský kraj, Banskobystrický kraj, Prešovský kraj a Košický kraj.
Prioritná os: 1. Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie: 1.1 Premena tradičnej školy na modernú

Projekt s ITMS 26140130017 je realizovaný pre Bratislavský kraj.
Prioritná os: 4. Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie: 4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj

Projekt Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania má snahu prispieť k rozvoju odborných a osobnostných kvalít pedagogických zamestnancov materských škôl s cieľom skvalitnenia predprimárneho vzdelávania. Nároky na zvyšovanie kvality vzdelávania vyžadujú u pedagogických zamestnancov systematické a cieľavedomé rozvíjanie ľudských zdrojov a zručností.

Cieľ projektu

Implementovať obsahovú reformu a rozvíjať systém celoživotného vzdelávania zameraný na rozvíjanie kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov MŠ v súlade s potrebami vedomostnej spoločnosti.

Špecifické ciele projektu

Orientovať prípravu a ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov na získavanie a rozvoj kompetencií na premenu tradičnej školy na modernú.

Inovovať obsah a metódy, **skvalitniť výstupy vzdelávania pre potreby trhu práce vo vedomostnej spoločnosti.**

Časový harmonogram projektu - začiatok realizácie: apríl 2009, záver realizácie: apríl 2013

Cieľové skupiny

a) Pedagogickí zamestnanci materských škôl, vrátane ma-

nažmentu materských škôl.

b) Zamestnanci pracujúci v oblasti vzdelávania - odborní zamestnanci štátnej a verejnej správy pôsobiaci v oblasti predškolskej výchovy na MPC, KŠÚ, MŠ SR, ŠŠI, ŠPÚ, ŠKÚ.

Regionálne zastúpenie: všetky kraje SR + Bratislavský kraj
Akreditované vzdelávacie programy:

1. Školský manažment v materskej škole
2. Inovácie v didaktike pre vedúcich pedagogických zamestnancov v materskej škole
3. Inovácie v didaktike pre učiteľov predprimárneho vzdelávania
4. Obsahová reforma v materskej škole pre vedúcich pedagogických zamestnancov
5. Obsahová reforma v materskej škole
6. Digitálne technológie v materskej škole pre vedúcich pedagogických zamestnancov (úroveň začiatočník)
7. Digitálne technológie v materskej škole (úroveň začiatočník)

Zoznam všetkých akreditovaných vzdelávacích programov, aktuálnu ponuku a možnosti prihlásenia sa na vzdelávanie nájdete na www.mpc-edu.sk

Hlavné aktivity projektu

Aktivita 1.1 Vzdelávanie manažmentu a odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy

Cieľ aktivity:

Cieľom aktivity je utvárať a rozvíjať profesionálne manažérske kompetencie potrebné pri preмене tradičnej školy na modernú - v záujme zvyšovania kvality materskej školy ako inštitúcie poskytujúcej predprimárny stupeň vzdelania.

Kvalitnou IKT prípravou pedagogických zamestnancov materských škôl v rámci aktivity sa prispeje ku komplexnej informatizácii MŠ smerom k zabezpečeniu dlhodobého rozvoja materských škôl v súlade s koncepciou modernej školy 21. storočia.

Cieľom aktivity je, absolvovaním a úspešným zvládnutím vzdelávacích programov, osvojiť si tieto kompetencie:

1. kompetencie normatívne
2. kompetencie kauzálne (strategické)
3. kompetencie kurikulárne
4. kompetencie informačné
5. kompetencie manažérske
6. kompetencie diagnostické a výskumné
7. kompetencie všeobecného rozhľadu (všeobecné)
8. kompetencie reflektívne
9. kompetencie intervenčné
10. kompetencie psychosociálne a komunikatívne

Okrem týchto kompetencií, bude mať manažment možnosť rozvíjať si aj:

- **Sociálne kompetencie**
- **Kompetencie vo vzťahu k vlastnej osobe**
- **Kompetencie v oblasti metód**
- **Kompetencie na využívanie digitálnych technológií**

Časový harmonogram realizácie aktivity: 09/2009 - 01/2013

Popis aktivity: Účelom aktivity je skvalitniť všetky riadiace činnosti cieľovej skupiny. Aktivita bude zameraná na vzdelávanie manažmentu materských škôl a odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy v oblasti predškolskej výchovy t. j. na vedúcich pedagogických zamestnancov materských škôl, metodikov MPC, školských inšpektorov ŠŠI pre materské školy, odborných zamestnancov pre oblasť materských škôl pracujúcich na MPC, MŠ SR, KŠÚ a ŠPÚ ŠÚ.

Prostredníctvom tejto aktivity sa bude postupnými krokmi implementovať obsahová reforma do praxe materských škôl a na všetky úrovne riadenia materských škôl. Vytvorí sa prostredníctvom nej prostredie umožňujúce realizovať proces celoživotného vzdelávania vedúcich pedagogických zamestnancov materských škôl (manažmentu materských škôl) ako aj odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy smerujúci k zabezpečeniu dlhodobého rozvoja materských škôl v súlade s koncepciou modernej školy 21. storočia.

Štúdium sa realizuje formou aktualizácie vzdelávania, inovačného vzdelávania a funkčného inovačného vzdelávania (**manažment materskej školy a odborní zamestnanci štátnej a verejnej správy**) v súlade so **zákonom o pedagogických zamestnancoch prostredníctvom akreditovaných vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania**. Celé vzdelávanie prebieha prostredníctvom **piatich vzdelávacích programov**, ktorých celkové trvanie bude spolu **260 hodín**. Niektoré časti vzdelávacích programov sa budú realizovať **prezenčnou formou vzdelávania**, časť **dištančnou formou** vzdelávania a niektoré **kombinovanou formou** vzdelávania. Do rozsahu kontinuálneho vzdelávania sa nezapočíta lehota na ukončenie príslušného druhu kontinuálneho vzdelávania.

Vzdelávanie v rámci všetkých piatich vzdelávacích programov bude celkovo pozostávať z 236 hodín prezenčného vzdelávania a 24 hodín dištančného vzdelávania.

Vzdelávacie programy (5) sú obsahovo zamerané **predovšetkým na nasledovné odborné problematiky, prostredníctvom ktorých sa dosahuje cieľ aktivity:**

- obsahová reforma,
- právne vedomie riaditeľa,
- tvorba školského vzdelávacieho programu, jeho aktualizácia a evalvácia,
- rozvíjanie tvorivej osobnosti vedúceho pedagogického zamestnanca, kompetencie vedúceho pedagogického zamestnanca, štýly riadenia, riešenie sťažností, riadené sebvzdelávanie, školský marketing,
- školský manažment (plánovanie, projektovanie, programovanie, realizovanie a vyhodnocovanie) z hľadiska organizácie riadenia škôl,
- štýly učenia a učenia sa, alternatívne koncepcie vyučovania,

- inovácie v didaktike,
- rozvíjanie digitálnej gramotnosti,
- práca s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- aktívna komunikácia vo vnútri riadeného subjektu i navonok, spolupráca s inštitúciami podieľajúcimi sa na výchove a vzdelávaní detí predškolského veku vrátane spolupráce s rodinou atď.

V rámci vzdelávacieho programu zameraného na rozvíjanie digitálnej gramotnosti manažmentu materských škôl sa zameriavame na témy:

- zdravé a bezpečné prostredie pri práci s digitálnymi technológiami,
- základná digitálna gramotnosť: práca s textom a grafikou, práca s internetom a e-mailom, práca s multimédiami a prezentáciami,
- celoživotné vzdelávanie s podporou digitálnych technológií, e-learning, virtuálne vzdelávacie prostredia,
- digitálne technológie na podporu rozvoja moderných kompetencií detí, rozvoja ich osobnosti, tvorivosti a ich vyšších poznávacích funkcií,
- didaktický aspekt využívania digitálnych technológií a hračiek v predprimárnej edukácii.

Aktivita 1.2 Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl

Cieľ aktivity:

Cieľom aktivity je utvárať a rozvíjať profesionálne manažérske kompetencie potrebné pri premene tradičnej školy na modernú - v záujme zvyšovania kvality materskej školy ako inštitúcie poskytujúcej predprimárny stupeň vzdelania.

Kvalitnou IKT prípravou pedagogických zamestnancov materských škôl v rámci aktivity sa prispeje ku komplexnej informatizácii MŠ smerom k zabezpečeniu dlhodobého rozvoja materských škôl v súlade s koncepciou modernej školy 21. storočia.

Cieľom aktivity je, absolvovaním a úspešným zvládnutím vzdelávacích programov osvojiť si tieto kompetencie:

1. **kompetencie normatívne**
2. **kompetencie kauzálne (strategické)**
3. **kompetencie kurikulárne**
4. **kompetencie informačné**
5. **kompetencie manažérske**
6. **kompetencie diagnostické a výskumné**
7. **kompetencie všeobecného rozhl'adu (všeobecné)**
8. **kompetencie reflektívne**
9. **kompetencie intervenčné**
10. **kompetencie psychosociálne a komunikatívne**

Okrem týchto kompetencií, získa manažment aj:

- **Sociálne kompetencie**
- **Kompetencie vo vzťahu k vlastnej osobe**
- **Kompetencie v oblasti metód**
- **Kompetencie na využívanie digitálnych technológií**

Časový harmonogram realizácie aktivity: 09/2009 - 01/2013

Popis aktivity: V súlade s aktuálnymi trendmi v pedagogike

a didaktike, ktoré akceptujú autonómiu školy, detí i učiteľov v procese výchovno-vzdelávacej činnosti, je dôležité postupné približovanie sa týmto trendom aj v podmienkach materských škôl. Autonómia, predovšetkým v myslení a konaní dieťaťa i učiteľa, je odrazom kvality a miery uplatňovania a rozvíjania demokratických a humanizačných princípov školy. Humanizácia a demokratizácia kladú vysoké požiadavky na zmenu pedagogického poznania, pedagogického myslenia a pedagogického konania učiteľa. Zdôrazňuje sa aj potreba vytvárať také spracovania kurikulárno-projektových materiálov, ktoré budú zohľadňovať výchovno-vzdelávacie potreby a záujmy detí a tieto musia byť na charakter súčasnej doby autentické a aktuálne. Do popredia vystupujú také prvky ako napríklad kooperácia, individualizácia, diferenciacia. Táto aktivita svojím charakterom reflektuje potreby profesijného, odborného rozvoja pedagogických zamestnancov materských škôl v oblasti plánovania, projektovania, programovania, organizovania a hodnotenia výchovno-vzdelávacej činnosti.

Prostredníctvom tejto aktivity sa postupnými krokmi implementuje obsahová reforma do praxe materských škôl zo všetkých úrovní riadenia materských škôl. Vytvára sa prostredníctvom nej prostredie umožňujúce realizovať proces celoživotného vzdelávania pedagogických zamestnancov materských škôl.

Štúdium sa realizuje formou aktualizácie vzdelávania a inovačného vzdelávania (**pedagogickí zamestnanci materských škôl**) v súlade so **zákonom o pedagogických zamestnancoch prostredníctvom** akreditovaných vzdelávacích programov kontinuálneho vzdelávania. Celé vzdelávanie sa bude realizovať prostredníctvom **troch vzdelávacích programov**, ktorých celkové trvanie bude spolu **200 hodín**. Niektoré časti vzdelávacích programov

sa realizujú **prezenčnou formou** vzdelávania, časť **dištančnou formou** vzdelávania a niektoré **kombinovanou formou** vzdelávania. Primeraný počet hodín bude vyhradený aj na **prípravu záverečnej prezentácie (pri aktualizacom aj inovačnom vzdelávaní)**, ako výstupu zo vzdelávacieho programu, vzdelávacej aktivity.

Vzdelávanie v rámci všetkých troch vzdelávacích programov bude celkovo pozostávať z 136 hodín prezenčného vzdelávania, 32 hodín dištančného vzdelávania a 32 hodín prípravy záverečnej prezentácie.

Vzdelávacie programy (3) sú obsahovo zamerané **predovšetkým na nasledovné odborné problematiky, prostredníctvom ktorých sa bude dosahovať cieľ aktivity:**

- obsahová reforma,
- právne vedomie pedagogických zamestnancov,
- rozvíjanie tvorivej osobnosti pedagogického zamestnanca,
- osobnostné a profesionálne kompetencie pedagogického zamestnanca v oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti - pedagogické diagnostikovanie, plánovanie, organizovanie, riadenie, kontrolovanie, hodnotenie, inovovanie atď.,
- tvorba školského vzdelávacieho programu, jeho aktualizácia a evalvácia,
- alternatívne koncepcie vyučovania,
- štýly učenia a učenia sa,
- práca s deťmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- rozvíjanie kompetencií dieťaťa,
- inovácie v didaktike,
- rozvíjanie digitálnej gramotnosti,
- predchádzanie sociálno-patologickým javom,
- problematika multikultúrnej výchovy vo výchovno-vzdelávacej činnosti,

- spolupráca s inštitúciami podieľajúcimi sa na výchove a vzdelávaní detí predškolského veku.

V rámci modulu zameraného na rozvíjanie digitálnej gramotnosti manažmentu materských škôl sa zameriavame na témy:

- zdravé a bezpečné prostredie pri práci s digitálnymi technológiami,
- základná digitálna gramotnosť: práca s textom a grafikou, práca s internetom a e-mailom, práca s multimédiami a prezentáciami,
- celoživotné vzdelávanie s podporou digitálnych technológií, e-learning, virtuálne vzdelávacie prostredia,
- digitálne technológie na podporu rozvoja moderných kompetencií detí, rozvoja ich osobnosti, tvorivosti a ich vyšších poznávacích funkcií,
- didaktický aspekt využívania digitálnych technológií a hier v predprimárnej edukácii.

Aktivita 1.3 Edukačný portál

Cieľ aktivity:

Poskytnúť komplexný systém digitálnych služieb pre informačné a vzdelávacie potreby cieľovej skupiny projektu.

Vytvoríť prostredie pre efektívne a profesionálne zabezpečenie realizácie všetkých aktivít projektu, zabezpečenie priebežnej kontroly práce frekventantov vzdelávania, monitorovanie a implementáciu projektu.

Časový harmonogram realizácie aktivity: 05/2009 - 04/2013

Popis aktivity: Edukačný portál je nástrojom dištančnej formy vzdelávania frekventantov v aktivite 1.1 a 1.2. Bude poskytovať priestor pre e-learning a jeho funkcionality bude rozšírená o poskytovanie poradenských informácií k teoretickým a praktickým otázkam frekventantov vzdelávania a absolventov štúdia. Súčasťou portálu bude aj databáza informačných zdrojov pre oblasť predprimárneho vzdelávania a riadenia materských škôl. Od modernej školy 21. storočia požadujeme, aby všetci mali každodenný prístup k on-line informáciám a poznatkom a aby im boli ponúkané kvalitné služby v oblasti vzdelávania. Edukačný portál bude kompatibilný s Dátovým centrom MŠVVaŠ SR. V rámci plánovaných aktivít chceme užívateľské prostredie obohatiť o prístup k Digitálnemu obsahu Národného programu výchovy a vzdelávania (ďalej len NPVV).

V rámci edukačného portálu chceme dištančnou formou vzdelávania podporovať využívanie integrovaného vzdelávacieho multimediálneho systému aj v materských školách, so zámerom využívať digitálne učebné prostredie uľahčujúce a podporujúce učebné aktivity. Súčasne budeme podporovať tvorbu a lokalizáciu multimediálnych edukačných zdrojov vhodných pre predprimárne vzdelávanie. Edukačný portál bude zahŕňať:

- **vzdelávací obsah**, ktorý obsahuje vzdelávacie materiály v rôznych formátoch. Jednoduchú orientáciu umožní ich kategorizácia do rôznych skupín, napr. podľa zamerania štúdia, atď. V rámci portálu bude tiež systém jednoduchého aj rozšíreného vyhľadávania vzdelávacích materiálov podľa kľúčových slov,
- **administratívny obsah**, ktorý obsahuje register peda-

gogickej dokumentácie, tlačív a formulárov, právnych noriem rezortu školstva atď. podľa potrieb jednotlivých aktivít projektu,

- **aplikácie pre prácu so vzdelávacím obsahom a správou užívateľov**, prostredníctvom ktorých bude zabezpečené publikovanie a správa vzdelávacích materiálov a rovnako aj registrácia, autentifikácia a správa užívateľov,
- **aplikácie pre zabezpečenie komunikácie a kooperácie užívateľov edukačného portálu**, ktoré umožnia jednoduchú komunikáciu a kooperáciu užívateľov portálu napr. vo forme diskusií, fór a blogov.

Aktivita 2.1 Tvorba edukačného materiálu

Cieľ aktivity:

Cieľom aktivity je vytvoriť novú odbornú literatúru potrebnú na zefektívnenie edukačného procesu materských škôl a na účely tvorby školských vzdelávacích programov pre materské školy; vytvoriť nové metodiky, odborné publikácie, pracovné zošity a učebné pomôcky a tiež učebné zdroje aj v digitálnej forme pre výchovno-vzdelávacie činnosť v materskej škole.

Časový harmonogram realizácie aktivity: 05/2009 - 12/2012

Popis aktivity: Účelom aktivity je vytvoriť nové a inovačné učebné materiály a didaktické pomôcky na výchovno-vzdelávacie činnosť napr. aj v digitálnej forme a využitie nových učebných materiálov pre výchovno-vzdelávacie činnosť, ako aj pomoc pri zvládaní metodicko-didaktických problémov v praxi a napomôcť zavádzaniu inovácií do plnenia obsahu výchovy a vzdelávania v súlade so štátnym a školským vzdelávacím programom.

Postupne sa budú vytvárať edukačné materiály ako je: odborná literatúra potrebná na zefektívnenie edukačného procesu materských škôl a na účely tvorby školských vzdelávacích programov pre materské školy; nové metodiky, odborné publikácie, pracovné zošity a učebné pomôcky a tiež učebné zdroje aj v digitálnej forme pre výchovno-vzdelávacie činnosť v materskej škole, inovačné učebné materiály a pomôcky na výchovno-vzdelávacie činnosť, napr. aj v digitálnej forme, sa budú tvoriť postupne počas realizácie projektu. Ich prostredníctvom sa bude naplňovať cieľ Národného projektu, t. j. bude sa implementovať obsahová reforma do praxe materských škôl. Všetky výstupy tejto aktivity sa budú tvoriť na základe už známych prieskumov požiadaviek pedagogickej praxe, na základe dôkladnej analýzy existujúcich metodík, metodických materiálov a na základe podnetov získavaných priebežne počas realizácie jednotlivých aktivít počas celej doby trvania projektu.

Spracované výstupy budú distribuované do jednotlivých materských škôl a inštitúcií štátnej a verejnej správy, z ktorých sú odborní zamestnanci štátnej a verejnej správy tvoriaci cieľovú skupinu národného projektu, príp. uverejňované na edukačnom portáli.

Výstupmi budú jednotlivé metodiky, metodické príručky, pracovné listy, DVD a video nahrávky a iné formy učebných materiálov a pomôcok nevyhnutných na dosiahnutie inovácií v oblasti obsahu a metód výchovno-vzdelávacej činnosti s cieľom maximálne skvalitniť výstupy predprimárneho vzdelávania a rozvíjať tak efektívny systém celoživotného vzdelávania. Jednotlivé výstupy sa budú spracovávať vopred,

na základe terajšieho poznania potrieb praxe vo vzťahu k odborným publikáciám, metodikám, metodickým listom atď., a/alebo jednotlivé výstupy budú vznikať postupne ako vyústenie požiadaviek praxe na základe realizácie ďalších vzdelávacích aktivít. Predpokladá sa vytvorenie cca 200 rôznych výstupných materiálov/publikácií z tejto aktivity projektu, ktoré budú distribuované pre všetky materské školy zaradené v sieti škôl a školských zariadení MŠ SR.

Aktivita 2.2 Odborné stáže a odborné exkurzie

Cieľ aktivity:

Získať informácie a prehľad o najnovších stratégiách predprimárneho vzdelávania v členských krajinách EÚ a vo svete a implementovať najlepšiu prax z celosvetových trendov do edukačnej praxe slovenských materských škôl.

Vytvárať priestor na výmenu nových skúseností a poznatkov súvisiacich s realizáciou vzdelávacích aktivít projektu so zahraničnými partnermi.

Implementovať získané informácie a výstupné produkty z odborných stáží a odborných exkurzií do edukačnej praxe materských škôl.

Získané skúsenosti implementovať do edukačnej praxe materských škôl, riadenia a usmerňovania materských škôl a do stratégií MŠVVaŠ SR v oblasti predprimárneho vzdelávania v SR.

Časový harmonogram realizácie aktivity: 03/2010 - 03/2013

Popis aktivity: Odborné stáže a odborné exkurzie sú zamerané na získavanie konkrétnych pedagogických a manažérskych skúseností z členských krajín EÚ a vyspelých krajín sveta z oblasti predškolskej výchovy a vzdelávania vybranými frekventantmi jednotlivých vzdelávacích aktivít z cieľovej skupiny projektu.

Zahrančné stáže a exkurzie budú prioritne zacielené na:

- oboznámenie sa s inovatívnymi stratégiami v predškolskej výchove a vzdelávaní navštívených krajín,
- zber učebných produktov pre vybranú vekovú kategóriu využitelných v národných podmienkach SR,
- spoznávanie kvalitatívnych a kvantitatívnych výstupov ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov pôsobiacich v zariadeniach zabezpečujúcich predškolskú výchovu a starostlivosť v členských štátoch EÚ a vo svete,
- zisťovanie požiadaviek trhu práce v kontexte cieľov vedomostnej spoločnosti členských krajín EÚ.

Odbornú aktivitu bude realizovať riadiaci tím v spolupráci so zahraničnými partnermi a spoločnosťou, ktorá bude riešiť organizačné zabezpečenie zahraničných stáží a exkurzií frekventantov v rámci projektu.

Aktivita 2.3 Odborné semináre a odborné konferencie

Cieľ aktivity:

Vytvárať priestor na výmenu skúseností a poznatkov z jednotlivých odborných aktivít projektu a šírenie dobrej a osvedčenej praxe projektu.

V rámci odborných seminárov a odborných konferencií sa bude klásť dôraz na komparáciu a disemináciu vstupov a výsledkov projektu. Prezentovať sa budú praxou overené pozitívne skúsenosti v predprimárnej edukácii v SR a v kra-

jinách EÚ.

Záver a odporúčania z odborných konferencií budú implementované v rámci stratégií MŠVVaŠ SR v oblasti predprimárneho vzdelávania v SR.

Časový harmonogram realizácie aktivity: 04/2010 - 12/2012

Popis aktivity: V oblasti modernizácie a inovácie predprimárneho vzdelávania v materských školách je dôležité odovzdávanie a výmena skúseností a poznatkov účastníkov a partnerov zapojených do projektu v kontexte nadväznosti predprimárneho vzdelávania na primárne vzdelávanie na 1. stupni základných škôl.

Evalvácia projektu bude prezentovaná v aktivitách projektu:

1. odborné semináre,
2. odborné konferencie.

V rámci predmetnej aktivity sa budú realizovať **odborné semináre v jednotlivých krajinách SR**, z ktorých výstupy budú predmetom prezentácie a ďalšieho riešenia projektu počas **celoslovenských odborných konferencií**.

Odborné konferencie budú zamerané najmä na **vytváranie erudovaných, odborných záverov a odporúčaní** pre pedagogickú prax predprimárneho vzdelávania. Konferencie budú realizované s cieľovým zameraním na propagáciu ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov materských škôl, prezentáciu stavu implementácie obsahovej reformy školstva do edukačnej praxe materských škôl a hodnotenie efektivity systému celoživotného vzdelávania zameraného na rozvíjanie kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov materských škôl v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami vedomostnej spoločnosti. Evalvácia inovácií obsahu a metód ako aj výstupov vzdelávania pre potreby trhu práce vo vedomostnej spoločnosti.

Špecifickým cieľom aktivity bude:

- prezentácia výstupov zo seminárov projektu so zreteľom na vstupné a výstupné problematiky riešené v odborných aktivitách projektu,
- prezentácia problematik súvisiacich s realizáciou vzdelávacích programov projektu a komparácia dosiahnutých výsledkov z plánovanými indikátormi projektu.

Aktivita 2.4 Zariadenie a vybavenie projektu (táto aktivita je oprávnená pre všetky kraje okrem Bratislavského kraja)

Cieľ aktivity:

Cieľom zakúpenia výpočtovej techniky (digitálne technológie, digitálne pomôcky) a ostatnej didaktickej techniky uvedenej v rozpise rozpočtu je napomôcť inovácií výchovno-vzdelávacej činnosti, rozvoju kľúčových kompetencií frekventantov a v konečnom dôsledku napomôcť rozvoju vedomostnej spoločnosti s cieľom podporiť trvalo udržateľný rozvoj.

Časový harmonogram realizácie aktivity: 05/2009 - 12/2012

Popis aktivity: Technika bola zakúpená na začiatku realizácie projektu, aby jednotliví frekventanti mali počas celej realizácie projektu možnosť interaktívne pracovať, rozvíjať si svoje digitálne kompetencie a hľadať, spracúvať a odovzdávať informácie potrebné pri realizácii všetkých aktivít v rámci projektu.

Výpočtová technika (digitálne technológie, digitálne pomôcky) frekventantom slúži na ukladanie materiálov, na

vypracovávanie zadaných úloh i záverečných prezentácií alebo prác z jednotlivých vzdelávacích programov, na komunikáciu s lektormi a kolegami a predovšetkým na implementáciu priebežných výsledkov svojho vzdelávania do výchovno-vzdelávacej činnosti, t.j. na inováciu výchovno-vzdelávacej činnosti. V neposlednom rade slúži aj na prácu s vhodnými edukačnými programami, čím sa významne prispeje aj k rozvoju digitálnej gramotnosti sekundárnej cieľovej skupiny, detí predškolského veku. Využívanie týchto technológií v priebehu vzdelávania je kontrolované lektormi na základe odovzdaných vypracovaných úloh, ako aj prostredníctvom záznamov na edukačnom portáli, kam sa budú frekventanti počas vzdelávania prihlasovať. Využívanie digitálnych technológií vo výchovno-vzdelávacej činnosti budú pedagogickí zamestnanci zaznamenávať do výkazov.

Aplikačný softvér slúži na podporu a zinteraktívnenie realizácie všetkých aktivít projektu. Multifunkčné zariadenia frekventantom slúžia pri príprave na vzdelávanie, pri príprave produktov, domácich zadaní ako aj počas výchovno-vzdelávacej činnosti na reprodukovanie produktov ich činnosti, prípadne produktov sekundárnej cieľovej skupiny projektu, detí predškolského veku.

Televízory spolu s digitálnymi fotoaparátmi sú využívané na skvalitňovanie výchovno-vzdelávacej činnosti, na zachytávanie, reprodukovanie a sprostredkovanie výchovno-vzdelávacích situácií, na sprostredkovanie a odovzdávanie nových informácií, na overovanie dosiahnutých výchovno-vzdelávacích výsledkov, na ďalšie vzdelávanie pedagogických

kolektívov v rámci interných metodických združení.

Elektronické didaktické pomôcky sú využívané na obohacovanie výchovno-vzdelávacej činnosti a nepriamo zároveň aj na rozvíjanie digitálnej gramotnosti sekundárnej cieľovej skupiny projektu, detí predškolského veku.

Súbor didaktických pomôcok je nápomocný pri kvalitnom aplikovaní obsahovej reformy do edukačnej praxe materských škôl, bude napomáhať využivaniu inovatívnych metód a foriem práce zameraných na rozvíjanie kľúčových kompetencií detí, ako produktu výchovno-vzdelávacej činnosti cieľovej skupiny - pedagogických zamestnancov materských škôl.

Pre MŠ bolo distribuovaných:

- 4 142 ks notebookov alebo desktopov s príslušenstvom,
- 2 868 ks multifunkčných zariadení,
- 4 142 ks aplikačného softvéru,
- 4 142 sád elektronických didaktických pomôcok,
- 2 868 ks televízorov,
- 2 868 ks digitálnych fotoaparátov,
- 2 730 sád didaktických pomôcok.

Projekt je v polovici svojej realizácie. Niektoré monitorovacie ukazovatele sa nám už podarilo naplniť, niektoré máme ešte pred sebou. Po počiatkových problémoch, ktoré v tomto projekte boli (rovnako ako vo všetkých ďalších), projekt nabral na rýchlosti. Celý projektový tím má na tom svoj podiel. Pre úspešnosť je potrebné obetovať aj veľa svojho osobného voľna, ale držíme si palce, aby sa naše predstavy dostali do reality a boli úspešne prijaté v praxi.

POZASTAVENIE SA V POLOVICI CESTY K CIEĽU...

Beata Šlahorová, Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava, prvá projektová manažérka

Vážené kolegyně - učiteľky, vedúce pedagogické zamestnankyne, odborní zamestnanci štátnej a verejnej správy pôsobiaci v oblasti predškolskej výchovy.

Dovoľte mi, aby som sa Vám prihovarila v čase, keď národný projekt „Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania“ prekročil pomyselnú čiaru a vstúpil do druhej polovice svojej realizácie (projekt sa realizuje od 1. 5. 2009 do 30. 4. 2013 pod odbornou garanciou PhDr. Viery Hajdúkovéj, PhD. a financovaný je z prostriedkov EÚ.)

Myslím, že medzi ľuďmi venujúcimi sa predprimárnemu vzdelávaniu nie je nikto, kto by o realizácii projektu nevedel, k čomu iste prispelo aj rozsiahle informovanie o projekte v médiách v rokoch 2009 a 2010, na konferenciách SPV a OMEP, poradách riaditeľov MŠ ai. Projekt pripravovala skupina odborníkov od r. 2007. Od toho termínu sa v školstve udiali zásadné zmeny, ktoré samozrejme ovplyvnili aj jeho realizáciu.

Mňa osobne, ešte pred osobným zainteresovaním do realizácie projektu, významne oslovil najmä jeden zo špe-

cifických cieľov projektu **Orientovať prípravu a ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov na získavanie a rozvoj kompetencií potrebných na premenu tradičnej školy na modernú.**

Základy prerodu tradičnej materskej školy (ďalej MŠ) na modernú MŠ boli položené školským zákonom. Materské školy sa od septembra 2008 zaradili medzi školy poskytujúce stupeň vzdelania - t. j. predprimárne vzdelanie. Rovnako ako ostatné školy aj MŠ uskutočňujú výchovu a vzdelávanie podľa školského vzdelávacieho programu, ktorý musí byť spracovaný v súlade so Štátnym vzdelávacím programom ISCED 0 založenom na rozvíjaní kľúčových kompetencií detí. MŠ naplňajú ciele výchovy a vzdelávania stanovené pre predškolský vek, vytvárajú pozitívnu výchovno-vzdelávaciu klímu s dôrazom na rozvoj tvorivosti a vyšších psychických funkcií. Autori projektu a jeho realizátori veria, že premena tradičnej školy na modernú vo veľkej miere napomôže aj absolvovanie vzdelávacích programov v rámci nášho národného projektu.

Podkladom na tvorbu jednotlivých vzdelávacích aktivít a programov bola analýza vzdelávacích potrieb cieľovej sku-

piny, t. j. pedagogických zamestnancov a manažmentu MŠ. Veľmi cennými podkladmi boli aj zistenia Štátnej školskej inšpekcie.

Predpokladali sme, že pedagogickí zamestnanci MŠ chápu význam a potrebu sústavného ďalšieho vzdelávania s cieľom aktívne sa podieľať na premene tradičnej školy na modernú. Z radov učiteľov jednotlivých druhov škôl patria učiteľky MŠ do skupiny, ktorá mala a má najvyšší záujem zvyšovať svoje odborné kompetencie potrebné na úspešné zvládnutie nárokov súčasnej spoločnosti založenej na vedomostiach, digitálnej gramotnosti a špecializovaných oblastiach edukačného a riadiaceho procesu v materských školách. O tom svedčí aj fakt, že väčšina z nich sa prihlásila na viac ako jeden zo siedmich akreditovaných vzdelávacích programov.

V jednej básni sa píše... *Čo všetko príde? Nečas, tieseň...?* V prípade spomienok na prvé mesiace usku-točňovania nášho projektu sú to však slabé slová. Väčšina z nás prišla zo škôl a s tým, čo sme mali robiť, sme nemali skúsenosti, nevedeli sme, čo nás čaká. V projekte nebol vytvorený dostatočný časopriestor na prípravnú prácu. Všetky aktivity bolo potrebné začať po pár mesiacoch jeho realizácie, bolo ťažké predvídať všetky prekážky, ktoré nás stretli. A tých bolo neúrekom. A tak sa v neuveriteľnom pracovnom tempe a nasadení - doslova „25 hodín denne“ - budovali (personálne aj materiálne) projektové kancelárie regionálnych/detašovaných pracovísk. Pripravovalo sa verejné obstarávanie na zariadenie a vybavenie projektu. Zostavovali sa tímy expertov, ktorí spracúvali detailnú štruktúru vzdelávania, učebné plány a učebné osnovy jednotlivých vzdelávacích programov. Detailne sa informovalo o obsahu, aktivitách a realizácii projektu, pripravoval sa edukačný portál. Hľadali sme efektívne cesty spolupráce s riadiacim orgánom. Učili sme sa vyplňať pracovné výkazy. Denne sa konalo niekoľko porád, neraz aj tri v tom istom čase. Nedá mi napísať, že to všetko sa často prejavilo na kvalite zdravia a rodinného života zainteresovaných ľudí a následne aj v podobe rozlúčení sa s mnohými kolegami. Ale, ako to v živote chodí, prvé lastovičky úspechov priniesli na svojich krídlach aj prvé pocity radosti z vynaloženej práce a úsilia.

Mali sme a máme šťastie, že s nami spravidla spolupracovali a spolupracujú skvelí, zaničení ľudia, hoci pravdou je aj fakt, že migrácia zamestnancov v projekte je z objektívnych aj subjektívnych dôvodov pomerne vysoká. Manažérky projektových kancelárií sú prevažne vysokoškolsky vzdelané učiteľky s dlhoročnou praxou, ktoré dočasne pracovali ako nepedagogické zamestnankyne a v projekte dlho neboli adekvátne ohodnotené. Sme radi, že dnes to už neplatí, väčšina z nich pôsobí zároveň aj v pozícii učiteľa pre kontinuálne vzdelávanie a svoju odbornosť môžu naplno rozvíjať a realizovať sa aj prostredníctvom lektorovania vo vzdelávacích programoch. Projektové kancelárie samozrejme dopĺňajú aj zručné ekonomické a administratívne kolegyně, bez ktorých by „to“ išlo podstatne horšie.

Pri úvodnej propagácii projektu sme informovali, že ako prvý sa začne realizovať vzdelávací program zameraný na rozvíjanie digitálnych kompetencií s cieľom prispieť ku

komplexnej informatizácii MŠ na zabezpečenie ich dlhodobého rozvoja ako modernej školy 21. storočia. Po niekoľko-mesačnej mravčej práci tímu expertov a expertov obsahu tohto programu sme otvárali prvé študijné skupiny, všetci sme prežívali neopísateľnú radosť - navyše keď hneď prvé ohlasy frekventantiek boli veľmi pozitívne. O pár mesiacov to boli práve oni, ktoré zaslúžene získali svoje prvé kredity za úspešné absolvovanie vzdelávacieho programu.

Všetky materské školy v SR zaradené v sieti škôl a školských zariadení najneskôr vo februári 2010 dostali výpočtovú techniku (desktohy s príslušenstvom, multifunkčné zariadenia, aplikačný softvér, sady elektronických didaktických pomôcok, televízory, digitálne fotoaparáty, sady didaktických pomôcok). Rôznymi spôsobmi prejavovaná vďačnosť mnohých škôl, ktoré by inak takéto vybavenie nikdy nezískali, nakoniec zatičila mnohomesačný stres pri realizácii tejto aktivity.

Vydali sa prvé publikácie, ktoré výrazne napomôžu kvalitnej edukačnej činnosti materských škôl - a hoci pred dverami stojí množstvo edukačných materiálov (nových metodík, odborných publikácií, pracovných zošitov a učebných pomôcok a učebných zdrojov pre výchovno-vzdelávaciu činnosť v materskej škole), veríme, že v tej druhej polovici cesty to zvládneme.

Národný projekt má svoj vlastný edukačný portál zahŕňajúci vzdelávací obsah (vzdelávacie materiály) aj administratívny obsah (pedagogickú dokumentáciu, tlačivá, formuláre, právne normy rezortu školstva atď.). Dúfame, že poskytnú účinný systém digitálnych služieb pre informačné a vzdelávacie potreby frekventantov vzdelávacích programov a že využívanie digitálneho učebného prostredia ul'ahčí a podporí rozmanité učebné aktivity s deťmi.

Hoci ja osobne som si v rámci projektu „vyskúšala“ a dodnes vykonávam viacero pozícií, najviac ma naplňa lektorovanie vzdelávacích programov. Teší ma veľký záujem učiteliek o vzdelávanie, ich nedočkavosť, kedy budú zaradené, resp. sa otvorí ďalšia študijná skupina či vzdelávací program. Teší ma ich aktivita, otvorená komunikácia, spolupráca, a samozrejme ako každého učiteľa, prevažne pozitívna spätná väzba, ktorú získavame ako osobne tak i prostredníctvom dotazníkov. Väčšina záverečných prezentácií je na vysokej odbornej úrovni, získané kredity sú zaslúžené. Aj pre nás lektorov sú tieto prezentácie veľmi podnetné, veľa sa z nich naučíme - zaujímavovo prepájajú nami prezentovanú teóriu s praxou materských škôl - tých moderných materských škôl 21. storočia. A to sme predsa chceli!

Čo dodať na záver?

Dúfam, že všetkým vydrží viera v dobrú myšlienku nášho národného projektu. V druhej polovici cesty jeho uskutočňovania želim všetkým „aktérom“ pevné zdravie, plné priehrdie pocity z dobre vykonanej práce, čo najmenej stresu, príjemné a pokojné pracovné vzťahy a prostredie.

Naším frekventantom a absolventom vzdelávacích programov prajem úspešnú sebarealizáciu a potom - veľa úsmevov a objatí od šťastných, múdrych a vďačných detí.

VZDELÁVANIE UČITELIEK MATERSKÝCH ŠKÔL

Gabriela Droppová, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko Nitra

Národný projekt prostredníctvom ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov materských škôl implementuje obsahovú reformu školstva do praxe materských škôl a rozvíja efektívny systém celoživotného vzdelávania, zameraný na rozvíjanie kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov materských škôl v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami vedomostnej spoločnosti.

Prostredníctvom konkrétnych vzdelávacích aktivít sa rozvíjajú profesionálne kľúčové kompetencie pedagogických zamestnancov materských škôl, vrátane manažmentu materských škôl a odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy v oblasti predškolskej výchovy. Odborné aktivity v závislosti od ich obsahu lektorujú experti vzdelávacích aktivít, experti obsahu vzdelávacích aktivít a lektori, vybraní z radov odborníkov z krajských školských úradov, MPC, ŠSI, MŠ SR, ŠPÚ, univerzít.

Obsahom vzdelávania v Národnom projekte je sedem programov kontinuálneho vzdelávania:

- **Inovácie v didaktike** - inovačné vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov a učiteľky)
- **Obsahová reforma školstva** - aktualizáčnne vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov a učiteľky)
- **Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií v materskej škole** - aktualizáčnne vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov a učiteľky)
- **Školský manažment** - inovačné vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov)

V nasledujúcom texte stručne predstavujeme jednotlivé vzdelávacie programy.

Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií v materskej škole

Cieľom vzdelávacieho programu Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií v materskej škole (úroveň začiatocník) je poznať a efektívne používať počítač a ďalšie digitálne technológie na podporu poznávacieho procesu (vlastného i detí v materskej škole), poznať rôzne formy a formáty informácií, vedieť tvorivo a kriticky používať rôzne informačné zdroje, efektívne a bezpečne používať digitálne nástroje (napr. aplikačný softvér alebo iné digitálne pomôcky) zamerané na rozvoj vyšších poznávacích funkcií detí, poznať sociálne, etické, právne a humánne aspekty informatizácie spoločnosti, vrátane otázok bezpečnosti.

Vzdelávací program je rozdelený do troch vzdelávacích línií a 6 vzdelávacích dní. V prvých dňoch sa účastníci oboznámia so základmi práce v grafickom editore. Za pomoci lektorov sa dozvedia, čo je **tablet** a ako sa s ním pracuje. Naučia sa prispôbiť vzhľad grafického prostredia potrebám aktivity. Cieľom tohto bloku je naučiť účastníkov vzdelávania pracovať so základnými a najdôležitejšími nástrojmi textového editora a oboznámiť ich s pravidlami tvorby dokumentov. Účastníci sa naučia dokument vytvoriť, upraviť, uložiť,

otvoriť, skontrolovať a vytlačiť. V treťom bloku sa frekventanti oboznámujú so základnými službami internetu. Naučia sa prezerat' webové stránky a ukladať z nich texty a obrázky. Naučia sa vyhľadávať na internete pomocou katalógu a tiež podľa svojich požiadaviek. Naučia sa posilať a prijímať e-mail (jednoduché, aj s prílohou). Účastníci sa tiež stručne oboznámia so zásadami správania sa na internete (netiketa) a rizikami, ktoré so sebou práca na internete prináša. V štvrtom bloku sa frekventanti zoznámia s tvorbou digitálnych fotografií pomocou fotoaparátu. Oboznámia sa s bežnými funkciami **digitálneho fotoaparátu**, ktoré sú rovnaké (aspoň principiálne) pre všetky druhy neprofesionálnych aparátov. Lektori vzdelávacieho programu upozornia a poukážu na najčastejšie problémy a chyby pri fotení. Naučia frekventantov sťahovať vytvorené fotografie z fotoaparátu do počítača, vymazávať, premenovávať alebo presúvať do ľubovoľného **adresára** na disku počítača. Stručne a na konkrétnych príkladoch predstavia funkcie **skeneru**.

Program je určený pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie zaradených v kariérom stupni začínajúci pedagogický zamestnanec, samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou a pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou. Za toto vzdelávanie získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 11 kreditov.

Tento vzdelávací program sa ukončí záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom aktualizáčného vzdelávania. Záverečná prezentácia sa vykoná z obsahu niektorého z modulov aktualizáčného vzdelávania, prekladá sa v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní aktualizáčného vzdelávania je osvedčenie o ukončení programu aktualizáčného vzdelávania.

Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií pre vedúcich pedagogických zamestnancov

Tento program je určený pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie, ktorí sú na kariérovej pozícii **vedúci pedagogický zamestnanec (riaditeľ, zástupca riaditeľa)**.

Za absolvovanie tohto vzdelávania získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 8 kreditov.

Vzdelávací program sa ukončí záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom aktualizáčného vzdelávania. Záverečná prezentácia sa vykoná z obsahu niektorého z modulov aktualizáčného vzdelávania. Prekladá sa v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní aktualizáčného vzdelávania je osvedčenie o ukončení programu aktualizáčného vzdelávania.

Školský manažment v materskej škole

Program Školský manažment v materskej škole sa realizuje ako inovačné vzdelávanie v rámci národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je zdokonaľiť profesijné kompetencie potrebné na výkon riadiacich činností.

Obsah vzdelávacieho programu je rozdelený do troch modulov:

- Modul 1: Normatívne riadenie
- Modul 2: Riadenie zmeny v procesoch výchovy a vzdelávania
- Modul 3: Hodnotenie a rozvoj pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov materskej školy

Každý modul má stanovené špecifické ciele a skladá sa z viacerých tém. V každom module je stanovená konkrétna časová dotácia na prezenčnú formu vzdelávania. Program má trvanie 60 hodín, pričom všetky hodiny sa realizujú prezenčnou formou. Určený je pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie, ktorí sú na kariérovej pozícii **vedúci pedagogický zamestnanec (riaditeľ, zástupca riaditeľa)**.

Za toto vzdelávanie získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 15 kreditov.

Tento vzdelávacie program sa ukončí záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou. Záverečná prezentácia a pohovor pred trojčlennou skúšobnou komisiou sa vykoná z obsahu niektorého z modulov inovačného vzdelávania. Prezentáciu je potrebné predložiť v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní inovačného vzdelávania je osvedčenie o ukončení programu inovačného

vzdelávania.

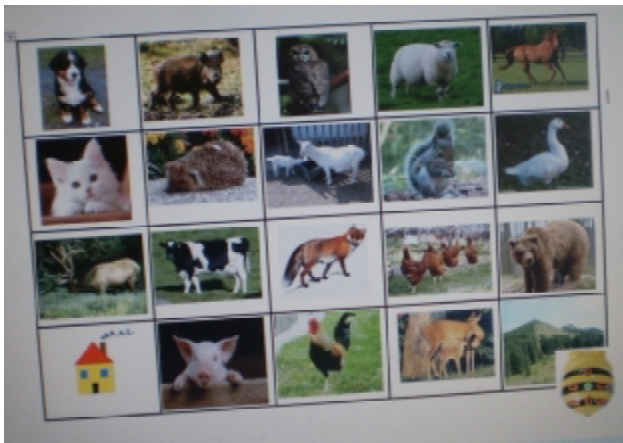
Obsahová reforma v materskej škole pre vedúcich pedagogických zamestnancov

Vzdelávacie program sa realizuje ako aktualizácie vzdelávanie v rámci národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je aktualizovať, prehĺbiť a rozšíriť odborné a pedagogické vedomosti a zručnosti (profesijné kompetencie) potrebné na výkon pedagogickej činnosti. Obsah vzdelávacieho programu je rozdelený do troch modulov:

- Modul 1: Štátny vzdelávacie program
- Modul 2: Školský vzdelávacie program
- Modul 3: Profesionálne štandardy na výkon pedagogickej činnosti

Každý modul má stanovené špecifické ciele a skladá sa z viacerých tém. V každom module je stanovená konkrétna časová dotácia na prezenčnú aj dištančnú formu vzdelávania. Program trvá 38 hodín, z toho prezenčnou formou 32 hodín a dištančnou formou 6 hodín. Určený je pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie, ktorí sú na kariérovej pozícii **vedúci pedagogický zamestnanec (riaditeľ, zástupca riaditeľa)**. Za toto vzdelávanie získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 9 kreditov.

Tento vzdelávacie program sa ukončí záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom aktualizácie vzdelávania. Záverečná prezentácia sa vykoná z obsahu niektorého z modulov aktualizácie vzdelávania a predkladá sa v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní aktualizácie vzdelávania je osvedčenie

Výstup frekvenciantky vzdelávania: Mgr. Diana Nezbedová,
MŠ Bajkalská 31, Prešov

o ukončení programu aktualizáčného vzdelávania.

Obsahová reforma v materskej škole

Vzdelávací program sa realizuje ako aktualizáčné vzdelávanie v rámci národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je aktualizovať, prehĺbiť a rozšíriť odborné a pedagogické vedomosti a zručnosti (profesijné kompetencie) potrebné na výkon pedagogickej činnosti. Obsah vzdelávacieho programu je rozdelený do troch modulov:

- Modul 1: Štátny vzdelávací program
 - Modul 2: Školský vzdelávací program
 - Modul 3: Profesionálne štandardy na výkon pedagogickej činnosti
- Každý modul má stanovené špecifické ciele a skladá sa z viacerých tém. V každom module je stanovená konkrétna časová dotácia na prezenčnú aj dištančnú formu vzdelávania. Program trvá 42 hodín, z toho prezenčnou formou 40 hodín a dištančnou formou 2 hodiny. Určený je pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie zaradení v kariérom stupni začínajúci pedagogický zamestnanec, samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou a pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou. Za toto vzdelávanie získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 10 kreditov. Vzdelávací program sa ukončí záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom aktualizáčného vzdelávania. Záverečná prezentácia sa vykoná z obsahu niektorého z modulov aktualizáčného vzdelávania a prekladá sa v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní aktualizáčného vzdelávania je osvedčenie o ukončení programu aktualizáčného vzdelávania.

Inovácie v didaktike pre vedúcich pedagogických zamestnancov v materskej škole

Vzdelávací program sa realizuje ako inovačné vzdelávanie v rámci národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je inovovať a zdokonaľiť profesijné odborné kompetencie potrebné na výkon peda-

gogickej činnosti učiteľa pre predprimárne vzdelávanie v záujme premeny tradičnej materskej školy na modernú.

Obsah vzdelávacieho programu je rozdelený do jedenástich modulov:

- Modul 1: Osobnosť učiteľa
- Modul 2: Osobnosť dieťaťa, vplyv sociálneho prostredia na osobnostný rozvoj dieťaťa, deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami - podporné služby špeciálneho pedagóga
- Modul 3: Štýly učenia a učenia sa detí, koncepcie vyučovania
- Modul 4: Obsah vzdelávania
- Modul 5: Taxonómie cieľov, tvorba výchovno-vzdelávacích cieľov, pedagogické diagnostikovanie, plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti
- Modul 6: Organizačné formy denného poriadku, edukačná aktivita - organizačná forma predprimárneho vzdelávania, exkurzie, výlety
- Modul 7: Stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti, metódy, formy, prostriedky, didaktické zásady; učebné zdroje, učebné pomôcky, didaktická technika
- Modul 8: Kľúčové kompetencie detí predškolského veku
- Modul 9: Rozvíjanie gramotnosti detí (prírodovednej, matematickej, predčitateľskej)
- Modul 10: Manažment triedy, hodnotenie výchovno-vzdelávacej činnosti
- Modul 11: Pracovné listy ako nástroj osobnostného rozvoja detí.

Každý modul má stanovené špecifické ciele a skladá sa z viacerých tém. V každom module je stanovená konkrétna časová dotácia na prezenčnú aj dištančnú formu vzdelávania. Program trvá 70 hodín, z toho prezenčnou formou 60 hodín a dištančnou formou 10 hodín. Určený je pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie zaradení v kariérom stupni samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou a pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou a súčasne zaradení v kariérovej pozícii vedúci pedagogický zamestnanec (riaditeľ, zástupca riaditeľa). Za toto vzdelávanie získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 17 kreditov.

Tento vzdelávací program sa ukončí záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou. Záverečná prezentácia a pohovor pred trojčlennou skúšobnou komisiou sa vykoná z obsahu niektorého z modulov inovačného vzdelávania. Záverečná prezentácia sa prekladá v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní inovačného vzdelávania je osvedčenie o ukončení programu inovačného vzdelávania.

Inovácie v didaktike pre učiteľov predprimárneho vzdelávania

Program sa realizuje ako inovačné vzdelávanie v rámci národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je inovovať a zdokonaľiť profesijné odborné kompetencie potrebné na výkon pedagogickej činnosti učiteľa

pre predprimárne vzdelávanie v záujme premeny tradičnej materskej školy na modernú. Obsah vzdelávacieho programu je rozdelený do jedenástich modulov:

- Modul 1: Osobnosť učiteľa
- Modul 2: Osobnosť dieťaťa, vplyv sociálneho prostredia na osobnostný rozvoj dieťaťa, deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami - podporné služby špeciálneho pedagóga
- Modul 3: Štýly učenia a učenia sa detí, koncepcie vyučovania
- Modul 4: Obsah vzdelávania
- Modul 5: Taxonómie cieľov, tvorba výchovno-vzdelávacích cieľov, pedagogické diagnostikovanie, plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti
- Modul 6: Organizačné formy denného poriadku, edukačná aktivita - organizačná forma predprimárneho vzdelávania, exkurzie, výlety
- Modul 7: Stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti, metódy, formy, prostriedky, didaktické zásady; učebné zdroje, učebné pomôcky, didaktická technika
- Modul 8: Kľúčové kompetencie detí predškolského veku
- Modul 9: Rozvíjanie gramotnosti detí (prírodovednej, matematickej, predčitateľskej)
- Modul 10: Manažment triedy, hodnotenie výchovno-

vzdelávacej činnosti

- Modul 11: Pracovné listy ako nástroj osobnostného rozvoja detí. Každý modul má stanovené špecifické ciele a skladá sa z viacerých tém. V každom module je stanovená konkrétna časová dotácia na prezenčnú aj dištančnú formu vzdelávania. Program trvá 110 hodín, z toho prezenčnou formou 96 hodín a dištančnou formou 14 hodín. Určený je pre učiteľov pre predprimárne vzdelávanie zaradení v kariérom stupni začínajúci pedagogický zamestnanec, samostatný pedagogický zamestnanec, pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou a pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou. Za toto vzdelávanie získajú úspešní absolventi podľa § 12 ods. 1 a 2 vyhlášky MŠ SR č. 445/2009 Z. z. o kontinuálnom vzdelávaní, kreditoch a atestáciách pedagogických a odborných zamestnancov 25 kreditov.

Tento vzdelávací program sa ukončí záverečnou prezentáciou a pohovorom pred trojčlennou skúšobnou komisiou. Záverečná prezentácia a pohovor pred trojčlennou skúšobnou komisiou sa vykoná z obsahu niektorého z modulov inovačného vzdelávania. Prezentácia sa prekladá v elektronickej aj v printovej podobe. Dokladom o absolvovaní inovačného vzdelávania je osvedčenie o ukončení programu inovačného vzdelávania.

VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV MŠ AKO SÚČASŤ REFORMY VZDELÁVANIA - TRNAVSKÝ KRAJ

Projektoví manažéri, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko Trnava

„Učiť sa, učiť sa, učiť sa.“ Slávne motto a aj napriek skeptickým historickým faktom, ho môžeme považovať za najjednoduchšiu definíciu úspešnosti mnohých povolání. Povolanie učiteľa, navyše v materskej škole, si neodškriepiteľne musí vyžadovať veľkú dávku vzdelávania, trpezlivosti a schopnosti vychovávať, aby deti postupujúce do základnej školy mali správne vybudované základy.

Vzdelávanie prostredníctvom projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ ako súčasť reformy vzdelávania (ďalej MAT) sa zatiaľ podľa výsledkov dotazníkov stretlo s pozitívnymi odozvami. V Trnavskom kraji sa na jednotlivé akreditované vzdelávacie programy prihlasovali pedagogickí a vedúci pedagogickí zamestnanci v auguste 2009, na základe čoho boli zostavené študijné skupiny v jednotlivých okresoch.

Rešpektovali sme čo najbližšiu dostupnosť miesta vzdelávania k bydlisku frekventantiek a zabezpečili im ostatné náležitosti súvisiace s podmienkami projektu. Od času realizácie projektu bolo otvorených 17 skupín (348 frekventantiek) a 225 z nich už úspešne vzdelávanie ukončilo. Pokračovanie a bohatú návštevnosť programov zabezpečuje aj fakt, že mnoho účastníčok sa prihlásilo na všetky akreditované vzdelávacie programy.

Na záver vzdelávania dotazníkom zistíme i zainteresovanosť lektora do problematiky, jeho schopnosť vysvetliť. Výsledky dotazníka poukazujú na vysokú spokojnosť so vzdelávajúcim, čo potvrdzuje správnosť výberu lektora k jednotlivým vzdelávacím aktivitám.

VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV MŠ AKO SÚČASŤ REFORMY VZDELÁVANIA - NITRIANSKY KRAJ

Gabriela Droppová, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko Nitra

Národný projekt prostredníctvom ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov materských škôl implementuje

obsahovú reformu školstva do praxe materských škôl a rozvíja efektívny systém celoživotného vzdelávania, zameraný na

rozvíjanie kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov materských škôl v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami vedomostnej spoločnosti.

Prostredníctvom konkrétnych vzdelávacích aktivít sa rozvíjajú profesionálne kľúčové kompetencie pedagogických zamestnancov materských škôl, vrátane manažmentu materských škôl a odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy v oblasti predškolskej výchovy. Odborné aktivity v závislosti od ich obsahu lektorujú experti vzdelávacích aktivít, experti obsahu vzdelávacích aktivít a lektori, vybraní z radov odborníkov z krajských školských úradov, MPC, ŠSI, MŠVVaŠ SR, ŠPÚ, univerzít. Obsahom vzdelávania v Národnom projekte sú štyri programy:

- **Inovácie v didaktike** - inováčné vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov a učiteľky)
- **Obsahová reforma školstva** - aktualizácie vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov a učiteľky)
- **Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií v materskej škole** - aktualizácie vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov a učiteľky)
- **Školský manažment** - inováčné vzdelávanie (pre vedúcich pedagogických zamestnancov)

V Nitrianskom kraji zabezpečuje vzdelávanie projektová kancelária na DP MPC Nitra, ktorá organizuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v okresných mestách Nitrianskeho kraja. Každý potenciálny záujemca môže do skončenia realizácie projektu predložiť projektovej kancelárii prihlášku a ďalšie požadované doklady. Zamestnanci projektovej kancelárie v Nitre jednotlivé dokumenty o každom záujemcovi o vzdelávanie v Národnom projekte spracujú, informácie zaraďujú do databázy, organizačne zabezpečia vzdelávanie a následne pošlú pozvánku na vzdelávanie.

Úspešnosť projektu závisela aj od technického vybavenia materských škôl, nakoľko mnohé materské školy v Nitrianskom kraji neboli vybavené digitálnou technológiou. Materské školy získali počítače, multifunkčné zariadenia, aplikačné softvéry, sady elektronických didaktických pomôcok, televízory, digitálne fotoaparáty a sady didaktických pomôcok.

V Nitrianskom kraji sa ako prvý začal realizovať vzdelávací program, v rámci ktorého si pedagogickí zamestnanci materských škôl rozvinuli svoje digitálne/informačné kompetencie, ktoré im pomôžu úspešne sa vzdelávať v ďalších vzdelávacích

*Výstup frekventantky vzdelávania: Juliana Oravcová,
MŠ Čapajevova 17, Prešov*

programoch. Konkrétne vzdelávacie aktivity sa začali vo vzdelávacom programe **Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií v materskej škole, úroveň začiatovník** a v programe **Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií pre vedúcich pedagogických zamestnancov**.

Ohlasy učiteliek materských škôl v Nitrianskom kraji na vzdelávanie digitálnych technológií sú veľmi pozitívne, o čom svedčia aj náhodne vybrané učiteľky, ktoré nám dávali spätnú väzbu na vzdelávanie digitálnych technológií, úroveň začiatovník:

Marta z Nitry: Konečne som si mohla dokázať, že sa nebojím pracovať s počítačom.

Eva z Komárna: Získané poznatky v tomto vzdelávaní ma posunuli o veľký krok dopredu. Poznatky využijem vo svojej práci pre deti aj rodičov.

Marika zo Zlatých Moraviec: Blok, v ktorom sme sa vzdelávali k tvorbe webovej stránky by som vypustila, nakoľko len málokto z nás sa bude venovať tejto problematike a nahradila by som ho radšej oboznámením sa s prácou v programe Excel, lebo tento program potrebujeme ovládať pri inventarizácii materskej školy.

Jarmila z Nových Zámkov: Vzdelávanie sa mi okrem nových poznatkov páčilo aj z dôvodu, že sme sa mohli pravidelne stretávať a odovzdať si navzájom nové informácie.

Lenka z Topoľčian: Páčil sa mi trpezlivý prístup lektorov. V budúcnosti sa určite prihlásim na ďalšie vzdelávanie, lebo som sa veľa naučila. Nebola to len formalita.

Anna z Nových Zámkov: Začala som pracovať na počítači každý deň. Viem si nájsť potrebné informácie na internete, viem si ich uložiť, používať podľa potreby, jednoducho naučila som sa základné poznatky, ktoré ma naštartovali k ďalšiemu vzdelávaniu.

V Nitrianskom kraji v súčasnosti otvárame už devätnástu skupinu frekventantov programu **Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií**, úroveň začiatovník z radov učiteliek materských škôl. V skupine je obvyčajne 12 frekventantiek. V roku 2010 projektová kancelária v Nitrianskom kraji spustila vzdelávanie v programoch:

Školský manažment v materskej škole - dve skupiny, spolu 64 účastníkov.

Obsahová reforma školstva pre vedúcich pedagogických zamestnancov materských škôl - dve skupiny, spolu 65 účastníkov.

Obsahová reforma školstva pre pedagogických zamestnancov materských škôl - dve skupiny, spolu 54 účastníkov.

Program **Školský manažment v materskej škole** sa realizuje ako inováčné vzdelávanie v rámci národného projektu. Jeho hlavným cieľom je zdokonaľiť profesijné kompetencie potrebné na výkon riadiacich činností. Ďalším programom, ktorý organizačne zabezpečuje projektová kancelária na DP MPC v Nitre je **Obsahová reforma v materskej škole pre vedúcich pedagogických zamestnancov**. Toto sú odpovede frekventantiek vzdelávania tohto programu:

Zdenka z Topoľčian: Na tomto vzdelávaní si mnohí potvrdili,

čo robia správne. Tí, ktorí to nevedeli, sa to naučili.

Eva z Topolčian: Toto vzdelávanie malo začať pred spustením školskej reformy, aby sme vedeli tvoriť školský vzdelávací program. Teraz to už vieme.

Ďalším programom je **Obsahová reforma v materskej škole**. V tomto roku plánujeme v Nitrianskom kraji otvoriť aj vzdelávací program **Inovácie v didaktike pre vedúcich pedagogických zamestnancov v materskej škole a Ino-**

vácie v didaktike v materskej škole. Prihlásení účastníci v Národnom projekte majú o vzdelávanie veľký záujem, o čom svedčí množstvo telefonických a mailových otázok.

Organizačné zabezpečenie aktivít v Národnom projekte nie je jednoduché, ale prináša **pozitívne výsledky**, o ktoré v projekte ide, lebo sa rozvíjajú profesionálne kľúčové kompetencie pedagogických zamestnancov materských škôl, vrátane manažmentu materských škôl a odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy v oblasti predškolskej výchovy.

VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV MŠ AKO SÚČASŤ REFORMY VZDELÁVANIA - PREŠOVSKÝ KRAJ

Projektoví manažéri, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Prešov

Od marca 2010 sa v rámci Prešovského kraja rozbehli vzdelávania pedagogických zamestnancov MŠ ako jedna z aktivít projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ ako súčasť reformy vzdelávania (ďalej MAT). Predchádzali im prezentácie projektu a jeho hlavných aktivít v jednotlivých okresných mestách a zber prihlášok na vzdelávanie.

Dôležitou súčasťou projektu, ktorú ocenili samotné MŠ, bolo ich vybavenie výpočtovou a didaktickou technikou pre 549 MŠ v rámci Prešovského kraja, ktoré sa realizovalo v období január - február 2010. Túto techniku sa zamestnanci MŠ učia využívať aj vo vzdelávacom programe Digitálne technológie v MŠ, ktorý je medzi učiteľkami veľmi obľúbený, čo dokazuje aj množstvo prihlášok. Výpočtovú a didaktickú techniku často používajú učiteľky MŠ v rámci vzdelávacích aktivít projektu ako aj pri práci so sekundárnou cieľovou skupinou - deťmi v edukačnom procese.

Do konca 1. štvrt'roka 2011 sme zrealizovali 113 vzdelávacích podujatí ako na pôde RP MPC v Prešove, tak aj v niektorých okresných mestách Prešovského kraja, so snahou priblížiť vzdelávanie čo najviac k cieľovej skupine. Z uvedeného počtu sa 22 vzdelávacích podujatí a 11 záverečných prezentácií sa uskutočnilo v rámci aktivity **Vzdelávanie manažmentu a odborných zamestnancov štátnej a verejnej správy**. V aktivite Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ sa realizovalo 74 vzdelávacích podujatí a 6 záverečných prezentácií.

Do vzdelávania sa ku koncu 1. štvrt'roka celkovo zapojilo 372 zamestnancov MŠ, z toho 139 vedúcich pedagogických zamestnancov a 233 pedagogických zamestnancov MŠ. Niektorí z nich boli zapojení aj do viacerých vzdelávacích programov. Vzdelávanie už úspešne absolvovalo 185 frekventantov, z toho 118 vedúcich pedagogických zamestnancov a 67 pedagogických zamestnancov. Do realizácie vzdelávacích aktivít projektu bolo zatiaľ zapojených 188 MŠ, z toho v 63 MŠ sa nachádzajú žiaci pochádzajúci z marginalizovaných rómskych komún.

Výstup frekventantky vzdelávania: Renáta Šutáková, MŠ Várhaňovce

VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV MŠ AKO SÚČASŤ REFORMY VZDELÁVANIA - ŽILINSKÝ KRAJ

Projektoví manažéri, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko Žilina

Už niekoľko rokov sa hovorí o spoločnosti založenej na poznaní, ktorej rozvoj závisí konkrétne od každého jednotlivca, ktorý je schopný analyzovať, spracovať a získať nové vedomosti, informácie a byť zároveň zodpovedný za daný prístup.

Z toho vyplýva potreba učiacej sa organizácie, do ktorej automaticky spadá aj materská škola, ktorá na základe

vonkajších podnetov, skúseností, sebaevalvácie a evalvácie autonómne vytvára vlastný program rozvoja školy, a tak zvyšuje kvalitu svojej práce.

V medzinárodnom spoločenstve sa diskutuje o celoživotnom vzdelávaní. Memorandum v roku 2000 zaviazalo každú členskú krajinu EÚ zabezpečiť podmienky na per-

manentné učenie sa človeka v každom veku, teda aj v predškolskom. Zdôrazňovanie celoživotného učenia vedie k posunu získavania kompetencií človeka - k schopnostiam, spôsobilostiam, postojom, ktoré sa majú u neho rozvíjať pre kvalitný a produktívny život, až nakoniec ku kľúčovým kompetenciám, ktoré mu umožnia úspešne sa vyrovnávať so zmenami, ktoré prináša život.

Ak majú deti už v predškolskom veku získavať primerané kompetencie, je nevyhnutné, aby tieto kompetencie mala osvojená a naďalej ich rozširovala osoba, ktorá pôsobí v priamom edukačnom procese materskej školy, teda každý pedagogický zamestnanec školy. Toto smerovanie vyplýva aj z prijatej Konceptie z roku 2007 a vlastne aj zo Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie - ISCED 0 z roku 2008.

Dôraz na potreby zvýšenia úrovne edukácie v materskej škole vedie k požiadavkám profesionalizácie učiteľskej profesie. Na rozvoj profesionality učiteľov otvára priestor tak legislatíva, ako aj podpora zo strany vlády SR prostredníctvom štrukturálnych fondov Európskej únie.

Od školského roku 2009/2010 naše pracovisko realizuje národný projekt pre materské školy, ktorý podporuje naplnenie zákona NR SR č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Cieľom projektu je ponúknuť efektívny systém kontinuálneho vzdelávania aj pedagogickým zamestnancom materských škôl s dôrazom na rozvoj ich profesijných kompetencií. V rámci národného projektu bolo akreditovaných sedem vzdelávacích programov.

V našej projektovej kancelárii evidujeme k 1. 5. 2011 2 479 prihlášok, z toho na Školský manažment 208, na Obsahovú reformu 510, na Digitálne technológie 842 a na Inovácie v didaktike 915. Vzdelávací program Školský manažment ukončilo 82 účastníkov a vzdeláva sa 91 účastníkov; Obsahovú reformu ukončilo 100 účastníkov a vzdeláva sa 26 účastníkov; Digitálne technológie pre začiatočníkov ukončilo 91 účastníkov a vzdeláva sa 65 účastníkov; Vzdelávací program Inovácie v didaktike otvoríme v septembri 2011.

Stručné zhodnotenie a spätná väzba na jednotlivé vzdelávacie programy

Vo vzdelávacích programoch Školský manažment a Obsahová reforma bolo zapojených 13 lektoriek, spätná väzba od lektoriek i účastníkov je veľmi pozitívna, vyzdvihujú aktuálnosť, podnetnosť a zrozumiteľné spracovanie podkladových materiálov a aktivít; dobrý prehľad a orientáciu vo všeobecne záväzných predpisoch, ktoré potrebujú pri ich riadiacej práci; podrobné rozpracovanie stratégií tvorby Školského vzdelávacieho programu, poradných orgánov školy a profesijných štandardov na výkon pedagogickej činnosti.

Vzdelávací program Digitálne technológie pre učiteľky začiatočnice účastníčky hodnotili veľmi pozitívne najmä v oblasti ovládania a využitia digitálnej technológie v edukačnom procese, zvýšenie sebavedomia. Zároveň sa preukázalo aj takmer stopercentné potvrdenie účastníkov i lektorov o náročnom postavení programu vzhľadom na časovú dotáciu a rešpektovanie pojmu začiatočník, keď zoberieme do úvahy fakt, že niektoré účastníčky prišli do styku s danou technikou po prvýkrát.

AKO PREBIEHA VZDELÁVANIE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV MATERSKÝCH ŠKÔL BANSKOBYSTRICKÉHO REGIÓNU?

Jarmila Jakálová, Marta Hríbiková, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, Banská Bystrica

Národný projekt **Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl, ako súčasť reformy vzdelávania** sa v našom regióne dostal do realizačnej fázy. To znamená, že vzdelávanie prebieha vo viacerých vzdelávacích programoch a na viacerých miestach. Najvhodnejšie podmienky boli vytvorené na spustenie vzdelávacieho programu „Digitálne technológie v materskej škole“, a preto sme začali tento program realizovať ako prvý a to priamo na regionálnom pracovisku MPC, Horná 97 v Banskej Bystrici. Regionálne pracovisko MPC nám vytvorilo pre vzdelávací program počítačovú učebňu. Prvými lektorkami v tomto vzdelávacom programe boli naše kolegyně - učiteľky kontinuálneho vzdelávania RNDr. Eva Rusnáková a PaedDr. Renáta Pondelíková.

Pri organizovaní a otváraní nových vzdelávacích skupín sme sa snažili dostať čo najbližšie k učiteľom, aby sme im umožnili čo najjednoduchšiu účasť na vzdelávaní. Túto myšlienku nám umožnila zrealizovať aj ústretovosť riaditeľov základných škôl v Brezne, Revúcej, Rimavskej Sobote, Zvolene a aj vo Veľkom Krtíši, ktorí nám poskytli počítačové

učebne s potrebným vybavením.

Pri prvých záverečných prezentáciách sme sa stretli s mimoriadne pozitívnou reakciou frekventantiek na priebeh a organizovanie vzdelávacieho programu. Učiteľky v spätnej väzbe vyjadrili prekvapenie, „čo samé dokázali v práci s počítačom“ a vyzdvihli možnosti využitia didaktickej techniky, ktorá im bola dodaná do MŠ v rámci projektu.

Vo vzdelávacom programe „**Obsahová reforma školstva**“ ako prví začali vzdelávanie vedúci pedagogickí zamestnanci a to hneď v dvoch skupinách v Banskej Bystrici a Rimavskej Sobote. Vytvorením týchto skupín sa nám podarilo zaradiť do vzdelávania väčšinu frekventantiek z jednotlivých okresov banskobystrického regiónu. Tieto dve skupiny vzdelávanie aj úspešne ukončili a v súčasnosti prebieha vzdelávanie v cieľovej skupine pre učiteľky MŠ. Pri tomto vzdelávaní využívame odborné vedomosti a skúsenosti najmä externých lektorov z KŠÚ Banská Bystrica, ŠŠI Banská Bystrica a Mestského úradu v Banskej Bystrici, ale aj odborničky z praxe - učiteľku a riaditeľku MŠ.

Zo strany vedúcich pedagogických zamestnancov bol

veľmi očakávaný vzdelávací program „**Školský manažment v materskej škole**“. Vzdelávací program realizujeme formou dvojdiňových stretnutí v Brusne, spojených s možnosťou výmeny skúseností vo večerných stretnutiach. Vytvorili sme dve vzdelávacie skupiny zo všetkých okresov bansko-bystrického regiónu, aby sme bližšieho spoznali špecifické problémy jednotlivých okresov a umožnili vzájomnú komunikáciu frekventantiek, ktoré to veľmi ocenili. Prvé dve stretnutia organizačne a lektorsky zabezpečovala PaedDr. Jarmila Jakálová, ktorá je aj učiteľom kontinuálneho vzdelávania pre školský manažment na RP MPC Banská Bystrica.

Vzdelávací program „**Inovácie v didaktike**“ určený pre učiteľky materských škôl sme zaradili až na máj 2011, aby sa vzdelávacie podujatia navzájom neprekrývali a mohlo sa ich zúčastniť čo najviac prihlásených frekventantiek. Vzhľadom k vzdelávanej problematike bol na prvé stretnutie oslovený externý lektor - špeciálny pedagóg s bohatými odbornými skúsenosťami.

Aj v budúcnosti sa budeme snažiť vytvárať vhodné podmienky na realizáciu jednotlivých vzdelávacích programov, a tak zabezpečiť príjemný a kvalitný priebeh vzdelávania, aby frekventantky odchádzali z podujatí s dobrými pocitmi a mo-

tiváciou pre ich ďalšie vzdelávanie.

Myslíme si, že výsledky, ktoré sme dosiahli, sú odrazom vzájomnej spolupráce zamestnancov projektovej kancelárie RP MPC, riaditeľky RP MPC, kolegov a externých lektorov RP MPC Banská Bystrica.

Fotografie z podujatí v Brusne

UVÁDZANIE NÁRODNÉHO PROJEKTU DO PRAXE ALEBO AKO SME ZAČÍNALI V KOŠICIACH

Renáta Varholáková a pracovný tím, Metodicko-pedagogické centrum, detašované pracovisko, Košice

Vo februári 2009 vznikla projektová kancelária pre projekt „Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť vzdelávania“. V projektovej kancelárii pracujú dve projektové manažérky, jedna administratívna zamestnankyňa a asistentka finančného manažéra.

Prvým krokom projektovej kancelárie bolo vytvorenie databázy materských škôl v Košickom samosprávnom kraji. Poslúžili nám k tomu údaje dostupné na internete, v ďalšom kroku bola databáza spresňovaná prostredníctvom identifikačných údajov, ktoré nám posielali materské školy.

Ďalším krokom projektovej kancelárie bolo **poslanie listu materským školám so základnými informáciami o pro-**

jekte (ciele, aktivity, programy, podmienky zaradenia do vzdelávacieho programu, spôsob prihlasovania). Zásadný význam mali **úvodné prezentácie** v jednotlivých okresoch, na ktorých sa zúčastnili riaditeľky materských škôl. Ich obsahom boli: základné ciele projektu, aktivity a konkrétne vzdelávacie programy, formy a metódy vzdelávania (prezenčná, dištančná a kombinovaná forma), podmienky zaradenia do vzdelávacieho programu, spôsob výberu účastníkov na vzdelávaciu aktivitu, kritériá úspešného ukončenia vzdelávacieho programu.

Po úvodných prezentáciách projektová kancelária prijala prihlášky s dotazníkom a motivačným listom. Na základe nich sa v decembri 2009 vytvorili zoznamy účastníkov vo

Košícký kraj	Účasť na programoch				Spolu
	Inovácie v didaktike	IKT	Reforma školstva	Manažment	
Košice	311	300	210	63	884
Košice-okolie	84	119	72	41	316
Michalovce	139	146	102	38	425
Rožňava	80	72	36	28	216
Spišská N. Ves	66	89	20	15	190
Trebišov	79	112	54	20	265
Gelnica	25	27	18	12	82
Sobrance	11	15	6	5	37
Spolu	795	880	518	222	2415

Tabuľka: Prehľad počtov účastníkov a absolventov vzdelávacích programov v projekte PKR

vzdelávacích programoch v jednotlivých okresoch.

Tabuľka uvádza rozloženie záujmu o jednotlivé vzdelávacie programy v decembri 2009 v okresoch Košíckého samosprávneho kraja. V súčasnosti sa zoznamy uchádzačov menia podľa priebežného záujmu o vzdelávacie programy.

Nasledoval výber lektorského tímu po posúdení ich odbornej a pedagogicko-didaktickej úrovne. Tvoria ho zamestnanci pracujúci v oblasti vzdelávania - odborní zamestnanci štátnej a verejnej správy pôsobiaci v oblasti predškolskej výchovy na MPC, KŠU, ŠŠI, riaditeľky škôl, učiteľia z vysokých škôl a školitelia zo vzdelávacích firiem a organizácií.

Ďalším krokom bolo **organizačné zabezpečenie** vzdelávacích aktivít. Osvedčila sa spolupráca so všetkými školskými úradmi v jednotlivých okresoch a s Krajským školským úradom v Košiciach. Ústretový bol prístup a ochota ich zamestnancov, ale aj riaditeľov základných škôl. Porozumenie a kvalitne vybavené učebne našli projektové manažérky na Katedre elektroenergetiky Vysokej školy technickej v Košiciach. V rámci aktivity 2.4 - **zariadenie a vybavenie projektu** bola distribuovaná do materských škôl v Košickom samosprávnom kraji výpočtová technika. Jej úlohou je prispieť k rozvoju kľúčových kompetencií frekventantov (a v konečnom dôsledku aj detí) v inovácii edukačného procesu. Pokračovalo sa **vytváraním konkrétnych študijných skupín**.

Prekážky a bariéry pri uvádzaní projektu do praxe

Základným podnetom pre vznik projektu bolo pripraviť školy na realizáciu školskej reformy - premena tradičnej školy na modernú a inovácia obsahu a metód. Aj v podmienkach školstva sú **postoje ľudí k zmenám** rovnaké ako v iných oblastiach:

- V počiatočných sa ľudia cítia nepohodlne - neisto.
- Je snaha posudzovať, čoho sa musia po zmene vzdať, alebo o čo prídu.
- Ľudia sa sťažujú, že nemajú dostatok zdrojov - časových, materiálnych a finančných.
- Existuje zjavná snaha vráť sa ku starým postupom,

správaní sa. Sú spokojní s rutinou a boja sa zmeny.

- Zmena prináša zvýšené nároky na výkon ich práce.
- Narastá neistota a strach z osobného zlyhania.
- Chýba motivácia k sebarozvoju a sebazvdelávaniu.

V podmienkach materských škôl uvádzanie zmien, predstavované projektom, sprevádzajú mnohé objektívne i subjektívne bariéry a prekážky. Mnohé učiteľky a riaditeľky materských škôl sú už unavené zo zmien, ktoré počas svojej profesijnej kariéry zažili. A priznajme si, bolo ich nemálo. Z toho vyplýva aj nedostatok dôvery v to, že zmeny prinesú niečo pozitívne a že prinesú aj niečo pre ne samé. Neveria v to, že zriaďovateľ finančne ohodnotí kredity, ktoré získajú po absolvovaní vzdelávacieho programu.

Rozdielne sú postoje riaditeľiek a zriaďovateľov k zapojeniu učiteľiek do projektu. Niektoré chcú mať vzdelané učiteľky, pripravené na reformu v škole, a preto niekedy vyvíjajú tlak na učiteľky, aby sa vzdelávali. Sú však aj také, ktoré sa stavajú k projektu laxne a nechávajú na učiteľkách, či sa zapoja alebo nezapoja do vzdelávania. Problémy spôsobuje aj migrácia učiteľiek - odchody do dôchodku, zmena zamestnania či pracovného miesta, v dôsledku čoho odchádzajú zo vzdelávania.

Ďalším problémom je komplikované verejné obstarávanie, ktoré brzdí organizáciu vzdelávania a materiálne zabezpečenie jednotlivých vzdelávacích programov. Problémom je aj to, že nie všetci zriaďovatelia preplácajú frekventantom vzdelávania cestovné náklady spojené so vzdelávaním. Závažným problémom v projekte je nedostatočné ocenenie práce lektorov a ľudí v projektových tímoch, čo vedie k ich fluktuácii a narušaniu kontinuity realizácie projektu. Ako zaťažujúcu vnímajú frekventanti aj projektové tímy prehnajú byrokraciou.

Positívne odozvy a prínosy

Veľmi pozitívne odozvy od frekventantov sú na kvalitu lektorskej práce. Absolventi oceňujú profesionalitu, odbornosť lektorov, úzku prepojenosť teoretických poznatkov s praxou, osobnú zaangażovanosť lektorov. Ako vyhovujúce hodnotia účastníci vzdelávania priestorové, materiálne a technické zabezpečenie, aj kvalitu stravovacích služieb v školách a reštauráciách. Skutočnosť, že mnohé učiteľky a riaditeľky sa prihlásili súčasne na viaceré vzdelávacie programy poukazuje na to, že ide o programy obsahovo atraktívne a prínosné pre ich každodennú prax i pre ich profesijný a kariérny rozvoj.

Projektové tímy pozitívne hodnotia ústretové správanie a spoluprácu s Krajským školským úradom v Košiciach, s okresnými školskými úradmi, s inšpektormi ŠŠI v Košiciach, s riaditeľmi základných škôl. Obohacujúca je úzka spolupráca s hlavnou projektovou kanceláriou v Bratislave a s projektovými tímami z regionálnych a detašovaných pracovísk MPC. Významná je odborná a organizačná podpora projektových tímov vedúcimi zamestnancami DP v Košiciach.

Záver

Projekt „Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania“ v širokom zábere pripravil pôdu na systematický a kvalifikovaný osob-

nostný a profesijný rozvoj vo všetkých okresoch Košického kraja. Boli vytvorené podmienky na realizáciu projektu. V súčasnosti prebiehajú vzdelávacie aktivity a postupne sa otvárajú

ďalšie skupiny v jednotlivých okresoch. Napriek prekážkam sa projekt ukázal ako realizovateľný a prínosný pre prax.

NÁZORY LEKTORIEK AKREDITOVANÝCH VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV

Valéria Tomášová, lektorka programu Digitálne technológie v materskej škole (úroveň začiatočník)

Od septembra 2010 lektorujem program Digitálne technológie v materskej škole (úroveň začiatočník). Odlektorovala som doposiaľ deväť vzdelávacích dní a zúčastnila som sa piatich záverečných prezentácií, na ktorých frekventantky vzdelávania predkladali svoje záverečné prezentácie. Bola som zároveň konzultantkou ich záverečných prezentácií.

Čo sa týka môjho pôsobenia v tomto programe, som rada, že som jednou z lektoriek tohto programu. Je to príjemná zmena a dobrá skúsenosť. Zo začiatku to však nebolo jednoduché. Všetky materiály som si musela vopred naštudovať a až potom sa postaviť pred skupinu väčšinou dvanástich frekventantiek a naučiť ich to, čo som už vedela, prípadne to, čo som si naštudovala. Prostredie programu Revelation Natural Art som spoznala až v tomto programe, podobne aj digitálnu hračku Bee-Bot a softvér Cirkus šaša Tomáša.

Úroveň práce s počítačom bola na začiatku u jednotlivých frekventantiek veľmi rozmanitá. Mnohé z nich na začiatku vzdelávania ani nevedeli zapnúť počítač, avšak počas šiestich vzdelávacích dní získali také počítačové zručnosti, že všetky frekventantky prejavili spokojnosť so získanými vedomosťami a zručnosťami, týkajúcimi sa využívania digitálnych technológií. Program Digitálne technológie v materskej škole (úroveň začiatočník) splnil ich očakávania.

Čo sa týka vekového zloženia frekventantiek, väčšina bola v strednom veku, menej bolo tých mladších a zopár bolo aj frekventantiek vo vyššom veku, ktoré obdivujem a „klobúk dole“, že sa prihlásili do tohto programu a že to s väčšou pomocou lektorky na jednotlivých vzdelávacích dňoch, aj čo sa týka konzultácií pri odovzdávaní dištančných заданий, zvládli.

Záverečné prezentácie sú úžasnou bodkou za programom Digitálne technológie v materskej škole (úroveň začiatočník), keď frekventantky predstavia svoju záverečnú prezentáciu

ostatným účastníckam vzdelávania, vzájomne sa inšpirujú a obohatia nápady, ako sa dajú využiť digitálne technológie v materskej škole.

Zároveň sme sa zhodli, že digitálne technológie je potrebné využívať, lebo to vyžaduje doba od každého z nás. Avšak s mierou. Dôležitý je aj pohyb vonku v prírode, lebo v dnešnej pretechnizovanej dobe, už aj veľa detí sedí doma za počítačom a je aj veľa detí, ktorí radi jedia a majú nezdravé stravovacie návyky a „málo sa hýbu“. Najdôležitejší je však milý, ľudský prístup k deťom, úsmev, pohladenie, lebo učiteľky sú druhé mamy, s ktorými dieťa strávi väčšiu časť dňa. Deti sú naša budúcnosť a aké budú deti, tak sa budeme mať my. Trošku sebecké, ale pravdivé.

Čo dodať na záver? Zaujímavý program, inšpirujúce námety, hodnotní ľudia s veľkým srdcom a vízia ideálnej digitálnej učebne v prostredí materskej školy, ktorú ako záverečnú prezentáciu vytvorila Helena Koreňová (učiteľka MŠ, Námestie armádneho generála L. Svobodu, Bardejov). Takto by mohla vyzerat' digitálna učebňa, ktorá je snom mnohých učiteľiek.

Vízia ideálnej digitálnej učebne v prostredí materskej školy - ukážka zo záverečnej prezentácie Heleny Koreňovej

POHĽAD LEKTORKY NA VZDELÁVANIE

Ivana Kirkov, lektorka

Digitálne technológie postupne nachádzajú svoje miesto aj v prostredí slovenských materských škôl. Veľkým prínosom a medzníkom bolo naštartovanie národného projektu, vďaka ktorému všetky materské školy na Slovensku získali v priebehu roku 2010 moderné digitálne technológie. Treba však poznamenať, že kvalitné digitálne vybavenie ešte neznamená kvalitné učenie sa pomocou digitálnych technológií. Kľúčovú rolu zohráva osobnosť učiteľa. Digitálna gramotnosť a otvorenosť novým prístupom je základnou podmienkou efektívnej integrácie. MPC v spolupráci s akademickými inštitúciami ponúka učiteľom materských škôl akreditovaný vzdelávací program Digitálne technológie v materskej škole (úroveň začiatočník), ktorý patrí z ponuky vzdelávacích programov k najžiadanejším, k najočakávanejším a veľmi prínosným programom. Vďaka absolvovaniu tohto programu majú učiteľky možnosť:

- **nadobudnúť potrebnú úroveň digitálnej gramotnosti**
- osvoja si základy práce s textovým editorom MS Word

2003, s prostredím Microsoft Power Point, oboznámia sa s možnosťami služieb internetu, so softvérovým prostredím pre deti (program RNA, Cirkus šaša Tomáša), s digitálnym fotoaparátom, robotickou včelou Bee-Bot a podobne.

- **nadobudnúť informácie o efektívnej integrácii DT v prostredí MŠ**, ktoré v súčasnosti chýbajú (nakoľko v danej oblasti pocítujeme nedostatok odbornej literatúry) - ako vhodne zakomponovať digitálny kútik do prostredia MŠ, zásady bezpečnosti práce s DT, aké didaktické postupy, prístupy aplikácie DT voliť z hľadiska rozvoja osobnosti a kompetencií detí a ako ich efektívne integrovať do školského kurikula a edukačného procesu.

Verím, že absolvovaním tohto vzdelávacieho programu sa zabezpečí adekvátna úroveň zvládnutia DT učiteľkami a následne digitálne technológie preniknú do edukačného procesu všetkých MŠ, stanú sa nástrojom dieťaťa a na učenie sa a obohatia každú oblasť definovanú v predškolskom kurikule.

OBSAHOVÁ REFORMA V MŠ PRE VEDÚCICH A PRE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV

Zlata Knapíková, lektorka

Ako prijímajú vzdelávanie frekventantky?

- Frekventantky prijímajú vzdelávanie pozitívne.
- Prejavujú záujem o všetky aktualizácie vzdelávania, ktoré sú v ponuke. Závisí to však aj od mnohých okolností (súhlas zriaďovateľov, záujem o vzdelávanie v súvislosti s pridelovaním kreditov - je nemotivujúci...).
- Učiteľky pocítujú veľký deficit vo vzdelávaní (hlavne stredoškolsky vzdelané), tieto by akceptovali aj jednorázové podujatia, ktoré by poskytovali aktuálne informácie pre prax.
- Učiteľky v niektorých okresoch majú malé skúsenosti s metódami ako workshop, brainstorming, zážitkové metódy...
- Materské školy - učiteľky nemajú na školách novú odbornú a pedagogickú literatúru, ktorá je v predaji, čo je veľký nedostatok.

Ako pracovali na dištančných zadaniach frekventantky?

- Viedla som dve skupiny a s plnou zodpovednosťou prehlasujem, že učiteľky pristupovali dôslednejšie, prepracovanejšie k dištančným zadaniam.
- Zadanie, v ktorom mali frekventantky spracovať analýzu 1-2 ŠkVP, bolo jasne definované. Analyzovali väčšinou jeden ŠkVP - riaditeľky to odôvodnili tým, že MŠ im nechceli poskytnúť ŠkVP. Učiteľky taký problém nepomenovávali - ŠKVP si navzájom požičali.

- Zadanie, v ktorom mali analyzovať podiel pedagogických rád a metodických združení na tvorbe ŠKVP, je podľa môjho názoru nie veľmi dobre definované, pretože podľa povinných súčastí, ktoré má obsahovať ŠkVP, frekventantky mohli iba v intuitívnej rovine a z vlastných skúseností napísať túto úlohu na 1 - 2 strany.

Niekoľko poznámok k lektorovaniu aktualizácie vzdelávania:

- riaditeľky aj učiteľky najviac zaujímala rovina aplikačná a rovina syntézy, teda schopnosť lektorky aplikovať vedomosti, získané poznatky v nových situáciách a do akej miery vie lektor zovšeobecnenia prezentovať v praxi. Pracujem v riadiacej funkcii, využila som platné dokumenty, ktoré mám spracované vo svojej MŠ, na komparáciu, resp. porovnanie teórie s praxou;
- veľkou výhodou je aplikácia vlastných skúseností lektora v niektorých moduloch (napr. robila som workshop - účastníčky spracovávali plán práce metodického združenia fiktívnej MŠ, zadala som problém, úlohu na pedagogickú radu - pracovali v skupinách...), to bolo veľmi obohacujúce a myslím si, že sa tieto moje metódy plne stotožňovali s obsahom vzdelávania.

ROZVÍJANIE DIGITÁLNYCH /INFORMAČNÝCH KOMPETENCIÍ UČITELIEK MATERSKÝCH ŠKÔL NA AKTUALIZAČNOM VZDELÁVANÍ

Mária Bandiková, absolventka vzdelávania z MŠ, Oravská Polhora

V poslednom čase sa čoraz častejšie zdôrazňuje potreba ďalšieho vzdelávania učiteľov. Pri prvotnom rozhodovaní či

timédia, prezentácie a deťom sme nechali priestor na tvorivosť v počítačovej grafike a hrách s digitálnou hračkou Bee-Bot.

Dodržiavajúc ergonómiu sme sa snažili o zdravé a bezpečné usporiadanie počítačového kútika v materských školách. Končíme vzdelávanie naštartovaní efektívne využívať digitálnu techniku, ktorou boli vybavené materské školy v rámci národného projektu. Zaujali nás rôzne programy vhodné na sprostredkovanie a upevňovanie poznatkov deťom predškolského veku. Veríme, že štát bude aj naďalej podporovať digitálnu oblasť a poskytne materským školám širšie vybavenie novodobou digitálnou technológiou. Chceli by sme ešte pripojiť naše odporúčania do budúcnosti k spomínanému vzdelávaniu. Po výmene vzájomných skúseností z praxe reagujeme na nedostatočný čas pri sprostredkovaní informácií v jednotlivých blokoch vzdelávania. Zároveň by sme odporúčali doplniť priestor na hlbší prienik do oblasti, ktorá vytvorenú skupinu učiteliek zaujme. S odhodlaním

sa prihlásiť alebo sa neprihlásiť na vzdelávanie, sme mali pochybnosti aj my, či to zvládneme. Absolvovanie vzdelávacích blokov nám prinieslo množstvo informácií, ktoré zahŕňali tri vzdelávacie línie: 1. Spoznávam digitálne technológie, 2. Učím sa v digitálnom svete a 3. Pracujem s deťmi. Vedomosti nám sprostredkoval príjemný lektor Mgr. Jozef Škarba, ktorému zároveň ďakujeme za trpezlivosť pri milom vedení a pomoci budovať naše zručnosti v digitálnej oblasti, zvyšujúcu našu počítačovú gramotnosť. Osvojovanie si zručnosti efektívne používať počítač a poskytnuté digitálne technológie podporuje rozvoj učiteliek aj detí v materskej škole v poznávacom procese. Pri aplikovaní získaných informácií sme častejšie začleňovali do edukáčneho procesu v materskej škole mul-

využívať získane poznatky chceme povzbudiť aj ostatné učiteľky k zapojeniu sa do ďalšieho vzdelávania.

TVORBA PODLOŽIEK K DIDAKTICKEJ HRAČKE BEE-BOT NÁZORY ABSOLVENTIEK V REGIÓNE PREŠOV

Od marca 2010 sa v rámci Prešovského kraja rozbehli vzdelávania pedagogických zamestnancov MŠ ako jedna z aktivít projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy vzdelávania, podporeného z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu.

Dôležitou súčasťou projektu, ktorú ocenili samotné MŠ, bolo ich vybavenie výpočtovou a didaktickou technikou pre 549 MŠ v rámci Prešovského kraja, ktoré sa realizovalo v období január - február 2010. Túto techniku sa zamestnanci MŠ učia využívať aj vo vzdelávacom programe Digitálne technológie v MŠ, ktorý je medzi učiteľkami veľmi obľúbený, čo dokazuje aj množstvo prihlášok. Výpočtovú a didaktickú techniku často používajú učiteľky MŠ v rámci vzdelávacích aktivít projektu ako aj pri práci so sekundárnou cieľovou skupinou - deťmi v edukačnom procese.

V evalvačných rozhovoroch, dotazníkoch, aj pri výbere témy záverečnej prezentácie je jednou z najpozitívnejšie hodnotených tém Digitálne hračky, konkrétne práca s hračkou BEE-BOT, ktorú všetky materské školy získali z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu. V rámci spracovania dištančného zadania k danej téme majú všetky frekventantky navrhnuť vlastnú tematickú podložku a opísať aktivitu, ktorú môžu deťom vo svojej MŠ ponúknuť.

Keďže sme už odvodzďavali 14 skupín v rámci tohto vzdelávacieho programu, výsledkom je navrhnutých viac ako 200 ks rôznych podložiek. Frekventantky a takisto lektorky sú nadšené z kreatívnych nápadov a možností využitia

Výstup frekventantky vzdelávania: Eva Ramazetterová, MŠ Petrovany

novytvorených podložiek v edukačnom procese. Navrhujú aj vytvorenie súboru podložiek na CD, ktoré by mohlo byť distribuované MŠ ako jeden z praktických výstupov tohto projektu a slúžilo by na inšpiráciu všetkým pedagogickým zamestnancom.

Za všetky frekventantky vyjadrenie učiteľky MŠ Čapajevova ul. v Prešove pani Juliany Oravcovej: „Po vytvorením

*Výstup frekventantky vzdelávania: Mária Trudičová,
MŠ Bratislavská 3, Prešov*

prvej podložky a priamo hrou detí na nej som zistila, že takáto forma učenia detí veľmi zaujíma a baví. To sa mi potvrdilo aj pri deťoch z inej triedy, ktoré boli počas predplaveckého výcviku v našej triede. Hra ako nakŕmiť zvieratká v zime ich veľmi zaujala. Preto som sa rozhodla, že takých podložiek urobím viac. Tvorila som ich počas spánku detí, no moja činnosť neušla ich pozornosti. Začali sa ma vypytovať, čo robím a hneď pochopili, že sú to podložky pre nové edukačné hry. Priznám sa, že ma ich záujem veľmi potešil. Hneď sa vypytovali, kedy sa už budú môcť hrať s včielkou a zaujímalo ich, aké úlohy budú plniť. Napriek tomu že výroba takejto podložky určitý čas trvá, neľutujem to, pretože viem, že deti sa na hru veľmi tešia. Kladnú odozvu som zaznamenala aj od kolegyň z inej triedy a od školskej metodičky. Tvorba takýchto podložiek obohacuje nielen edukačné hry detí, ale podnecuje aj učiteľku k tvorivosti, preto v tejto činnosti budem pokračovať.”

Ako príklad ponúkame na obrázkoch niektoré z podložiek, vytvorených absolventkami uvedeného vzdelávacieho programu.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia!

Dostávate do rúk číslo Pedagogických rozhľadov, ktoré považujeme za mimoriadne hneď z niekoľkých dôvodov. Predovšetkým preto, že ide o jeho **dvadsiaty ročník**, čo na Slovensku, v tomto segmente odborných časopisov, nie je málo. Chceme sa poďakovať všetkým, ktorí svojou skromnou, ale vytrvalou prácou dosiahli tento spoločný úspech. Náš časopis patril v tomto období k významným odborným-metodickým periodikám tým, že informoval pedagógov o závažných zmenách v školstve, inšpiroval ich a vytváral priestor na výmenu tvorivých pedagogických skúseností. Toto číslo je mimoriadne aj preto, lebo chce pripomenúť **významné výročie** našich spoiatku samostatných, dnes už jednej inštitúcie na podporu a rozvoj profesionality našej pedagogickej práce- Metodicko-pedagogického centra. Osobitným dôvodom na vydanie našich Pedagogických rozhľadov v tejto podobe je prezentácia **významných národných projektov** podporených finančne ESF, ktorých je naša organizácia prijímateľom a realizátorom. Ide o národné projekty Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov a Vzdelávanie pedagogických zamestnancov materských škôl ako súčasť reformy

vzdelávania.

Metodické centrá boli zriadené zákonom Národnej rady SR v roku 1991 ako priamo riadené organizácie ministerstva školstva a dvadsať rokov prispievajú k napĺňaniu zámerov štátnej vzdelávacej politiky, realizácii konkrétnych podporných vzdelávacích aktivít pre pedagogických zamestnancov a školy v regiónoch Slovenska. Významným nástrojom tejto podpory v súčasnosti sú oba národné projekty. Svojimi aktivitami orientujú pedagógov na rozvoj ich profesijných kompetencií pre modernizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu na našich školách. Aktivity projektov pokrývajú kľúčové oblasti rozvoja profesionality a doposiaľ oslovili tisíce pedagogických aj odborných zamestnancov.

Toto číslo je nielen ohľadnutím sa na minulé roky, ale aj predstavením nových perspektív našej profesie, škôl, výchovy a vzdelávania. Oba národné projekty a ich výstupy sú významným príspevkom k rozvoju regionálneho školstva. Verím, že spoločným úsilím naplníme nielen ciele oboch národných projektov, ale predovšetkým kvalitu našej práce.

Ivan Pavlov, generálny riaditeľ MPC

20 ROKOV METODICKO-PEDAGOGICKEJ PRÁCE PRE BRATISLAVSKÝCH UČITEĽOV

Pavel Mäsiar, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Bratislava

Ku dňu 1. 7. 1991 vznikli na Slovensku štyri metodické centrá. Nevznikli však ako úplne nové metodické pracoviská, ale ako inštitúcie, ktoré mali pokračovať v dobrých tradíciách štyroch krajských pedagogických ústavov.

Tri krajské pedagogické ústavy (KPÚ) a štvrtý Pedagogický ústav mesta Bratislavy (PÚMB) boli zrušené, pretože boli zrušené vtedajšie štyri kraje Slovenskej republiky. Následne boli zriadené metodické centrá ako štátne rozpočtové organizácie priamo riadené Ministerstvom školstva, mládeže a športu Slovenskej republiky.

K 1. júlu 1991 teda vzniklo aj Metodické centrum v Bratislave (MCB), ktorého majetok tvorilo v plnom rozsahu imanie bývalého PÚMB a riaditeľom MCB sa stal RNDr. Dušan Manica, dovtedajší riaditeľ PÚMB. Na pozíciu zástupcu riaditeľa nastúpil od 1. 9. 1991 RNDr. Pavel Mäsiar. V Bratislave vzniklo aj iné metodické centrum s pôsobnosťou pre bývalý západoslovenský kraj - namiesto KPÚ pre západoslovenský kraj. Jeho riaditeľom bol PhDr. Milan Zeman. Ďalšie metodické centrá boli v Banskej Bystrici a v Prešove.

Do pôsobnosti MCB patrili školy a školské zariadenia v pôsobnosti školskej správy Bratislava VI, teda stredné školy a niektoré školské zariadenia a špeciálne školy v Bratislave. Na základe dohovoru s metodickými oddeleniami školských správ Bratislava I až V však MCB mohlo zabezpečovať odbornú-metodickú činnosť aj smerom k základným a materským školám, no túto činnosť mali v náplni práce predovšetkým metodické oddelenia školských správ na úrovni

obvodov (okresov) a MCB participovalo na niektorých úlohách smerom k základným a materským školám len v spolupráci s týmito metodickými oddeleniami. Metodické oddelenia školských správ na okresnej úrovni vykonávali činnosť, ktorú dovtedy zabezpečovali (medzitým zrušené) okresné pedagogické strediská

Dodatkom k zriaďovacej listine z 11. decembra 1995 bolo MCB premenované na Metodické centrum mesta Bratislavy (MCMB), a tak sa aj názvom znovu pripomenulo ako pokračovateľ PÚMB. Od 15. decembra 1995 sa stal riaditeľom MCMB RNDr. Pavel Mäsiar.

Zmenami v zriaďovacej listine a v štatúte pribudli metodickým centráм niektoré celorepublikové kompetencie a bola vypustená spolupráca s metodickými oddeleniami okresných školských správ, nakoľko prestali existovať. Po zániku školských správ sa na úrovni okresov metodická činnosť redukovala, až nakoniec zanikla spolu so zánikom okresných odborov školstva. Metodickým centráм tak zostalo riešiť aj tie úlohy, ktoré sa dovtedy (najmä smerom k základným a materským školám) riešili na okresnej úrovni a niektoré úlohy Ústredného metodického centra (bolo pokračovateľom Ústredného ústavu pre vzdelávanie učiteľov), ktoré tiež zaniklo. K 1. 7. 2002 boli metodické centrá premenované na metodicko-pedagogické centrá (MPC). Dodatkom k zriaďovacej listine sa od 27. apríla 2004 rozšírila pôsobnosť Metodicko-pedagogického centra mesta Bratislavy (MPCMB), podobne ako u iných MPC, aj o zabezpečovanie odborného a meto-

dického poradenstva a ďalšie vzdelávanie aj pre nepedagogických zamestnancov.

K 17. decembru 2004 bolo Metodicko-pedagogické centrum mesta Bratislavy premenované na Metodicko-pedagogické centrum Bratislavského kraja v Bratislave (MPCBK), čím sa v Bratislave a okolí akceptoval faktický stav v rozdelení územia SR na kraje, keďže medzitým bola Slovenská republika rozdelená na 8 krajov.

MPCBK bolo stabilizovanou rozpočtovou organizáciou Ministerstva školstva SR a realizovalo rôznorodé úlohy smerom k školám a školským zariadeniam Bratislavského kraja, v niektorých činnostiach malo aj celoštátne kompetencie. Vydávalo činnosť v zmysle svojej zriaďovacej listiny a štatútu, podľa požiadaviek a objednávok Ministerstva školstva SR a aktuálnych potrieb pedagogickej praxe. Najdôležitejšou úlohou organizácie bola predovšetkým príprava a realizácia vzdelávacích podujatí v rôznych formách ďalšieho vzdelávania pedagogických i nepedagogických zamestnancov rezortu. Ročne bolo uskutočnených cca 10 tisíc hodín podujatí, na ktorých sa zúčastňovalo v priemere okolo 25 tisíc účastníkov.

MPCBK bolo inštitúciou, ktorej miesto bolo v oblasti ďalšieho (celoživotného) vzdelávania pedagogických zamestnancov v Bratislavskom kraji veľmi dôležité. Množstvo a rozmanitosť podujatí, veľký počet učiteľov, ktorí sa pravidelne zúčastňovali jej rôznorodých aktivít, záujem pedagogických zamestnancov o ďalšie doplnenie kvalifikácie, to všetko spolu s kvalitným tímom metodikov vytváralo jednoznačné predpoklady na úspešnú prácu inštitúcie.

K termínu 31. decembra 2007 došlo zo stany ministerstva školstva k zníženiu počtu pracovných miest na MPCBK o 26 %. Podobne bol upravený počet zamestnancov aj v ostatných MPC na Slovensku a k 1. januáru 2008 bolo všetkých päť

MPC (medzitým vzniklo aj menšie Metodicko-pedagogické centrum v Trenčíne) spojených do jediného celoslovenského Metodicko-pedagogického centra. V Bratislave sídli okrem Generálneho riaditeľstva MPC aj jedno z troch súčasných regionálnych pracovísk MPC. Generálnym riaditeľom MPC je PaedDr. Ivan Pavlov, PhD.

Počas 20 rokov metodicko-pedagogickej práce sme dostali mnoho ďakovných listov od účastníkov vzdelávania, sme za ne vdáční. Desiatky poďakovaní a ocenení našej práce sme zverejnili v pamätných brožúrkach pri príležitosti desiateho a pätnásteho výročia. Dovolím si ukončiť tento príspevok výňatkom z jedného z nich: „Každá akcia organizovaná MCMB prináša pozitívne dobíjanie učiteľovej batérie, ktorú nutne potrebuje pre pocit uspokojenia z vlastnej práce“.

MPC, regionálne pracovisko Bratislava

ETICKÉ HODNOTY A KULTÚRA MPC V BANSKEJ BYSTRICI V ĎALŠOM VZDELÁVANÍ UČITEĽOV V JEJ 20-ROČNEJ HISTÓRII

Miroslav Valica, riaditeľ MPC v Banskej Bystrici v rokoch 1991-2008

Metodické centrum v Banskej Bystrici vzniklo v roku 1991 ako súčasť celoštátnej siete rezortných inštitúcií pre ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení. Poslanie a vízia metodického centra (ďalej MC, od roku 2002 MPC) bola od začiatku postavená na tom, že MC je organizácia poskytujúca kvalitné vzdelávacie služby školám a školským zariadeniam na podporu kvality výchovy a vzdelávania zameranej na celostný rozvoj potencialít všetkých žiakov a ich prípravu pre život v demokratickej spoločnosti.

V prvom desaťročí existencie nám po páde komunistickej totality išlo o podporu vnútornej premeny škôl demokratizáciou riadenia a humanizáciou procesov výchovy a vzdelávania na všetkých typoch škôl a stupňoch vzdelávania. V druhom desaťročí hlavnou výzvou pre MPC boli zmeny výchovy a vzdelávania, profesionality pedagogických zamestnancov v národnom a európskom kontexte vstupom Slovenska do Európskej únie.

Premena socialistickej školy na demokratickú školu bola na MC spojená s našou víziou demokratickej kultúry školy

Nie zo súhlasu, ale z pochybnosti sa rodí pokrok.

J. A. Komenský

charakterizovanej autonómiou a otvorenosťou, participatívnym riadením, zvýšením slobody a zodpovednosti učiteľov i žiakov, vzájomnou úctou a tímovosťou pri riešení úloh, cieľným rozvojom personálnych, sociálnych, odborných a psychodidaktických kompetencií učiteľov umožňujúcich riadiť procesy učenia sa žiakov a podporovať celostný rozvoj ich osobnosti, zásadnou zmenou ich výchovného prístupu k žiakom. Preto sme od začiatku vytvárali podmienky pre demokratickú kultúru MC, ktorá bola postavená na etických hodnotách vzájomnej úcty, slobody a zodpovednosti, tolerancie a rešpektu, vzájomného učenia sa, ktoré sa uplatňovali vo vnútornom živote i navonok k našim partnerom. Na MC sme spoločne vytvorili riadiace a psychosociálne podmienky pre:

1. Zákaznícky prístup MC voči školám, školským zariadeniam založený na úcte a rešpekte k nim, prejavujúce sa najmä na cyklickom monitorovaní vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov, ktoré tvorilo východisko pre tvorbu našich vzdelávacích programov, rešpekte k ich spätnej väzbe na účelnosť a účinnosť nášho vzdelávania.

MPC, regionálne pracovisko Banská Bystrica

platformiem v novovytvorenom celoslovenskom odbornometodickom časopise „Pedagogické rozhľady“ k aktuálnym a systémovým problémom demokratizácie a humanizácie výchovy a vzdelávania, najmä z pohľadu pedagogickej praxe. Dôležitá pre nás bola vysoká dostupnosť časopisu, ktorý dostávali a dodnes dostávajú zadarmo všetky základné a stredné školy na Slovensku.

3. Participatívne riadenie pri riešení problémov spojené s otvorenou komunikáciou vo vnútri MC, spoluprácou a tímovosťou metodikov v práci na spoločných úlohách, tvorbe vzdelávacích programoch a metodických publikáciách a externých domácich partnerov - učiteľov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Technickej Univerzity vo Zvolene, vynikajúcich učiteľov základných a stredných škôl, zahraničných partnerov z Česka, Nemecka (Bavorska), Rakúska, Maďarska, Holandska, príp. z detašovaných pracovísk British Council, Aliance Francaise, Goetheho inštitútu na Slovensku.

4. Rozvoj kompetencií metodikov MC vo vzájomnom učení sa, slobodnom priestore pre kreativnosť a zodpovednosť, ich interným i externým vzdelávaním a sebavzdelávaním, pravidelným hodnotením kvality ich pedagogickej práce a výkonným systémom odmeňovania.

Naše edukačné priority boli v prvom desaťročí zamerané na rozvoj:

- riadiacich, personálnych a sociálnych kompetencií vedúcich pedagogických zamestnancov pre vytváranie demokratickej kultúry školy, školského zariadenia,
- psychodidaktických a odborných kompetencií učiteľov humanitných a jazykových predmetov, spojené s výraznými obsahovými zmenami a vyšším zastúpením týchto predmetov v učebných plánoch škôl,
- odborných a psychodidaktických zručností učiteľov novo vytvorených humanitných vyučovacích predmetov, najmä v etickej a estetikej výchove,
- odbornotechnologických a psychodidaktických kompetencií učiteľov odborných predmetov v základných študijných a učebných odboroch spojených s vytváraním trhu práce a nových požiadaviek na profil absolventov odborných škôl, psychodidaktických kompetencií učiteľov prírodovedných predmetov spojených najmä s redukciou ich predimenzovaného obsahu a jeho didaktickým stvárnením,
- personálnych a pedagogickopsychologických kompetencií učiteľiek materských škôl na zvýšenie ich autonómnosti a inovatívnosti v novom konkurenčnom prostredí,
- pedagogickopsychologických a špeciálnopedagogických kompetencií učiteľov/-iek spojené s integráciou detí/žiacov

so špeciálnymi vzdelávacími potrebami v materských, základných a stredných školách,

- psychosociálnych a socioetických kompetencií učiteľov/-iek materských, základných a stredných škôl spojené so zmenou autoritatívneho na demokratický výchovný štýl.

Na prelome milénia sme uskutočnili viacero významných aktivít, ktoré odrážali naše hodnoty. V tomto období (v roku 1999) sme iniciovali v spolupráci so Slovenským helsinským výborom a Kanceláriou Rady Európy vytvorenie celoštátnej študentskej súťaže „Olympiáda ľudských práv“, zameranej na rozvoj občianskych kompetencií žiakov stredných škôl a stali sme sa organizátormi a odbornými gestormi tejto unikátnej súťaže, ktorá existuje až do súčasnosti. Uskutočnili sme rozsiahly výskum orientovaný na etický kódex učiteľa a školám ponúkli možnosť implementovať ho do svojich vnútorných noriem. Vytvorili sme diskusnú platformu pre rôzne prúdy alternatívnych škôl na Slovensku na stránkach Pedagogických rozhľadov a v roku 1999 sme uskutočnili celoslovenskú konferenciu s medzinárodnou účasťou „Inovačné projekty na základných a stredných školách“ na podporu uplatňovania alternatívnych prístupov na bežných základných školách. V ďalších rokoch sme s viacerými združeniami alternatívnych škôl dlhodobo spolupracovali. V roku 2001 sme uskutočnili ďalšiu celoštátnu konferenciu s medzinárodnou účasťou „Škola orientovaná na dieťa“, na ktorej sme akcentovali zmenu filozofie výchovy spočívajúcu v rovnakej šanci všetkých detí na rozvoj a kultiváciu svojej osobnosti zmenou školského kurikula, inováciami v pedagogickej práci učiteľov a riadiacej činnosti vedenia škôl.

Na základe podnetov zo škôl sme experimentálne overovali možnosti pedagogickopsychologického a manažérskeho poradenstva priamo na školách, ktoré sa postupne stalo súčasťou našej pedagogickej činnosti pri riešení riadiacich a pedagogických problémov škôl a východiskom neskorších inovácií našich vzdelávacích programov.

V druhom desaťročí existencie MPC boli naše edukačné priority zamerané na rozvoj profesionality učiteľov v novom kontexte stratégie Národného programu výchovy a vzdelávania v SR - Milénium a komparáciami so školskými systémami členských krajín EÚ, príp. s výsledkami komparatívnych medzinárodných výskumov efektívnosti výchovy a vzdelávania (PIRLS, PISA).

V tomto období sa MPC stalo koncepčným pracoviskom, ktoré v garancii Ministerstva školstva významne participovalo na tvorbe koncepcie profesijného rozvoja a kariérneho rastu učiteľov na Slovensku a neskôr zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch. Naši metodici vytvorili v spolupráci s metodikmi MPC Prešov a učiteľmi z praxe, učiteľmi vysokých škôl metodiku tvorby a súbory profesijných štandardov pedagogických a odborných zamestnancov pre pripravovaný vyššie uvedený zákon.

Otvorili sme spoluprácu so ďalšími zahraničnými výskumnými a vzdelávacími inštitúciami a redakčnú radu Pedagogických rozhľadov sme rozšírili o zahraničných korešpondentov pre otvorenie sa podnetom z okolitých krajín EÚ. V rámci medzinárodných projektov sme participovali na overovaní modelu „Učiacej sa školy“ v slovenských podmienkach. Vytvorili a realizovali sme náročný projekt ESF „Brána jazykov otvorená“ a participovali na projektoch ESF riadených MPC Prešov a Trenčín.

V rámci existujúcej demokratickej kultúry MPC sme nemuseli zásadne meniť základné poslanie a víziu, hodnotový

rámec našej organizácie, pretože korešpondovali so zámermi Národného programu výchovy a vzdelávania - Milénium. Manažment MPC, ktorý absolvoval vynikajúcu 2-ročnú prípravu v projektovom riadení kvality vzdelávania na Pedagogickom inštitúte mesta Viedeň, implementoval tento model riadenia na prípravu vzdelávacích projektov, skvalitňovanie vzdelávacích procesov a evalvaciu kvality nášho ďalšieho vzdelávania učiteľov. Akcentovali sme učiaci sa a výkonový charakter našej organizačnej kultúry a zodpovednosť metodikov za výsledky vzdelávania a jeho ekonomickú efektívnosť. Vymedzili sme náročný výkonový, najmä lektorský normatív práce metodika (12 hodín týždenne), profesijné kompetencie metodika a ich hodnotenie formou pravidelných hodnotiacich rozhovorov. Na zvýšenie dostupnosti vzdelávania sme vytvorili 5 alokovaných pracovísk v stredoslovenskom regióne. Individualizovali sme ponuku vzdelávania nielen vo vzťahu ku školám ale i konkrétnym pedagogickým zamestnancom.

Edukačné priority z predchádzajúceho obdobia zostali, došlo k ich aktualizácii, príp. špecifikácii v závislosti na monitorovaných vzdelávacích potrebách škôl a školských zariadení v regióne, príp. sme reagovali na požiadavky zriaďovateľa, napr. v projekte „Maturita“, kvalifikačné skúšky a pod. Boli to mimoriadne rozsiahle úlohy, ktoré si vyžadovali vysoké pracovné nasadenie a nové odborné kompetencie všetkých zamestnancov MPC, premyslenú organizáciu a dobrú spoluprácu so školami a regionálnymi, obecnými školskými úradmi. Prioritne išlo o rozvoj metodologických a metodických koncepcií učiteľov uplatňujúcich sa v ich pedagogickom skúmaní pri tvorbe záverečných prác a uplatňovaní validných kritérií pri ich hodnotení.

V tomto období sme sa naučili precíznejšie a citlivejšie projektovať ciele, procesy aktívneho učenia sa účastníkov vzdelávania vo vzťahu k potrebám cieľových vzdelávacích skupín. Mnohé zo vzdelávacích programov sme inovovali vo vzťahu k strategickým cieľom MPC. Z hľadiska pedagogickej efektívnosti sme preferovali podstatne viac pedagogicko-psychologicky a psychodidakticky, ako na vzdelávací obsah, orientované vzdelávanie, skôr dlhodobejšie ako jedno rázové, krátkodobé vzdelávanie zamerané najmä na zmeny profesijných zručností a postojov učiteľov a vedúcich pedagogických zamestnancov, namiesto prednášok sme ponúkali v našej každoročnej ponuke učiteľom výcviky, semináre, workshopy umožňujúce aktívne učenie sa a sebareflexiu vlastných pedagogických skúseností, profesijný sebarozvoj účastníkov nášho vzdelávania.

Novou edukačnou prioritou bol rozvoj kompetencií učiteľov zameraný na kľúčové gramotnosti žiakov, ktoré sa ukázali ako deficitné v medzinárodnom meraní PISA 2003 a 2006. Vytvorili a realizovali sme niekoľko pilotných vzdelávacích a poradenských projektov spojené aj s ich experimentálnym overovaním.

Za kľúčovú akciu MPC v tomto období považujeme medzinárodnú konferenciu „Križa učiteľskej profesie“, ktorá sa uskutočnila v roku 2006 a pomenovala stav učiteľskej profesie na Slovensku vo vzťahu k medzinárodnému kontextu najmä v postkomunistických krajinách, nové požiadavky na učiteľov a manažment škôl v novej európskej paradigme „učiacej sa a poznatkovej spoločnosti“, cesty k zlepšeniu stavu profesie vytvorením legislatívnych podmienok pre profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

MPC v Banskej Bystrici bolo takmer dve desaťročia (pokiaľ bolo samostatným právnym subjektom do roku 2008) významným centrom ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov na strednom Slovensku. Neustálym reflektovaním vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov zvyšovalo kvalitu ich profesijných kompetencií preto, aby sa školy zmenili na miesta odkiaľ odchádzajú do života múdri a mravní absolventi, pripravení na pozitívny a aktívny život v demokratickej spoločnosti. MPC si získalo počas 20-ročného obdobia na školách a školských zariadeniach regiónu vysoký odborný a etický kredit. Pripravilo stovky originálnych vzdelávacích a poradenských programov vychádzajúcich najmä zo vzdelávacích potrieb škôl a školských zariadení a požiadaviek štátnej školskej politiky reprezentovanej Ministerstvom školstva. Ďalšieho vzdelávania sa každoročne zúčastnilo v našom regióne priemerne asi sedem tisíc pedagógov zo všetkých typov škôl a školských zariadení (v posledných 3 rokoch podstatne menej), čo za 20 rokov predstavuje do 100 tisíc účastníkov vzdelávania. Veľká väčšina zo zhruba 80 zamestnancov, ktorí pracovali v tomto období na MPC, si zaslúži absolútorium pre vernosť k etickým hodnotám, svoj pracovný entuziazmus a profesionalitu. Naše pedagogické skúsenosti zo vzdelávania učiteľov mnohí metodici šírili prostredníctvom bohatej publikačnej činnosti vydávaním metodických publikácií a desiatkami odborných a metodických štúdií a článkov v Pedagogických rozhľadoch pre učiteľov z celého Slovenska. Viacerí z nich prekročili svojou publikačnou a vzdelávacou činnosťou hranice regiónu stredného Slovenska a stali sa uznávanými pedagogickými odborníkmi na Slovensku.

Posledné takmer tri roky existencie celoslovenského MPC v réžii „bezhodnotového analfabetizmu“ bývalého exministra školstva a v roku 2008 politicky dosadeného predchádzajúceho bratislavského vedenia MPC takmer spôsobili hodnotový a kultúrny kolaps MPC v Banskej Bystrici. Zdá sa však, že sa i napriek súčasnému problému zachová hodnotová kontinuita tohto pracoviska a postupne sa uskutoční návrat k demokratickej kultúre, ktorá vytvárala takmer dve desaťročia „pôdu“ pre vysokú pedagogickú produktivitu a kreativitu väčšiny metodikov v ďalšom vzdelávaní učiteľov v stredoslovenskom regióne.

K VÝVOJU PODPORNÝCH INŠTITUCIONÁLNYCH SLUŽIEB PROFESIJNÉHO ROZVOJA UČITEĽOV NA SLOVENSKU

Ivan Pavlov, Metodicko-pedagogické centrum Bratislava

Zvyšovanie kvality edukácie sa nezaobíde v období zložitých transformačných zmien bez intenzívneho profesijného rozvoja učiteľov a zvýšenej podpory zo strany štátu. Podporné didakticko-metodické služby poskytované sieťou

rezortných inštitúcií majú na Slovensku bohatú tradíciu a minulosť. Práve úsilie efektívnejšie využiť ich potenciál pre potreby školskej reformy nás vedie k potrebe skúmať ich vývoj, okolnosti, ktoré spolupôsobili v prelomových etapách

vývoja školstva na Slovensku, akcelerovali alebo brzdili jeho vývoj. Systém ďalšieho vzdelávania sa vyvíjal a zdokonaľoval takmer sto rokov, pritom prechádzal zmenami, ktoré boli determinované neustále sa meniacimi spoločenskými a školskými podmienkami. Ďalšie vzdelávanie učiteľov na území východného Slovenska organizované v rokoch 1918 - 1940 sa úzko spája s pôsobením Štátneho československého koedukačného učiteľského ústavu v Prešove. Tento ústav ako jediný na východnom Slovensku pripravoval nielen učiteľov pre ľudové školy, ale umožňoval ich ďalší profesijný rast skúškou učiteľskej spôsobilosti pre ľudové školy, ako podmienku ich definitívneho ustanovenia učiteľmi. Po druhej svetovej vojne v roku 1947 vznikol Štátny pedagogický ústav v Bratislave, ktorého úlohou bolo vytvárať podmienky a odborne riadiť činnosť svojich súčastí - okresných pedagogických zborov. V roku 2012 si pripomenieme 65. výročie založenia prvého dobrovoľného pedagogického zboru učiteľov pre ďalšie vzdelávanie, ktorý vznikol v Prešove zásluhou Doc. PhDr. F. Karšaia, CSc. a stoviek obetavých učiteľov. Týmto sa položili základy budovania inštitucionálnej siete rezortných zariadení, ktorých poslaním bolo podporovať a organizovať ďalšie vzdelávanie učiteľov škôl. „Pri vzniku dobrovoľných pedagogických zborov učiteľov v povojnových rokoch bol na kvalifikovaný výkon metodologickej činnosti a ďalšie vzdelávanie učiteľov potrebný entuziazmus, pedagogické skúsenosti a odhodlanie pomáhať kolegom pri zvládnutí neľahkých úloh v školstve“ (Kolláriková, Z. 1998, s. 32).

V roku 1955 (zákon SNR o jednotnej sústave ďalšieho vzdelávania učiteľov a školských pracovníkov) vznikla sústava zariadení, ktorú tvorili: Ústredný ústav pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a školských pracovníkov v Bratislave (ÚÚDVU); Krajské ústavy pre ďalšie vzdelávanie učiteľov (KÚDVU); Okresné pedagogické strediská (OPS).

Krajské ústavy pre ďalšie vzdelávanie učiteľov vznikli inštitucionalizovaním dobrovoľných krajských pedagogických zborov v sídlach krajských miest ako zložky školských odborov rád krajských národných výborov (KNV). Boli to účelové školské zariadenia na poskytovanie odbornej pomoci pedagogickým pracovníkom škôl a školských výchovných zariadení a školským pracovníkom ONV a OPS (metodicky riadili a koordinovali ich činnosť). 1. septembra 1959 došlo k premenovaniu na **krajské pedagogické ústavy (KPÚ)**. Dokumenty deklarujú, že odborní pracovníci KPÚ budú vyberaní zo skúsených učiteľov a vychovávateľov. Reforma učiteľského vzdelávania znamenala prevod KPÚ pod Pedagogické inštitúty (ďalej PI), čím sa stali ich zariadeniami s názvom Ústav pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a výchovných pracovníkov. Pracovníci sa stali učiteľmi na PI a hlavnou úlohou bola pedagogická činnosť v PI, starostlivosť o ďalšie vzdelávanie učiteľov a výchovných pracovníkov, ale aj pomoc pri odbornom dozore vykonávanom školskými inšpektormi KNV. Tento stav netrval dlho, už v roku 1964 sa vrátilo KPÚ ako odborné zariadenie školskej správy pod riadenie KNV a upresnilo požiadavky na ich pracovníkov - „vedúci kabinetov sú učiteľmi stredných škôl, ktorí preukázali dobré vyučovacie, výchovné, pracovné a organizátorské výsledky a ktorých hlavnou úlohou je pedagogická činnosť.“

Zákon SNR č. 78/1978 o školských zariadeniach začlenil KPÚ do školskej sústavy ako článok, ktorý spolu s OPS a Ústredným ústavom pre vzdelávanie učiteľov (ďalej ÚÚVVU) v Bratislave vytvorili sústavu ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov v pôsobnosti ministerstva. V dô-

MPC, regionálne pracovisko Prešov

sledku tohto rozhodnutia sa stali zamestnanci týchto zariadení pedagogickými zamestnancami a vzťahovali sa nich požiadavky stanovené vyhláškou o odbornej a pedagogickej spôsobilosti. Po roku 1985 boli na výkon metodologickej činnosti stanovené požiadavky: vysokoškolské vzdelanie, najmenej 10 rokov pedagogickej praxe a funkčné štúdium. Celoštátny výskum profesionálnych činností pracovníkov KPÚ v 80. rokoch odhalil, že značná časť zariadení neplnila svoje poslanie. Metodici boli zaťažovaní nadmernou spolupracou s inšpekciami, administratívou a nedostatkom času na sebazvdelávanie.

OPS fungovali paralelne v sústave ďalšieho vzdelávania, ich profesionalizácia však prebiehala zložitejšie. Na jeho čele stál školský inšpektor s kontrolnými a kádrovými právomocami, čo bolo neraz v rozpore s poslaním inštitúcie poskytujúcej metodickú pomoc učiteľom.

Po roku 1990 z celej sústavy ďalšieho vzdelávania (po zániku OPS) zostali ministerstvom školstva riadené organizácie - Metodické centrá (ďalej MC), ich poslaním bolo odbornometodické riadenie a ďalšie vzdelávanie učiteľov stredných škôl. Posilnila sa ich nezávislosť na výkone štátnej správy a odborné postavenie metodických zborov. Transformácia KPÚ pod priame riadenie rezortného ministerstva bola v pohnutých ponovembrových mesiacoch dôsledkom zavŕšenia procesu delby kompetencií na úseku školstva medzi špecializovanú štátnu správu v školstve, školskú inšpekciami a inštitúcie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a odbornometodickú pomoc školám.

Reforma územnosprávneho členenia v roku 1996 integrovala štátnu správu v školstve do odborov školstva okresných a krajských úradov (ďalej OŠMaTK OÚ, KÚ), kde sa vytvorili inšpekčné oddelenie a oddelenie metodicko-riadiace. Metodika sa chápala ako metodika pedagogicko-riadiacej práce na škole, pomoc pri výkone štátnej správy, rozhodne nie ako odbornometodická činnosť na úseku ďalšieho vzdelávania. V dôsledku tohto stavu v SR na úrovni nových okresov tieto úlohy v ďalšom vzdelávaní prevzali od septembra 1996 MC (podľa novelizovanej zriaďovacej listiny a štatútu) s rozšírenými kompetenciami aj pre ďalšie vzdelávanie učiteľov základných škôl a školských zariadení. Personálne zmeny spôsobili, že sa metodici „dušou a telom“ vrátili do škôl a mnohí noví referenti - štátni úradníci OŠMaTK OÚ, KÚ vnímali náročnú metodickú prácu popri plnení úloh štátnej správy ako okrajovú. Preto si vypomáhali poprednými učiteľmi základných škôl ako externými metodikmi (vedúci okresných metodických združení, predmetových komisií).

V roku 1996 vydalo MŠ SR vyhlášku o odbornej a pedagogickej spôsobilosti, ktorá stanovila náročnejšie požiadavky na výkon funkcie metodika: najmenej 7 rokov pedagogickej praxe, absolvovanie 1. kvalifikačnej skúšky alebo jej náhrady a ukončenie prípravy vedúcich pedagogických pracovníkov. Súčasne sa však platovo metodici MC, ktorí boli dovtedy zaradení o jednu tarifnú triedu vyššie ako ostatní učitelia škôl, dostali na ich úroveň. Aj tento aspekt komplikoval úsilie stabilizovať metodické zbory a získať najskúsenejších a perspektívnych učiteľov pre metodickú prácu.

Po decentralizácii a modernizácii štátnej správy a presune niektorých kompetencií na samosprávu miest a obcí v roku 2002 nebolo už financovanie externých metodikov z rozpočtu škôl možné, a tak metodická činnosť pre ZŠ a školské zariadenia postupne zanikla. Zamestnanci štátnej správy síce pôsobili na oddelení metodiky a riadenia, ale nešlo o metodikov ďalšieho vzdelávania. Spravidla boli len organizátormi vzdelávania učiteľov a zabezpečovali pre nich lektorov, málokto aj odborne prednášal, viedol otvorené hodiny, napísal odborný článok do časopisu, metodickú príručku pre učiteľov apod. Diskutabilná bola najmä spôsobilosť na výkon týchto činností, ak je jasné, že kritériá na výkon funkcie referenta metodicko-riadiaceho oddelenia štátnej správy (samosprávy) boli iné, než na špecializovanú funkciu metodika rezortnej vzdelávacej inštitúcie (metodika MC). Dôsledkom neodborných zásahov do metodického poradenstva a ďalšieho vzdelávania učiteľov na Slovensku bolo, že splynutie špecializovanej funkcie metodika (OPS) s referentom štátnej správy znižovalo

odbornosť výkonu metodických funkcií a presunom zamestnancov (nie popisu práce) na iné úseky integrovanej štátnej správy v školstve sa znižoval počet zamestnancov venujúcich sa otázkam odborno-metodickej pomoci a ďalšiemu vzdelávaniu učiteľov na Slovensku a postupne sa likvidoval majetok štátu slúžiaci učiteľom na účely vzdelávania.

V tomto období sa intenzívne prejavovala potreba zásadných zmien a nových prístupov na podporu profesijného rozvoja učiteľov a škôl. Začali sa práce nad tvorbou koncepcných dokumentov reflektujúcich moderné trendy v kontinuálnom vzdelávaní, ale hlavne v takom legislatívnom prostredí, ktoré bude viac motivovať učiteľov a školy ku zmenám (zavŕšené prijatím profesijného zákona č. 317/2009 Z. z.). MPC od roku 2008 prechádza zložitou fúziou zo samostatných subjektov na jedinú organizáciu. Zmena bola nielen nepripravená, ale aj manažérsky nevládnutá, čo významne ovplyvnilo akcieschopnosť MPC pomáhať učiteľom v zložitom období rozbiehajúcej sa školskej reformy. Ťažkosti boli v realizácii národných projektov, ktorých bolo MPC prijímateľom za finančnej podpory z ESF. Ukázalo sa, že centralisticky nastavený model riadenia je pre vzdelávacie služby nevhodný, pretože nedokáže flexibilne reagovať na meniace sa potreby škôl a učiteľov. Nové podmienky vo vzdelávaní, vstup iných subjektov - poskytovateľov vzdelávacích služieb vytvára tlak na zmeny aj v MPC. MPC ako priamoriadenú rezortnú organizáciu na poskytovanie vzdelávacích služieb učiteľom vo verejnom záujme očakávajú zmeny smerom k modelu podpory učiacich sa škôl ako učiacich sa spoločenstiev učiteľov - pilier novej stratégie jej rozvoja.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

KOLLÁRIKOVÁ, Z. 1998. Medzníky vo vývoji sústavy ďalšieho vzdelávania učiteľov. In *50 rokov venovaných ďalšiemu vzdelávaniu slovenského učiteľstva: zborník príspevkov zo seminára pri príležitosti 50. výročia založenia prvého dobrovoľného pedagogického zboru učiteľov na Slovensku v Prešove*. Prešov : Metodické centrum, 1998. S. 31-36. ISBN 80-8045-129-X

RÓMSKE VZDELÁVACIE, INFORMAČNÉ, DOKUMENTAČNÉ A KONZULTAČNÉ CENTRUM

Viera Šándorová, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Prešov

ROCEPO - vzdelávacie, informačné, dokumentačné, poradenské a konzultačné centrum pre Rómov je integrálnou súčasťou MPC Bratislava, regionálne pracovisko v Prešove. V súlade s cieľom projektu PHARE SR-99 05-02 Program tolerancie voči menšinám na zlepšenie postavenia národnostných menšín (s osobitým zreteľom a zohľadnením špecifických potrieb a podmienok rómskej národnostnej menšiny), bolo založené na základe listu generálneho riaditeľa sekcie medzinárodnej spolupráce a európskej integrácie, sektorového riaditeľa PHARE MŠ SR č. 4997/2001 - 82 zo dňa 4. 12. 2001 a má celoslovenskú pôsobnosť.

V oblasti vzdelávania ROCEPO realizovalo a realizuje vzdelávacie projekty pre pedagogických zamestnancov pracujúcich so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Od roku 2003 sa v tomto vzdelávacom zariadení pripravovali v rámci špecializačného kvalifikačného štúdia asistenti učiteľov. Toto štúdium trvalo dva roky a jeho účastníci absolvovali 150 prezenčných hodín z oblasti psychológie, pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, pedagogickej komunikácie, pedagogickej diagnostiky, sociálnej prevencie, romológie a multikultúry. V rámci pedagogickej praxe absolvovali 50 hodín. Akreditácia

špecializačného kvalifikačného štúdia sa skončila v auguste 2010. V súčasnom období sa v rámci akreditovaného kvalifikačného vzdelávania Kvalifikačné vzdelávanie pre vychovávateľov a pedagogických asistentov v školách a školských zariadeniach vzdeláva 85 pedagogických asistentov a vychovávateľov dopĺňujúcich si kvalifikáciu.

Deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, ktorých väčšinu tvoria deti z rómskych komunít, sa nedokážu sami primerane adjustovať do kolektívu triedy, a často aj učiteľovi chýbajú potrebné kompetencie pomôcť týmto žiakom. Vznikla tak potreba ďalšieho pedagogického zamestnanca, asistenta učiteľa, podľa súčasnej legislatívy pedagogického asistenta, ktorý by pomohol žiakom prekonať bariéry v oblasti socio-kultúrnej i jazykovej. Pedagogický asistent v materských, základných školách, špeciálnych základných školách a podľa najnovšej legislatívy aj v odborných učilištiach je v súčasnosti dôležitým činiteľom, ktorý ovplyvňuje školskú úspešnosť detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Česká kolegyňa E. Šotolová (2002) zistovala, akú úlohu asistentovi učiteľa pripisujú učitelia, ktorí s nimi pracujú. 76 % sa domnieva, že asistent učiteľa môže čiastočne pomôcť pri

Prví asistenti

vzdelávaní rómskych detí. Pre 45 % je partnerom v oblasti multikultúrnej výchovy, podľa 65 % učiteľov nadviaže rómsky asistent lepšie kontakty s rodinou ako učiteľ. Len 4 % učiteľov sa domnievajú, že práca asistenta učiteľa je zbytočná.

Zavedením profesie asistent učiteľa (rok 2002) sa sledoval zámer spoločenskej potreby a nutnosti riešenia problematiky zvýšenia vzdelanostnej úrovne Rómov, potreby novej kategórie pedagogického zamestnanca v školskom výchovno-vzdelávacom systéme pre akceleráciu úspešnosti rómskych žiakov, posilnenie národného uvedomenia Rómov, dôvery vo vlastný potenciál, participácie Rómov na riešení spoločenských problémov, predchádzania segregácie Rómov a zvýraznenia integračných postupov a zároveň aj čiastočného riešenia zameranosti Rómov, zvýšenia ich sociálno-ekonomického postavenia.

ROCEPO sa zaoberá problematikou výchovy a vzdelávania žiakov rómskeho etnika, alebo žiakov z marginalizovaných komunít v prieskumoch od roku 2003.

V rámci vzdelávacej činnosti sa ROCEPO podieľa na

tvorbe metodických materiálov pre pedagogických zamestnancov pracujúcich so žiakmi z rómskej komunity, so žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Mnohé z týchto materiálov boli vytvorené v rámci spolupráce v medzinárodných projektoch (PHARE, Pod' me spolu do školy - spolupráca s rómskym edukačným fondom) a sú k dispozícii na webovej stránke www.rocepo.sk.

Materiálno-technické vybavenie, personálne obsadenie a finančné zabezpečenie nedovoľuje v plnej miere naplniť ciele stanovené pri založení ROCEPO. Plne sa naplňujú ciele v oblasti vzdelávacej a prieskumnej. Informačná činnosť je naplnená len sčasti (webová stránka). Ciele dokumentačnej a poradenskej činnosti sa zo spomínaných dôvodov nerealizujú.

ROCEPO čaká v čase od septembra 2011 do decembra 2013 koordinácia a realizácia národného projektu Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít. Cieľom tohto projektu je skvalitniť profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov tak, aby ich vzdelávacia činnosť viedla k zlepšeniu vzdelanostnej úrovne osôb z marginalizovaných rómskych komunít, a tým k zvýšeniu ich šance uplatniť sa na trhu práce. Projekt by sa mal realizovať na území celého Slovenska (okrem Bratislavy) prostredníctvom centrálnej kancelárie so sídlom v MPC RP Prešov a dvoch regionálnych kancelárií. Tento projekt by mal podporiť okrem činnosti vzdelávacej a prieskumnej aj oblasť informačnú, dokumentačnú a poradenskú.

ROCEPO participuje na realizácii medzinárodného projektu Dobrý štart, ktorý sa začal v júni 2010, týka sa predškolského vzdelávania detí z rómskych komunít so zameraním na ich integráciu do majority. Okrem Slovenska sa na ňom podieľajú Maďarsko, Macedónsko a Rumunsko. Finančne je projekt podporený európskymi fondmi, REF, Svetovou bankou. Expertnú pomoc poskytujú španielski a švédski odborníci.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

ŠOTOLOVÁ, E. 2002 Současné přístupy ke vzdělávání romských dětí v ČR se zaměřením na přípravné třídy a romské pedagogické asistenty. In *Efeta*, roč. 12, 2002, č. 2, s. 14-15

OD VZDELANIA K MÚDROSTI...

Miron Zelina, Pedagogická fakulta, Univerzita Komenského, Bratislava

Úvod

I keď som celých dvadsať rokov spolupracoval s metodickými centrami na Slovensku a po ich zlúčení v roku 2008 už len s jedným, jubilujúcim, metodicko-pedagogickým centrom, neprislúcha mi globálne a exaktne hodnotiť ich činnosť. Môžem len spomínať na množstvo stretnutí, aktivít, sporov a hľadání ciest, ako lepšie vzdelávať a vychovávať deti od materskej až po vysoké školy. Akcie MPC mi vždy dodávali psychickú energiu k tomu, aby som veril a presvedčil sa, že máme aj vynikajúcich pedagógov, praktikov, ale aj teoretikov a metodikov. Neraz som sa veľa naučil od nich, poznal som rozmanitosť praxe, problémy, ktoré účastníkov vzdelávacích aktivít trápili. V prvých rokoch po revolúcii sme našli práve podnety a podporu učiteľov v tom, aby sme odideologizovali školy, aby sme zaviedli alternatívne školy, súkromné a cirkevné školy, alternatívne učebnice, aby sme zmenili financovanie škôl a aby sme projektovali decentralizované, demokratické školstvo. Boje o moderné školstvo pretrvá-

vali cez tvorbu dokumentu *Duch školy*, neskoršie cez *Konštantína* až sme sa dopracovali k projektu *Milénium*, o ktorom si dodnes myslím, že je platným a základným dokumentom reformy školstva na Slovensku. Z tohto projektu sa zrodila koncepcia zmien v našom školstve. Žiaľ, trvalo skoro dvadsať rokov, aby sa zmenili aj základné školské zákony. Dnes postupne sa realizuje reforma školstva, o ktorej treba povedať, že od počiatkov bola otvoreným systémom. Každoročne by sa malo veľa mi exaktne vyhodnocovať, čo sa v praxi darí, čo nie, čo nového prinášajú podmienky (politické, ekonomické), impulzy z hľadiska pedagogickej vedy, ako treba znova upravovať obsah (kurikulum), ako implementovať nové veci do štátnych, školských vzdelávacích a výchovných programov, ako modernizovať metódy, proces edukácie. Vo Fínsku, napr. každé dva roky, hodnotí parlament, či štátne kurikulum zodpovedá potrebám. Silne, a v intenciách Milénia, zasiahli do života škôl najmä oblasti výučby cudzích jazykov, in-

*Terapia minulosti nie je možná,
ale vyličenie vlastnej budúcnosti
je v našich silách...*

formačných technológií, nové prierezové témy a redukcia učiva.

Reforma školstva

Už v *Miléniu* sme uviedli, že jedným z kľúčových pilierov reformy je vzdelávanie pedagógov a odborných pracovníkov. Nositeľmi tejto úlohy sú najmä vysoké školy pripravujúce pedagógov a metodicko-pedagogické centrum. Každý z nás vie, že zmena učiteľovho myslenia, štýlu práce, prístupu k žiakom sa nedá nariadiť zákonom či vyhláškou. Je to „beh na dlhé trate“, ale každý, kto plánuje takýto „maratón“, by mal vedieť k čomu to smeruje, aké sú ciele aby mal motiváciu prekonávať únavu, prekážky. Mal by vedieť v mene akých hodnôt sa to deje, ako sa pripraviť na tento „beh“, ako nadobudnúť psychickú „kondíciu“, aby sa uskutočnili sny o dobrej výchove a školstve, o budúcnosti našich detí. „Terapia budúcnosti“ závisí viac od učiteľov ako ministerskej či politickej administratívy. Mám tým na mysli to, že učelia by nemali byť „mäkkýše“, ako sa vyjadril jeden z ministrov školstva, ale aktívnymi tvorcami možno aj rebelmi, aby viac bojovali za budúcnosť zvier, aby neboli len prizeračiami sa subjektmi toho, čo niekto mení. Lebo ako hovorí jeden múdry aforizmus: „Na to, aby zlo víťazilo, je potrebné len jedno, aby slušní ľudia mlčali“. Alebo ako napísal C. Rogers, parafrázujem: „Nevieme presne, čo bude potrebovať žiak budúcnosti, ale jedno vieme istotne: budú problémy, konflikty a treba ich pripraviť na ich riešenie...“ Riešiť problémy neznamená žiakov len vzdelávať, učiť, ale pripraviť ich na pozitívne múdre a morálne rozhodnutia, dať im energiu pre disciplínu, zodpovednosť, tvorivosť.

Terapia budúcnosti

Terapiu budúcnosti má veľa oblastí a určujúcich podmienok. Veľa je možno zlepšiť už na vysokých školách pripravujúcich učiteľov. Začína to prijímaním na učiteľské prípravky. Pokračuje projektovaním účinných študijných programov. Akreditácie vysokých škôl si zatiaľ všimajú skôr formálne stránky zabezpečenia výučby; „čiarkomania“ sa stala kritériom „kvality“ vysokých škôl, bakalárske štúdium učiteľstva je zrejme omylom, diskriminácia vysokoškolských učiteľov z hľadiska veku je raritou európskou skutočnosťou, atď. Zatiaľ nehodnotíme a nevieme hodnotiť kvalitu vysokých škôl. Pripravované meranie absolventov podobnými postupmi ako uplatňuje PISA, by mohlo byť určitým východiskom. Zákon o pedagogických a odborných zamestnancoch má jeden závažný cieľ

Konferencia „Brána jazykov pre učiteľov otvorená“, november 2008

- zvýšiť motiváciu celoživotného vzdelávania pedagógov. Obsahuje niekoľko oblastí, ktoré by bolo dobre novelizovať, napr. spresnenie pridelenia kreditov z hľadiska preukázateľnosti kvality, z hľadiska pridelenia kreditov, finančnej rozdielnosti a podobne. Ako ukazujú výskumy účinnosti vzdelávania učiteľov, väčší efekt majú aktivity, ktoré umožňujú účastníkom pochopiť a osvojiť si nové postoje, presvedčenia (teórie), ktoré sú spojené s nácvikom, metódou praktického používania nových myšlienok, prístupov. Pedagógovia by mali poznať základné princípy moderných edukačných teórií, princípy reformy školstva, aby potom v praktických seminároch tvorili spôsoby ich uplatňovania v praxi. Problém je najmä lektorov, ktorí dokážu aplikovať teóriu do praxe, alebo zovšeobecňovať prax do teórie. Dobré by bolo takýchto vzácnych ľudí najmä, motivovať k tomu, aby boli lektormi, aby odovzdávali to, čo vedia a zažili druhým. Sú informácie o tom, že takéto prepojenie teórie na prax a praxe na teóriu je lepšie, keď lektori, učelia ovládajú aj základy výskumu, vedeckej práce. Žiaľ, Slovensku chýba Výskumný pedagogický ústav, asi ako jedinej krajine v Európe. Ide najmä o metodológiu, dokazovanie účinnosti metód a prostriedkov, aby to nebola len subjektívna skúsenosť, či „dojmológia“, ale aby sa moderné metódy, postupy edukácie skutočne overovali ako účinné. Prax si vyžiada, aby sa oveľa viac v programoch vzdelávania pedagógov venovalo pozornosti správaniu žiakov, ich disciplíne, výchove. Štatistiky posledných rokov ukazujú, že dominantným problémom edukácie nebude ani tak vzdelávanie, ako skôr výchova, správanie, motivácia, disciplína žiakov. To si vyžaduje nielen dobrú prípravu učiteľov a vychovávateľov, ale aj vypracovanie kvalitných metodických postupov, programov a vytvorenie podmienok na školách na ich používanie.

Je toho oveľa viac, čo si vyžaduje terapia budúcnosti. Je tu však nádej a presvedčenie podložené našou históriou, podložené poznaním mnohých učiteľov - inovátorov a tvorcov nových metód, spôsobov výchovy a vyučovania, že sa postupne podarí modernizovať školstvo a že naši žiaci, aj vysoké školy pripravujúcich učiteľov, dopadnú v medzinárodných porovnaníach lepšie ako doteraz.

Podstata pravdy je pravda sama.

Iba tým, ktorým je dané poznávať, je dané vedieť, že poznávajú.

Nevediaci nevedia, že nevedia.

V SLUŽBÁCH UČITEĽA A ŠKOLSTVA

Iveta Martinčeková, MPC regionálne pracovisko Bratislava

Je pre mňa zvláštny pocit, že si pri tomto jubileu môžem zaspomínať a vrátiť sa v mysli dnes už do minulosti. Pretože 20 rokov existencie inštitúcie iste nie je veľa, ale v živote človeka znamená celú generáciu. Čas je neúprosný aj v tomto prípade. Nenápadne, potichu plynul, až jedného dňa je to tu: 20 rokov metodického centra, metodicko-pedagogického centra.

Áno, život je zmena. Za dvadsať rokov existencie centrum prechádzalo zmenami nielen obsahovými, štrukturálnymi, ale aj vonkajšími - miestnymi a priestorovými. Zmena sa prejavila i v názvoch, ktoré „naše“ centrum malo: Metodické centrum v Bratislave (1991), Metodické centrum mesta Bratislavy (1995), Metodicko-pedagogické centrum mesta Bratislavy (2002), Metodicko-pedagogické centrum Bratislavského kraja (2004), Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Bratislava (2010). Zmena sa prejavila aj v sídlach, ktoré malo: sídlo na Železničiarkej a na Živnostenskej ulici si pamätajú len tí „najsúkusejší“ učiteľia. Zato je veľa tých, ktorí si zvykali chodiť na semináre z Exnárky na Ševčenkovu ulicu. Z Ružinova sme sa v roku 2005 presťahovali do vtedy obávanej Petržalky. Zvykli sme si dosť rýchlo, pretože na vyhovujúcejšie prostredie s modernejšími učebňami to bolo jednoduché.

Samozrejme s uvedenými zmenami boli spojené aj štrukturálne zmeny, ale tie nikdy nezabránili tomu, aby sme na vysokej úrovni realizovali mnohé priebežné vzdelávania, aby sme práve na našom pracovisku položili základy výchovy k prevencii drogových závislostí v roku 1993 priebežným vzdelávaním a následne aj špecializačným inovačným vzdelávaním primárnej prevencie drogových závislostí od roku 1996. Vyhláška č. 42/1996 Z. z. o ďalšom vzdelávaní pedagogických pracovníkov podporila aj naše úsilie vo vzdelávaní pedagogických zamestnancov v oblasti ich osobnostného rozvoja, poznávania, sebapoznávania a zvládania stresu v škole. Významný krok z tohto obdobia znamenalo aj polozenie základov systémového vzdelávania výchovných poradcov. Naše MPC pôsobí predovšetkým v Bratislavskom kraji, v rámci ktorého vzdelávame pedagogických a nepedagogických zamestnancov rezortu školstva. Ide o zamestnancov škôl a školských zariadení rôznych zriaďovateľov - VÚC, KŠÚ, ale aj obcí, ktoré sú zriaďovateľmi základných a materských škôl. Vzdelávajú sa u nás

i zamestnanci súkromných a cirkevných škôl.

O mnohé naše produkty mali záujem aj učiteľia z ostatných krajov Slovenska. Niektoré naše činnosti mali celoštátny charakter a iné MPC ich nerobili. Bolo to tak najmä v rokoch 2005/2007. Išlo o špecializačné inovačné štúdium Integrované tematické vyučovanie (ITV), projekt E-learningové ďalšie vzdelávanie učiteľov matematiky a slovenského jazyka a literatúry, špecializačné kvalifikačné štúdium Psychológia a sociológia a vzdelávanie zamestnancov školských jedální.

V prvom polroku 2006 sme realizovali dva projekty pomocou prostriedkov z Európskeho sociálneho fondu: E-learningové ďalšie vzdelávanie učiteľov matematiky a slovenského jazyka a literatúry a projekt E-learning - nová forma práce metodikov. Realizovali sme tiež projekt Environmentálne vzdelávanie - Bratislava Wien Network - Bawnet (Interreg IIIA), z prostriedkov štrukturálneho fondu ERDF.

Za obdobie doterajšej existencie nášho metodicko-pedagogického centra by sme mohli uviesť veľa príkladov dokazujúcich, že učiteľia a my - metodici, dnes učiteľia kontinuálneho vzdelávania, sme vedeli preklenúť bariéru oficiality a komunikovať v rovine partnerských a niekedy aj priateľských vzťahov. Tento základný kameň prístupu k pedagogickým zamestnancom bol položený práve osobnosťou prvého riaditeľa Metodického centra v Bratislave RND. Dušana Manicu. Jeho vízia urobiť z metodického centra „dom učiteľa“ sa naplnila cez atmosféru partnerstva a otvorenosti voči našim učiteľom, pre ktorých sme mali byť predovšetkým poradcami, metodikmi, stojacimi svojou rozhladenosťou síce o stupeň vyššie, ale nikdy nie kontrolórm, mali sme byť „učiteľmi učiteľov“. Svojím prístupom k nám zamestnancom aj k učiteľom v praxi naplnil princípy humanistickej pedagogiky. Štafetu atmosféry ľudskej slušnosti k našim pedagogickým a odborným zamestnancom prevzal v roku 1995 súčasný riaditeľ Metodicko-pedagogického centra, regionálneho pracoviska Bratislava, RNDr. Pavel Mäsiar, ktorý previedol naše centrum cez mnohé organizačné zmeny tak, aby to náš klient, dovoľm si použiť tento termín, nepocítil.

Pohl'ady späť sú často emotívne, a preto niekedy aj zložité. Pohl'ady späť sú príjemné vtedy, keď bola minulosť úspešná. Budme realisti: nie vždy sa všetko podarilo na sto percent. Tak ako sa dnes pasujeme s mnohými ťažkosťami, tak to bolo aj v minulosti. Možno nie vždy ocenení od tých, od ktorých

sme to čakali, ale určite môžeme byť hrdí na to, čo sme urobili pre nášho učiteľa, pre školu. Pozitívne reakcie učiteľov a záujem o našu prácu a ponuku vzdelávacích aktivít v uplynulých rokoch o tom svedčia.

Žijeme v dynamickej dobe, ktorá od nás vyžaduje rýchle a pritom uvážené reakcie. Sme svedkami závažných zmien v našej spoločnosti. Snaha pretransformovať sa na modernú a vyspelú ekonomiku a etablovať sa na medzinárodnej úrovni kladie na nás nové požiadavky. Naša spoločnosť snáď nikdy nepotrebovala vzdelaných ľudí viac ako v dnešnej dobe. A to je veľká výzva pre nás, ale aj pre tých, ktorí pripravujú deti a mládež na tieto náročné úlohy. Byť učiteľom nie je jednoduché. Byť učiteľom učiteľov je o to náročnejšie a zodpovednejšie.

Medzinárodná konferencia „Križa učiteľskej profesie - hľadanie riešení“, október 2006

GRATULUJEME

Alena Maschkanová, Základná škola, Hamuliakovo

1. júla 2011 uplynie 20 rokov od založenia organizácie, ktorá poskytuje funkčný, efektívny, kvalitný a dostupný systém kontinuálneho vzdelávania a odborného-metodického poradenstva pre pedagogických a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení. Táto organizácia sa volá Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko (RP) Bratislava (predtým MPC Bratislavského kraja). Dovolím si napísať „Naše MPC“.

Som frekventantka a absolventka mnohých vzdelávacích programov organizovaných Metodicko-pedagogickým centrom Bratislavského kraja a zároveň pedagogická zamestnávateľka, ktorej v kariérom raste pomohlo práve MPC.

Chcela by som sa pripojiť ku gratulantom inštitúcie, ktorá sa v priebehu 20 rokov postarala o odborný rast nejedného pedagóga.

Keď sa obzrieme do minulosti, v priebehu 20 rokov existencie MPC prešlo rôznymi transformáciami, či už vonkajšími alebo vnútornými. Nič však negatívne neovplyvnilo kvalitný profesionálny a zároveň kolegiálny postoj k nám, pedagógom. Vzťahy medzi učiteľom kontinuálneho vzdelávania a pedagogickým alebo odborným zamestnancom boli a sú korektné a rešpektujúce. Stimulujúcimi metódami a formami práce nás podnecujú k aktivitám, ktoré zvyšujú našu odbornosť.

Jednou z hlavných činností tejto flexibilnej vzdelávacej inštitúcie, bolo aj je organizovanie a realizácia vzdelávacích činností pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení. A čo je pre nás pedagógov dôležité, v súčasnosti vďaka využívaniu zdrojov, ktoré poskytujú Európske fondy, je vzdelávanie bezplatné. Prajeme si, aby to tak aj ostalo.

Ako učiteľka 1. stupňa a zároveň riaditeľka základnej školy, som mala a aj mám možnosť cez MPC absolvovať nespočetné množstvo vzdelávaní. Všetky doteraz absolvované, boli pre mňa výzvou niečo získať, niečo spoznať, vyskúšať si, vidieť, naučiť sa niečo nové, čo mňa, mojich kolegov, našu školu, a tým aj našich žiakov posúva vpred.

Vzdelávania v tejto inštitúcii ponúkajú neobmedzené možnosti na prácu s kolektívom, na zlepšenie vzájomných vzťahov, na vnímanie a pochopenie toho druhého, na zdokonalenie osobného prejavu.

Metodicko-pedagogické centrum, RP Bratislava je živý organizmus. Žije v prítomnosti. Závideniahodná je schopnosť reagovať na aktuálne potreby pedagogických zamestnancov. Ponúkajú vysokú odbornosť prednášateľov, vypracovávanie nových vzdelávacích projektov a ich realizáciu, vysokú úroveň a vynikajúcu organizáciu jednotlivých vzdelávacích podujatí, kvalifikovanú konzultačnú činnosť pri tvorbe záverečných prác a projektov, publikačnú činnosť, flexibilitu pri uvádzaní noviniek a inovácií do praxe a mnoho, mnoho ďalších pozitív.

Kapacitne a finančne obmedzené možnosti MPC RP Bratislava však nedovoľujú v dostatočnej miere uspokojovať požiadavky vzdelávania všetkých učiteľov, vydávať v dostatočnom množstve metodické a študijné materiály, uspokojovať všetky požiadavky na získavanie zručností v informačných a komunikačných technológiách. Približne trojnásobný záujem voči reálnym kapacitám je vlastne vyjadrením spokojnosti

frekventantov a zároveň tak aj ocenením výsledkov práce MPC.

Nejeden metodik - učiteľ kontinuálneho vzdelávania, priniesol do svojej práce vlastné vízie, ktoré vniesol do života a premenil ich v realitu. Na začiatku bola odhodlanosť, chuť a viera, na základe ktorej centrum už 20 rokov funguje. MPC sa tak stalo neodlučiteľnou súčasťou nášho ďalšieho vzdelávania. MPC je o kolektíve, ktorý poskytuje nielen vzdelávanie, ale hlavne obetavosť, zanietenosť a chuť odovzdať zo seba čo najviac.

Počas dvoch desaťročí existencie vychádza z MPC inšpirácia pre učiteľov, následne ich študentov, vedúcich pracovníkov a odborných zamestnancov v oblasti výučby. Aplikovali a aj aplikujú moderné vzdelávacie prostriedky.

Činnosti MPC sú založené na činiteľoch podporujúcich inováciu vo vzdelávaní a rast vedecko-technických poznatkov. Sú priekopníkmi progresívneho učenia, ktoré je charakteristickým znakom modernej školy. Ponúkajú programy na kontinuálne vzdelávanie učiteľov, pokračujúci profesionálny rozvoj, neobmedzené poradenstvo a podporu učiteľov tak, aby všetky školy Bratislavského kraja, mali rovnaké možnosti, príležitosti a podmienky na vzdelávanie a profesionálny rozvoj.

MPC poskytuje odborné príležitosti pre tých, ktorí sa zaviazali stať sa vynikajúcimi pedagógmi. Ponúkajú viac akreditovaných programov, ktoré pokrývajú širokú škálu smerov vzdelávania a splňajú všetky stanovené podmienky v rámci akreditácie. Je pokryté vzdelávanie raného detstva, základné a stredoškolské vzdelávanie

V centre pozornosti je aj využívanie technológií, ktoré vytvárajú a podporujú globálnu komunitu pedagógov. Skupinu ľudí, ktorí sa spolu učia, skúmajú, rastú a rozvíjajú. Spolu tak tvoríme energetický a kreatívny náboj tejto komunity. Všetci potrebujeme na svoj rast čas, priestor a podporu. Navzájom hľadáme u druhých v rovnakej role podporu, spoločné skúsenosti, vedomosti, schopnosti a zručnosti. Som hrdá na to, že som súčasťou tejto komunity.

Počas 20 rokov existencie MPC nám jeho zamestnanci ukázali harmonicky tímové úsilie. Pevne verím, že ich práca sa bude naďalej rozvíjať vďaka všetkým, ktorí k tomu prispeli svojou obetavou prácou.

Ďakujeme Vám za Váš záujem vo vzdelávaní učiteľov v Bratislavskom kraji napriek tomu, že vaše súčasné personálne a finančné kapacity nepostačujú. Prajeme Vám, aby ste mohli naďalej pokračovať v udržiavaní a zvyšovaní úrovne vzdelávacej činnosti pre nás všetkých, ktorí máme záujem a chuť vzdelávať sa v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami, aby sme boli schopní rozvíjať a obnovovať si kľúčové zručnosti počas celého života. Tak, ako ste si to predsavzali. Príkladný učiteľ má tri vlastnosti: páči sa mu jeho práca - kariéra; má rád predmet, ktorý vyučuje; má rád svojich študentov. Aj vďaka príkladným učiteľom kontinuálneho vzdelávania na Metodicko-pedagogickom centre RP v Bratislave sa môžeme zaradiť medzi príkladných učiteľov.

Dovolím si, v mene všetkých vzdelávaniachtivých pedagógov Bratislavského kraja, poďakovať Vám za všetko, čo pre nás robíte.

Ďakujem.

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM Z POHLADU UČITEĽSKEJ PROFESIE

Simoneta Babiaková, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Učiteľská profesia je v ostatnom čase veľmi diskutovanou témou nielen u nás, ale aj v zahraničí. Postmoderná spoločnosť kladie na učiteľskú profesiu veľké nároky, ktoré predpokladajú hľadanie novej profesionálnej identity učiteľa. Učiteľ sa mení z odovzdávateľa poznatkov na lídra, ktorý pomáha uľahčovať procesy učenia sa žiaka a výchovou pomáha utvárať žiakovi vzťah k sebe samému, k vlastnému životu a k spoločnosti. Učiteľská práca vyžaduje na jednej strane široké teoretické poznatky, na strane druhej vlastnú tvorivosť a produkciu. Teoretické poznatky učiteľ získava v pregraduálnom vzdelávaní - v príprave na vysokej škole, tvorivosť a produkciu rozvíja a ďalej zdokonaľuje najmä prostredníctvom skúseností a ďalšieho vzdelávania v pedagogickej praxi. V nej sa dôraz nekladie len na spôsobilosti spojené s technológiou vyučovania, ale najmä na osobnosť a kreativitu učiteľa.

„Jedným z najdôležitejších zdrojov sociálneho kapitálu v dnešnej spoločnosti je vzdelanie, ktoré vo väčšine zemí zaistí štát a je preto verejným statkom. Školy tradične svojim žiakom a študentom poskytujú nielen vedomosti a odbornú kvalifikáciu, ale snažia sa ich tiež socializovať - vštepiť im určité kultúrne zvyky, s konečným cieľom vychovať z nich dobrých občanov.“ (Fukuyama, 2006, s. 269) Z osobnej zodpovednosti za vzdelávanie žiakov a študentov je na učiteľovi. On im prostredníctvom svojho didaktického pôsobenia pomáha získavať vedomosti, rozvíjať zručnosti a formovať postoje. Jeho práca je spoločensky prospešná a spoločnosťou pravidelne sledovaná. Pritom rozhodnutia učiteľa sú vo vzťahu k riadeniu edukačného procesu žiakov a vo vzťahu k ich rozvoju maximálne autonómne a veľmi málo alebo vôbec kontrolované. Spoločnosť založená na poznatkoch si cení učiteľskú profesiu a považuje ju pre svoj rozvoj za nevyhnutnú. Tak ako všetky profesie aj tá učiteľská je charakteristická troma úrovňami profesionality. (Kasáčová, 2002)

Individuálna úroveň profesionality učiteľa sa prejavuje v jeho výchovnom pôsobení na žiakov. Učiteľ je „...dôležitým identifikačným vzorom pre žiakov, zároveň je aj sprostredkovateľom nových informácií a poznatkov, je osobou, ktorá učí žiakov učiť sa a vedie ich k tomu, aby mali záujem si tieto poznatky osvojiť.“ (Kariková, 2001, s. 5) *Spoločenská úroveň* profesionality učiteľa znamená, že spoločnosť kladie na neho zodpovednosť pri zaistení pokroku vo výchove a vzdelávaní novej generácie. Globálne ciele vzdelávania pre 21. storočie definované Medzinárodnou komisiou UNESCO „Vzdelávanie pre 21. storočie“ nazývané piliermi vzdelávania ovplyvnili reformu kurikula a tvorbu nových edukačných stratégií aj na Slovensku. Učiteľia, v zhode s inovačnými trendmi, menia podmienky učenia sa žiakov, edukačné postupy, aj požiadavky na výstupy ich učenia. To kladie veľké nároky na ich profesijné činnosti a kompetencie. Tak ako iné uznávané profesie, aj učiteľia sa musia permanentne vzdelávať. Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch, schválený v roku 2009, po mnohých rokoch rieši postavenie učiteľov na Slovensku v rámci ich profesie, ale aj v rámci celej spoločnosti. Prináša aj nový kariérový systém učiteľov, ktorý zohľadňuje kontinuálne profesijné vzdelávanie učiteľov v ich kariérovom postupe. Jedným zo zásadných krokov

profesionalizácie učiteľov na Slovensku je štandardizácia učiteľskej profesie. Pre každú kategóriu, každý stupeň a pozíciu pedagogického zamestnanca je navrhnutý profesijný štandard. Je tvorený kľúčovými kompetenciami a špecifickými spôsobilosťami ku ktorým by sa mal vo svojej profesijnej dráhe učiteľ približovať. Špecifické spôsobilosti sú v štandarde formulované ako vedomosti, zručnosti a postoje. Ak si ich škola prispôsobí pre svoje potreby, stanú sa školskými profesijnými štandardmi a zároveň kritériom kvality školského vzdelávacieho programu a kritériom hodnotenia jednotlivého učiteľa. *Kvalifikačná úroveň* profesionality učiteľa primárneho vzdelávania konkretizuje jeho požadované vzdelanie, jeho kvalifikáciu pre špecifickú kategóriu pedagogického zamestnanca. Z. Helus (1995) na základe systému kompetencií sformuloval nároky, ktoré sú kladené na profesiu učiteľa:

- Učiteľ má byť odborníkom na úrovni 2. stupňa vysokoškolského magisterského vzdelania. S tým súvisí forma a úroveň jeho pregraduálnej prípravy.
- Okrem poznatkovej, inštrumentálnej, názorovej a postojovej vybavenosti sa požaduje jeho osobnostná zrelosť.
- Učiteľ má byť akceptovateľným partnerom pre rodičov žiakov, predstaviteľov obce a iných odborníkov, s ktorými prichádza do kontaktu v súvislosti s ich edukáciou.
- Učiteľ by sa mal ďalej profesijne rozvíjať v rôznych druhoch postgraduálneho (kontinuálneho) vzdelávania s ohľadom na inovačné trendy v pedagogike a psychológii. Tento nárok je v súčasnosti na Slovensku nastavený novým kariérovým systémom.

Štát teda kladie zodpovednosť pri zaistení kvality a pokroku v oblasti vzdelávania na pregraduálne ale aj postgraduálne (kontinuálne) vzdelávanie učiteľov. Na Slovensku sa kontinuálnemu vzdelávaniu učiteľov predprimárneho, primárneho a sekundárneho vzdelávania už dvadsať rokov venuje metodicko-pedagogické centrum (MPC), ktoré je riadenou organizáciou MSVVaŠ SR. Činnosť MPC je zameraná na výkon metodickej činnosti a na ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení. Počas dvadsiatich rokov jeho existencie sa veľakrát viedli polemiky o cieľoch, úlohách a činnostiach tejto inštitúcie. Z výskumu názorov učiteľov primárneho vzdelávania o ich ďalšom vzdelávaní môžeme konštatovať, že väčšina oslovených respondentov (90 %) ju vnímala ako zabezpečovateľa svojho ďalšieho vzdelávania popri fakultách univerzít (57 %). Predovšetkým tieto dve inštitúcie by mali podľa respondentov vydávať aj osvedčenia pre kariérny postup učiteľov. (Babiaková, 2008)

Keď som v roku 2000 začala pracovať v oddelení primárneho a kariérového vzdelávania Metodického centra v Banskej Bystrici, mala som za sebou 18 rokov priamej pedagogickej praxe na 1. stupni základnej školy. Všetko, čo ma v novom zamestnaní čakalo, bolo pre mňa nové a náročné. Mala som sa zmeniť z učiteľa detí (žiakov) na učiteľa dospelých (učiteľov), teda učiteľa kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov. Táto zmena si vyžiadala určitý čas a úsilie. Najviac ma oslovila kultúra inštitúcie, ktorú jej

zamestnanci s veľkou vážnosťou a angažovanosťou budovali. Pamätám sa na dlhé diskusie o hodnotách metodického centra a o jeho cieľoch. Veľmi poučné a rozvíjajúce boli obhajoby nových vzdelávacích projektov. Každý metodik sa učil projektovať ďalšie vzdelávanie učiteľov a pracovať so spätnou väzbou svojich kolegov a nadriadených. Pokúšali sme sa pracovať v tímoch a využívať pri tom vzájomné učenie sa. Boli sme pripravení odovzdať učiteľom vedomosti, zručnosti a formovať ich postoje. Reagovali sme na ich aktuálne potreby v oblasti ďalšieho vzdelávania prostredníctvom pravidelného monitoringu vzdelávacích potrieb. Boli sme prvým článkom, ktorý sprostredkúva učiteľom rozhodnutia vzdelávacej politiky. Dnes pracujem ako odborný asistent na katedre elementárnej a predškolskej pedagogiky na PF UMB v Banskej Bystrici a s odstupom času vnímam metodicko-pedagogické centrum ako „most“, ktorý spája reálnu pedagogickú prax materských, základných a stredných škôl s akademickou pôdou vysokých škôl a tiež reformné snahy štátnej sféry v regionálnom školstve. Práca učiteľa kontinuálneho vzdelávania pedagogických zamestnancov je veľmi náročná. Aktuálne si jeho profesia vyžaduje:

- zmenu zamerania jeho pôsobenia z vyučovania detí, žiakov (t. j. pedagogická orientácia) na vzdelávanie dospelých, učiteľov (t. j. andragogická orientácia),
- porozumenie základom filozofie, sociológie, vzdelávacej politiky a pedeutológie vo vzťahu k učiteľskej profesii,
- prepojenie pedagogickej teórie z oblasti pedagogiky a psychológie s pedagogickou praxou,
- ovplyvňovanie zmeny postojov a spôsobilostí učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ k vlastnému hodnoteniu a sebazdokonaľovaniu, v súlade s ideou celoživotného vzdelávania, zvyšovaním statusu učiteľskej profesie a profesionalizáciou učiteľského povolania,
- kvalitatívne zmeny vo vzdelávacích projektoch v súlade s požiadavkou škôl tvoriť vlastné kurikulum a stať sa učiacou sa organizáciou,

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

- BABIAKOVÁ, S. 2008. *Kontinuálne profesijné vzdelávanie učiteľov*. Banská Bystrica : PF UMB, 2008. ISBN 978-80-8083-550-7
- FUKUYAMA, F. 2006. *Lidská přirozenost a rekonstrukce společenského řádu*. Praha : Academia, 2006. ISBN 80-200-1438-1
- HELUS, Z. 1995. Jak dál ve vzdělávání učitelů? In *Pedagogika*, 1995, roč. 45, č. 2
- KASÁČOVÁ, B. 2002. *Učitel, profesia a príprava*. Banská Bystrica: PF UMB, 2002. ISBN 80-8055-702-0
- KASÁČOVÁ, B., TABAČÁKOVÁ, P. 2010. *Profesia a profesiografia učiteľa v primárnom vzdelávaní*. Banská Bystrica : PF UMB, 2010. ISBN 978-80-557-0096-0
- KARIKOVÁ, S. 2001. *Osobnosť učiteľa a jeho interakcia so žiakmi*. Banská Bystrica: MPC, 2001. ISBN 80-8041-390-8

Medzinárodná konferencia „Križa učiteľskej profesie - hľadanie riešení“, október 2006

- schopnosť rozvíjať spôsobilosti učiteľov súvisiacich s výberom obsahov, tvorbou cieľov a úloh, výberom metód a foriem edukácie.

Učiteľská profesia je zodpovedná. Zodpovednosť učiteľ každodenne preukazuje vo vzťahu k jednotlivému žiakovi, vo vzťahu k triede, k škole, k rodine, ku komunitu a v konečnom dôsledku ku celej spoločnosti. Roly, ktoré učiteľ zastáva v rôznych profesijných situáciách, si vyžadujú od neho vysokú mieru expertnosti. Vo svojej profesii je učiteľ manažérom edukačného procesu, diagnostikom žiakov a triedy, facilitátorom učenia sa žiakov, sprostredkovateľom medzi školou, rodinou a komunitou, inovátorom a transformátorom kurikula, odovzdávateľom kultúrnych, etických, morálnych a duchovných hodnôt. Súčasná spoločnosť s rastúcim trendom karierizmu, konkurencieschopnosti a súťaživosti má od pedagogických zamestnancov čoraz väčšie očakávania a kladie na nich vyššie nároky. Prúd investícií má však len minimálny nárast a morálne ocenenie pedagogických zamestnancov stagnuje, ba až klesá. (Kasáčová, Tabačáková, 2010, s. 18) Učiteľia očakávajú väčšiu pozornosť štátnej správy aj miestnej samosprávy. Zaslúžia si spoločenské uznanie, ale aj starostlivosť v podobe metodického usmerňovania, kontinuálneho vzdelávania a odborného poradenstva, ktoré im môže poskytnúť štátom podporované a financované moderné metodicko-pedagogické centrum.

SPOMIENKY GUSTÁVA RÖTLINGA Z MPC BANSKÁ BYSTRICA

Gustáv Rötling, bývalý metodik MPC Banská Bystrica

Tento príspevok vznikol pri príležitosti 20. výročia vzniku metodicko-pedagogických centier na Slovensku. Vďaka patrí šéfredaktorovi časopisu *Pedagogické rozhľady* p. M. Va-

lentovi, ktorý ma podnietil k napísaniu spomienok na moju činnosť v Metodicko-pedagogickom centre (MPC) Banská Bystrica. Viem, že to, na čo budem spomínať a písať bude

Konferencia „Brána jazykov pre učiteľov otvorená“, november 2008

skromné. Útechou mi je, že ľudská pamäť je selektívna. Mám pocit, že by som sa nemal vyhnúť ani niektorým podnetom získaným skúsenosťou s posolstvom na ich možnú realizáciu.

Pri zrode Metodického centra v Banskej Bystrici v roku 1991 som na základe výberového konania získal funkciu metodika strojárskych predmetov. Po zriadení Inštitútu odborného vzdelávania v Bratislave som v nasledujúcich rokoch až do roku 2007 pracoval na pozícii metodika všeobecnej didaktiky. Bolo to pre mňa obdobie nadšenia z prichádzajúcich zmien v spoločnosti, ktoré sa mali premietat' aj do potrieb zmeny výchovy a vzdelávania na školách.

Na začiatku bolo moje nadšenie spojené s učením sa, so získaním nových poznatkov v osobnostnej pedagogike a didaktike učenia. Problematika sa ukazovala dosť široká. Postupne sa pri vzdelávaní učiteľov objavovala potreba redukovat' obsah, tendencia vyberat' podstatné a sprostredkovat' to jednoduchým spôsobom. Na vzdelávaní som hovoril, čo je žiaduce a tiež ako k tomu dospieť. Aby to bolo uskutočniteľné, očakávala sa vôľa účastníka vzdelávania, pokúsiť sa to realizovat' v škole. Pri pohľade späť vidím veľkú priepasť medzi žiaducim a možným, názorom a vôľou, potešením a realitou.

Vďačím p. riaditeľovi Valicovi za prejavenu dôveru a podporu v mojej realizácii metodika. Umožnil mi slobodne sa rozhodovat', a teda byť za rozhodnutia zodpovedný. Aprobačnú uzavretosť metodika a utiahnutosť sa do kabinetu považujem za nezdravý jav, a preto s odstupom času oceňujem v riadení organizácie najmä princíp spolupráce, tímovej práce. Predpokladalo to ale spoločného menovateľa pre všetkých metodikov bez ohľadu na predmet. Išlo o spoluprácu metodikov pri tvorbe projektov vzdelávania učiteľov a radiaciach pracovníkov škôl. Neobišlo sa to samozrejme bez toho, aby sa metodici najskôr interne nevzdelávali, hlavne v psychodidaktike a v tvorbe vzdelávacích projektov. Pozitívne hodnotím následne nastavené požadované kompetencie metodika a normatív práce, ktorý obsahoval nielen kvantitatívne, ale aj kvalitatívne hodnotiace kritériá.

Ďakujem všetkým mojim kolegom za získané impulzy

a podporu pri tvorbe projektov, metodických príručiek a príspevkov do časopisu *Pedagogické rozhľady*. Zvlášť ďakujem p. M. Novákovi za jedinečné nápady v oblasti pedagogiky a tvorby projektov vzdelávania, Š. Harkabusovi za podporu a spoluprácu v začiatkoch funkčného vzdelávania riaditeľov stredných škôl a môjmu funkčne najbližšiemu kolegovi B. Sihelskému za spoluprácu a vzájomné porozumenie pri spoločnom lektorovaní niektorých vzdelávacích podujatí.

Pre súčasných pedagogických zamestnancov MPC by som navrhol niekoľko odkazov. Myslím si, že hlavným cieľom MPC je uspokojovanie vzdelávacích potrieb učiteľov. Aby vzdelávanie bolo efektívne, treba vychádzať z regionálneho prieskumu ich potrieb. Na základe identifikovaných potrieb by MPC vytváralo vzdelávacie projekty. S ohľadom na niektoré vzdelávacie potreby učiteľov, mohla by byť v projektoch zaradená aj pridaná hodnota sledujúca i trendy rozvoja. Otázne je, v čom sa môže MPC slobodne rozhodovat' a niest' za to zodpovednosť. Viem, že súčasné vzdelávanie je garantované pomocou centrálnych projektov z eurofondov, čo je pre MŠVVaŠ SR ekonomicky výhodné.

Na základe vlastných skúseností zo vzdelávania učiteľov v didaktike bola ponuka vzdelávacích programov vo výbere jednotlivých prvkov v didaktickej štruktúre. Učelia si vyberali prvky, v ktorých sa objavovali problémy, napr. hodnotenie žiakov, alebo mali predstavu, že tento prvok odstráni nezaujem žiakov o učenie, napr. metódy vyučovania, didaktické testy a iné. Vzhľadom na hierarchickú postupnosť didaktických prvkov sa ukázalo, že takéto vzdelávanie bolo málo funkčné. Zmena v jednom prvku nespôsobila zmenu v celku. Jednotlivé prvky sú vo vzťahu, a preto treba zvolit' komplexnejší prístup k zmene.

Považujem za správne, že v súčasných školských vzdelávacích programoch sú deklarované kľúčové kompetencie žiakov. Aby žiaci získali zručnosti vedieť sa učiť, spolupracovat', sebarealizovat' a iné, je potrebné dostat' to do reálneho procesu. Predpokladám, že súčasné vzdelávacie programy majú experimentálny charakter. Myslím si, že MPC by malo preto prioritne ponúkať vzdelávanie na získavanie zručností učiteľa a riadiť procesy učenia sa žiakov. (RÖTLING, G.: Ako si učiteľ

môže hodnotiť svoje psychodidaktické kompetencie. In *Pedagogické rozhľady*, 2004, č. 5, s. 22-27.)

Aby vzdelávanie pedagogických pracovníkov bolo efektívne, je potrebné uplatňovať skúsenostné učenie. Žiada sa vzdelávanie v skupine 12 - 16 účastníkov. Vzdelávanie predpokladá nasledovné fázy: individuálna prezentácia o súčasnom stave, následné nastavenie možných zmien na zlepšenie, realizácia zmien vo vlastnom vyučovaní, záverečná individuálna hodnotiacia prezentácia na základe reflexie. Predpokladá to minimál-

ne 3 stretnutia s primeraným časovým odstupom na prípravu experimentu, jeho realizáciu a vyhodnotenie.

Na záver chcem popriať Metodicko-pedagogickému centru, aby jeho činnosť v budúcnosti mala opodstatnenie zo strany MŠVVaŠ SR a inštitúcia sa tešila z priazne učiteľov, metodikom MPC veľa nadšenia a uspokojenia z práce a čo najviac takých učiteľov na vzdelávaní, ktorí to nerobia z donútenia, ale z potrieb rozvoja osobnosti žiaka.

POVEDZ MI - JA ZABUDNEM, UKÁŽ MI - ZAPAMÄTÁM SI, NECHAJ MA UROBIŤ TO - A JA SA NAUČÍM

Ján Žilka, Stredná zdravotnícka škola, Banská Bystrica

V duchu starého čínskeho príslovia si dovoľím zamyslieť sa z pohľadu bežného učiteľa nad poslaním a zmyslom činnosti práve jubilujúcich MPC, hlavne však nad tým, ako sa práca jeho zamestnancov premietla do môjho výchovno-vzdelávacieho úsilia.

Strohé úradnicke vymedzenie cieľov metodických centier, ktoré nájdeme v štatúte ktoréhokolvek z nich znie takto: „Poslaním MPC je udržiavanie a zvyšovanie spôsobilosti pedagogických zamestnancov vychovávať a vzdelávať mládež v duchu humanity, demokracie a v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami.“

Za touto stručnou vetou sa však skrýva neľahká cesta sprostredkovania nového poznania od metodikov k učiteľom a žiakom. Putovanie od informácie, cez porozumenie až k zlepšovaniu vlastnej činnosti. Zdokonaľovanie myšlienok a sveta okolo nás je prirodzené pre človeka už od nepamäti. V súčasnosti je táto potreba skvalitňovania a uľahčovania života podmienená schopnosťou tvorivého riešenia problémov, tímovej spolupráce a kritického myslenia. Tieto vlastnosti ľudí spolu so sociálnou empatiou rozhodujú o našej súčasnosti a budú tvarovať život jednotlivcov i celého ľudstva v budúcnosti. Ak uznáme, že hľadanie nových originálnych a zlepšujúcich spôsobov učenia je aj cestou ku kvalitnejšiemu a šťastnejšiemu životu, musíme konštatovať, že činnosť MPC je jednou zo spoločensky najdôležitejších. Ide v nej totiž o výchovu a vzdelávanie ľudí, ktorí majú uvoľňovať tvorivý potenciál detí a mládeže, viesť ich k nápaditosti, tvorivému mysleniu a konaniu. Podnecovanie, rozvíjanie a formovanie tvorivých schopností študentov je podľa mňa jedna z mála ciest, ktoré môžu priniesť do nášho školstva i spoločnosti energiu na dlhodobu udržateľný pokrok a prosperitu.

Moje skúsenosti s činnosťou metodických centier sa datujú od roku 1996, keď som nastúpil ako učiteľ slovenčiny a dejepisu na Strednú zdravotnícku školu v Banskej Bystrici. Keďže som bol vedením školy poverený založiť aj školskú knižnicu ako samostatnú jednotku, pravidelne sa mi dostávali do rúk produkty publikačnej činnosti, ponuky vzdelávacích aktivít a iné informácie z MPC. Išlo najmä o odborno-metodické príručky pre vyučovanie jednotlivých predmetov, brožúrky o nových metódach a formách výučby a pre mňa veľmi pútavý časopis určený učiteľom - *Pedagogické rozhľady*. Ako vedúci školskej knižnice som tieto materiály a informácie sprostredkoval kolegom, ktorí tak mali živý kontakt s novými trendmi v obsahu i didaktike vyučovania. Činnosť MPC som od začiatku vnímal ako nesmierne dôležitú a záslužnú najmä

z hľadiska zachytávania aktuálnych zmien vo vzdelávaní a kontaktu s fundovanými odborníkmi.

Tento pocit sa mi potvrdil neskôr, keď som sa začal aktívne zúčastňovať metodických seminárov a stretávať ľudí, ktorí významne ovplyvnili môj učiteľský život. S ich pomocou som začal hľadať a odstraňovať slabé miesta mojej výučby, zdokonaľovať to dobré, čo v nej bolo a nachádzať nové spôsoby vzdelávania. Pochopil som, že tradičnej škole chýba slobodný výber činností, časového rozvrhu, zdrojov informácií a postupov učenia. Uvedomil som si, že obsah učiva nie je cieľom, ale prostriedkom rozvoja kompetencií. Začal som odlišovať dôležité od nepodstatného a klásť dôraz na posilňovanie vnútornej motivácie k učeniu, zlepšovanie vzájomnej komunikácie a kooperácie v žiackych skupinách. Prišiel som na to, že žiaci môžu ísť k spoločnému cieľu vlastnými cestami, dokonca pri posilnení ich sebadôvery a zodpovednosti. Začal som uplatňovať pre mňa nové formy vyučovania (napr. prácu na projektoch), ktoré umožňovali účastníkom nachádzať svoje miesto v tíme, diskutovať o problémoch, mať pred sebou spoločný cieľ a zodpovednosť. Uvedomil som si, že najefektívnejším spôsobom učenia je vlastná aktivita a nevyhnutnou podmienkou úspechu vysoká vnútorná motivácia. Začal som tlmiť svoju aktivitu na vyučovaní a prenechával ju žiakom tak, aby si sami nachádzali svoje postupy učenia (učili sa učiť) a preberali za to zodpovednosť. Pochopil som, že študenti vyhľadávajú podnety, ktoré im prinášajú radosť z objavovania nových poznatkov a vyhýbajú sa jednotvárnosti.

Zrazu som chápal učenie ako činnosť, ktorá je pre žiakov začiatkom celoživotného procesu sebazvdelávania, keď si začínajú klásť na seba nároky podľa svojich záujmov a schopností a preberajú zodpovednosť za svoju prácu. Presvedčil som ich, že chyba pri učení nie je vina, že je opraviteľná a je prirodzenou súčasťou procesu učenia nielen v škole ale i v bežnom živote. Zistil som, že vedľajší produkt (napr. získavanie a formovanie kompetencií alebo upevňovanie vzťahov v skupine) je pri učení často dôležitejší ako obsah vymedzený tematickým plánom. Pochopil som, že učiteľ nie je pre žiakov zdrojom informácií, ale ich sprievodcom a pomocníkom, od ktorého sa očakáva korekcia a spätná väzba ich učenia. Začal som používať sebahodnotenie žiakov v závere hodiny, aby vedeli, v čom sa im darilo a čo je treba zlepšiť. V neposlednom rade som zvýšil dôraz na pozitívnu atmosféru v triede, dodržiavanie pravidiel spolupráce a emocionálnu stránku vyučovania. Zistil som, že základom úspechu učiteľa je získanie si študentov ich vtiahnutím do procesu osvojovania poznatkov a zručností. Prijal

som názor, že škola je miestom, kde sa formujú základy schopností a zručností (múdro označovaných ako kľúčové kompetencie), nevyhnutných pre úspešné zvládnutie nárokov v práci, osobnom a spoločenskom živote.

Metodické vzdelávania mi dali nesmierne množstvo podnetov, ktoré som využil v každodennej učiteľskej praxi. Keďže každé z nich končilo nejakým praktickým výstupom (prezentáciou naučeného, obhajobou projektu či napísaním záverečnej práce), preniesol som tento model aj do svojich plánov. Vďaka účasti na „školeniach“ som dospel k záveru, že len kreatívny pedagóg môže byť inšpirátorom vlastnej tvorivej činnosti žiakov, ktorá je základom ich úspechu (možno aj šťastia) v škole i v živote. Na ilustráciu uvediem názvy niektorých

vzdelávacích podujatí, ktoré som absolvoval v MPC (v zátvorčách mená lektorov): „*Ako pripraviť žiacke projekty*“ (Nadežda Kašiarová), „*Ako aktivizovať žiakov na vyučovaní*“ (Gustáv Rötling), „*Tréning účinných metód a techník na zefektívnenie procesu učenia sa žiakov*“ (Eleonóra Gullach), „*Ako skúmať svoje vyučovanie*“ (Marián Valent).

Takto vnímam moju konkrétnu učiteľskú skúsenosť s prínosom MPC v Banskej Bystrici na formovanie mojej pedagogickej práce. Pri príležitosti aktuálneho jubilea ďakujem jeho pracovníkom za ich záslužnú činnosť pre skvalitnenie školstva a želám im do ďalších rokov pevné zdravie, množstvo tvorivých nápadov a osobnej i profesionálnej spokojnosti.

RETROSPEKTÍVNA SONDA

Lubica Bekéniová, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, Prešov

Spätný pohľad do priestoru dvadsiatich rokov existencie Metodického centra (v súčasnosti Metodicko-pedagogického centra, RP) v Prešove, to je veľká šírka záberu a vari aj hĺbka. Moje sumarizujúce zamýšľanie sa týka iba uplynulých pätnástich rokov, ale aj to predstavuje nesmiernu sumu dát.

Písal sa rok 1996 a 1. marca vstúpila do platnosti vyhláška č. 42 o ďalšom vzdelávaní pedagogických pracovníkov, upravujúca organizáciu, obsah, rozsah a formy ďalšieho vzdelávania pedagogických pracovníkov, ktorého účelom bolo sústavné prehľbovanie, zdokonaľovanie a rozširovanie odbornej a pedagogickej spôsobilosti v súlade s najnovšími progresívnymi vedeckými poznatkami, spoločenskými potrebami a požiadavkami pedagogickej a odbornej praxe.

Riadiaci orgán, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, v § 3 vyhlášky č. 42 zaviedol 6 foriem ďalšieho vzdelávania. Naše Metodické centrum v Prešove sa podieľalo na všetkých. Uvádzam ich chronologicky, tak, ako sa nachádzali vo vyhláške č. 42, ale sústredím sa na tie, v ktorých som najviac aktívne participovala.

Uvádzanie začínajúcich pedagogických pracovníkov do praxe

Aj keď nosnú časť tejto formy ďalšieho vzdelávania zabezpečovala škola alebo školské zariadenie, Metodické centrum v Prešove aktívne participovalo na tomto type vzdelá-

vania. Organizovali sme semináre, na ktorých sme monitorovali vzdelávacie potreby začínajúcich pedagogických pracovníkov, aby sme ich následne mohli odborne a metodicky saturovať. Potvrďovalo sa nám, že začínajúci učitelia nemali problémy týkajúce sa odbornej spôsobilosti, ale chýbali im praktické skúsenosti a schopnosť zvládnuť zložitý pedagogický proces s množstvom premenných činiteľov vstupujúcich doň, najmä však schopnosť zvládnuť problémových žiakov. U týchto učiteľov najviac chýbala schopnosť aplikovať do pedagogickej praxe poznatky z psychológie osobnosti, ontogenetickej a sociálnej psychológie.

Príprava vedúcich pedagogických pracovníkov

Organizačnú časť práce tejto formy vzdelávania mali na starosti určení metodici, ale odborne a metodicky sa na nej podieľala väčšina pracovníkov MC v Prešove. Okrem priamej lektorskej činnosti sme nemalo pozornosti a času venovali konzultáciám, a keďže ja som sa venovala problematike hospitácií a pedagogickej komunikácii, tak aj priamym hospitačným pozorovaniam vyučovacích hodín, ktorým predchádzali návody na pozorovanie, aby vedúci pedagogickí pracovníci dokázali objektívne pozorovať a čo najpresnejšie zaznamenávať a analyzovať pedagogické procesy a vyvodzovať z nich relevantné závery.

Priebežné vzdelávanie

V tejto forme vzdelávania sme pružne reagovali na potreby pedagogickej praxe v snahe sprostredkovať pedagógom aktuálne informácie z pedagogiky, psychológie a odborových didaktík. Niektorých absolventov priebežného vzdelávania sme dokázali motivovať natoľko, že sa podujali predmetnú problematiku skúmať. Výsledkom bolo niekoľko vynikajúcich prác najmä k problematike autoevalvácie.

Špecializačné inováčné štúdiá

Obsahom špecializačného inováčného štúdia, ako sa uvádza v § 7 vyhlášky č. 42, je príprava na vykonávanie špecializovaných

Medzinárodná konferencia „Kriza učiteľskej profesie - hľadanie riešení“, október 2006

pedagogických činností a na výskumnú činnosť. Trvalo najviac dva roky a uskutočňovalo sa podľa projektu, ktorý bol schválený ministerstvom. Spolu s PhDr. Zorou Mihokovou a PaedDr. Editou Šimčíkovou sme vypracovali projekt špecializačného inovačného štúdia **dramatickej výchovy** v rozsahu 200 hodín a po jeho schválení sme 14. októbra 1997 začali školit' prvé tri skupiny (90 pedagógov). Celkovo sme vyškolili takmer 200 pedagógov základných a stredných škôl.

Štúdium dramatickej výchovy je novým odborom vo výchove, predstavuje ucelený výchovný systém so svojou filozofiou, cieľmi a obsahom, ktorý sa zameriava na rozvoj osobnosti. Nepredstavuje ucelený školský a didaktický model, ale celkový prístup k výchove so špecifickou metódikou výchovy, ako aj výchovný prístup na osvojovanie všeobecne ľudských schopností osobnosti a humánnych hodnôt. J. Valenta (1998, s. 27) ho definuje ako „systém riadeného, aktívneho sociálno-umeleckého učenia...“. M. Zelina (2000, s. 26) dramatickú výchovu zaradil do humanisticko - personalistickej oblasti alternatívnych škôl.

V tejto forme vzdelávania sme dosiahli pozoruhodné výsledky. Dôkazy pre toto tvrdenie som získala počas priamych pozorovaní vyučovacích hodín účastníkov vo finálnej fáze vzdelávania a ich komparáciou s pozorovaniami vyučovacích hodín pedagógov, ktorí neparticipovali na žiadnom type vzdelávania, teda tzv. tradičných učiteľov, u ktorých prevažoval transmisívny prístup. Presvedčivé dôkazy poskytl aj záverečné práce a ich obhajoby. Mnohé z nich boli spracované na vynikajúcej úrovni a najkvalitnejšie z nich boli publikované, napr. záverečná práca Heleny Patarákovéj: *V krajine kožušín* (Prešov: MC, 2001); Kataríny Rochlitzovej: *Zlatá priadka* (Prešov: MPC, 2003); Kataríny Štefaňákovéj: *Dramatická výchova ako prostriedok výchovy k ochrane životného prostredia* (Prešov: MPC, 2004). Pozoruhodné boli záverečné práce výskumného charakteru skúmajúce klímu a mieru direktivity či nondirektivity analýzou vlastnej komunikácie počas vyučovacích hodín podľa metodiky Neda Flandersa (napr. práca Zuzany Peregrínovej - Havlíkovej) alebo práce skúmajúce učebnice z hľadiska možnosti rozvíjania najvyššej kognitívnej funkcie - tvorivého myslenia.

Za najdôležitejšie benefity účastníkov tejto formy štúdia

považujem nadobudnutú schopnosť pedagógov vytvárať pozitívnu a tvorivú socio-emocionálnu klímu, schopnosť organizovať a riadiť edukačný proces tak, aby sa žiaci aktívne podieľali na vlastnom procese konštruovania poznania v participácii, a teda komunikácii a kooperácii so svojimi spolužiakmi a v neposlednom rade získanie postoja, že najdôležitejším článkom vyučovacieho procesu je žiak.

Uvádzam aspoň tri autentické výpovede účastníčok vzdelávania na podporu vlastných tvrdení: „*Napriek problémom, ktoré sú sprievodným znakom zmeny a vývoja, zavedenie dramatickej výchovy do školskej praxe sa javí ako podstatný prvok zmeny vzdelávacej klímy. Ako študentka špecializačného inovačného štúdia dramatickej výchovy na MC v Prešove som sa o tom mohla presvedčiť v priebehu dvoch rokov na neopakovateľných tvorivých dielňach, ktoré boli zdrojom profesionálnych i ľudských zážitkov a pootvorili účastníkom „dvere do sveta“ netušených možností výchovy, vzdelávania, ale aj sebapoznania*“ (Pataráková, 2001, s. 3).

„*Štúdium špecializačného inovačného štúdia dramatickej výchovy by malo absolvovať čo najviac učiteľov, aby sa využívanie tvorivej dramatiky rozšírilo do čo najväčšieho počtu škôl. Pre každého z nás boli tvorivé dielne veľkým prínosom a vysokou motiváciou pre našu prácu*“ (Rochlitzová, 2003, s. 20).

„*Určite by bolo užitočné, keby všetci učitelia 1. stupňa ZŠ a učitelia humanitných predmetov na 2. stupni ZŠ a SŠ mali možnosť absolvovať podobné štúdium*“ (Štefaňáková, 2004, s. 37).

Neznamenala som sa ešte o množstve práce v súvislosti s 1. a 2. kvalifikačnou skúškou, poradenskou činnosťou, lektorovaním seminárov pre celé kolektívy škôl, recenzovaním rôznych typov prác, publikačnou činnosťou, účasťou v komisiách a porotách rôznych súťaží, olympiád, účasťou na stážach, konferenciách, nehovoriac o nepretržitom a nevyhnutnom vlastnom štúdiu. Výpočet všetkých aktivít by zaplnil niekoľko ďalších strán. Žiada sa mi však dodať, že hoci je práca v MPC veľmi náročná, je aj nesmierne zaujímavá a profesionálne ako i ľudsky obohacujúca.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV:

PATARÁKOVÁ, H. 2001. *V krajine kožušín: globálna námetová hra*. Prešov : MC, 2001. ISBN 80-8045-243-1

ROCHLITZOVÁ, K. 2003. *Zlatá priadka - projekt s využitím metód dramatickej výchovy*. Prešov : MPC, 2003. ISBN 80-8045-287-3

ŠTEFAŇÁKOVÁ, K. 2004. *Dramatická výchova ako prostriedok výchovy k ochrane životného prostredia*. Prešov : MPC, 2004. ISBN 80-8045-336-5

VALENTA, J. 1998. *Metódy a techniky dramatickej výchovy*. Praha : Strom, 1998. ISBN 80-86106-02-0

ZELINA, M. 2000. *Alternatívne školstvo*. Bratislava : Iris, 1998. ISBN 80-88778-98-0

ZA DVADSAŤ ROKOV OD MC K MPC ALEBO PÄŤ SPOMIENOK JUBILANTKE

Miroslav Krajňák, Gymnázium J. A. Raymana, Prešov

Spomienka prvá

V septembri 1991 vtedajší riaditeľ Metodického centra v Prešove (MC) konkurzom obsadzuje niektoré pozície metodikov. Časť pracovníkov novej vzdelávacej inštitúcie pre učiteľov je alokovaná z Krajského pedagogického ústavu (KPÚ). Nové MC sa chce zapísať do povedomia učiteľov a verejnosti prístupom, ktorý bude vytvárať iný imidž ako jej predchodkyňa (KPÚ sa výraznou mierou podieľal na kontrol-

nej a hospitačnej činnosti). Chce mať imidž, ktorý by na aktivity metodikov prilákal čo najviac učiteľov majúcich záujem o svoje ďalšie vzdelávanie.

Tvorbu imidžu vedenie nechce ponechať na náhodu, predstavuje premyslenú stratégiu a chce vytvárať priestor pre samo štúdium metodikov a tvorivú spoluprácu učiteľa (školy) s metodikom. Po úspešnom konkurze na pozíciu metodika fyziky som vnímal snahy vtedajšieho vedenia MC v troch rovinách:

- analýza toho, ako vníma učiteľská verejnosť vzdelávanie v podmienkach KPÚ,
- definovanie predstáv, ako by učiteľská verejnosť mala vnímať MC,
- určenie stratégie na dosiahnutie cieľového stavu.

Kultúra MC bola orientovaná na výsledky s dôrazom na učiteľa, potreby školy. V roku 1992 metodici matematiky, informatiky a fyziky na MC Prešov

Konferencia „Rovnosť šancí“, november 2006

vydávajú prvé číslo MIF-u (časopis pre odbornú a metodickú pomoc učiteľom matematiky, fyziky a informatiky). Moje predstavy pracovať pre všetkých učiteľov fyziky v kraji, reagovať na ich potreby sú postupne korigované poznaním, že o „systémové napredovanie“ má záujem časť učiteľov.

Spomienka druhá

Začínam sa zamýšľať aj nad dovedy nepoznaným, a to nad ocenením práce metodika. Začína ma to ťahať naspäť za katedru. Začínam snívať o práci učiteľa a metodika. Zvládam prácu na časť úväzku v pozícii metodika fyziky a na plný úväzok na pozícii učiteľa fyziky na gymnáziu. Ponúkam učiteľom prácu v klube stredoškolských učiteľov fyziky. Vytvorením klubu začína veľmi tvorivá spolupráca MC Prešov s katedrou fyziky PF UPJŠ Košice. Výstupy klubových stretnutí sú publikované v našom odbornom časopise MIF. Prispievateľmi sú učitelia stredných škôl (vo výraznej miere z gymnázií), metodici a učitelia z PF UPJŠ Košice.

Kabinet fyziky MC Prešov organizuje prvú konferenciu o vyučovaní fyziky na stredných školách vo Východoslovenskom kraji, realizovanú sú výskumy a prieskumy zamerané na kvalitu vyučovania fyziky, matematiky v bývalom Východoslovenskom kraji. Je potrebné zdôrazniť, že každé vedenie MC a neskôr MPC výrazne podporovalo publikačnú činnosť metodikov a učiteľov (MIF, Pedagogické rozhľady, metodické príručky, vystúpenia na konferenciách, organizácia vlastných konferencií, prieskumy a pedagogické experimenty jednotlivých kabinetov...).

Spomienka tretia

Obdobie tvorivej spolupráce učiteľ gymnázia - metodik fyziky - PF UPJŠ Košice. Toto takmer 15-ročné obdobie na pozícii externého metodika MC, neskôr MPC má znaky postupného systémového riešenia otázky ďalšieho vzdelávania učiteľov. Proces postupného vylepšovania podmienok pre prácu metodika inštitúcie zabezpečujúcej ďalšie vzdelávanie učiteľov prebieha aj dnes a v mnohom sa už nepodobá pôvodnému stavu. Vynikajúca celková vybavenosť MPC je predovšetkým zásluhou vtedajšieho a súčasného vedenia MPC v Prešove. K tomuto obdobiu patrí aj spomienka na

Vianočnú kapustnicu. Stretnutia zamestnancov súčasných i bývalých pri vianočnom stromčeku silne umocňujú vzťahy a dotvárajú kultúru organizácie.

Spomienka štvrtá

Táto spomienka je viazaná na obdobie zmeny spolupráce s MPC. Má podobu recenzií a sporadickej prednášateľskej aktivity. V ostatných dvoch rokoch nastupuje nový fenomén - kontinuálne vzdelávanie učiteľov. V tomto vzdelávaní sa moja pozícia zmenila. Som ten, ktorý je skúšaný. Podporujem systémovú potrebu ďalšieho vzdelávania učiteľov, ale aj výraznú systémovú zmenu oceňovania práce učiteľa - jeho prácu najlepšie pozná škola, rodičia žiakov školy a predovšetkým riaditeľ. Žiaľ súčasný „atak“ na získavanie kreditov mi skôr pripomína kampaň, ako ozajstnú potrebu učiteľa udržiavať si svoju vlastnú pedagogickú kvalitu. Vnímam toto obdobie ako veľmi náročné na odborné a organizačné manažovanie MPC. Ale o tom v inom príspevku.

Spomienka piata

Ako rozmýšľam teraz? Niektorí ľudia sú mladí a nič viac! Niektorí sú iba starší - a nič viac! Niektorí ľudia sú medzi tým a iba to. A keby aj muchy nosili šaty na chrbtoch, všetky budovy horeli v zlatom ohni, keby nebesia sa natriasali ako brušná tanečnica a všetky atómové bomby sa pustili do plaču - tak niektorí ľudia by boli iba mladší, iba starší, tí ostatní by boli stále rovnakí. Tých zopár, ktorí sa odlišujú, zlikvidujeme pomerne ľahko sami. Len tak si myslím, že náš svet by bol oveľa lepší, keby sme všetci spoločne oslavovali, že človek žije. Žime naplno, lebo nie je málo času, ktorí máme, ale veľa toho, ktorý nevyužijeme.

Tieto slová, vnímam ich ako slová uznania, adresujem jubilantke - MPC Prešov. Čas, ktorý som mohol vďaka JUBILANTKE venovať vzdelávaniu učiteľov, má v mojom doterajšom živote visačku „tvorivo investovaný čas“. JUBILANTKE do ďalších rokov želim plné seminárne miestnosti učiteľov s prirodzenou túžbou po vzdelávaní, ktorých vie oceniť a má o nich záujem spoločnosť.

JUBILUJÚCE METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM V PREŠOVE Z POHĽADU KRAJSKÉHO ŠKOLSKÉHO ÚRADU V KOŠICIACH

Ján Pavelčák, Krajský školský úrad, Košice

Metodicko-pedagogické centrum (v súčasnosti regionálne pracovisko) v Prešove si v týchto dňoch pripomína 20. výročie svojho založenia. Táto vzdelávacia inštitúcia ako priamo riadená organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky je už dlhodobo prirodzenou autoritou v očiach pedagogickej verejnosti. V súlade s platnou školskou legislatívou sa zameriava na výkon metodickej činnosti a na ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

O vzdelávacie aktivity MPC v Prešove prejavovali v uplynulých rokoch a prejavujú záujem i v tomto období mnohé školy a školské zariadenia v Košickom a Prešovskom kraji. Dvadsať plodných rokov tejto vzdelávacej inštitúcie rýchlo ubehlo aj vďaka úspešnej spolupráci s metodickými oddeleniami školských správ Východoslovenského kraja do augusta 1996, na ktorú nadviazali metodické oddelenia bývalých odborov školstva, mládeže a telesnej kultúry okresných úradov Košického a Prešovského kraja a od 1. 1. 2004 oddelenia odborných a metodických činností Krajských školských úradov v Košiciach a v Prešove.

Toto jubileum je príležitosťou na pohľad do minulosti a zhodnotenie prínosu MPC v Prešove pri udržiavaní a zvyšovaní spôsobilosti pedagogických zamestnancov vychovávať a vzdelávať deti a mládež v duchu humanity, demokracie a v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami.

MPC v Prešove v spolupráci s ostatnými odborno-metodickými inštitúciami v rezorte školstva, s orgánmi štátnej správy v školstve, inšpekčnými centrami, vysokými školami v Slovenskej republike a v zahraničí zabezpečilo za dvadsať rokov svojej plodnej činnosti nespočetný rad úloh na úseku školstva.

Je ťažké odhadnúť počet vzdelávacích aktivít a počet pedagogických zamestnancov i odborných zamestnancov škôl a školských zariadení, ktorí sa na metodických a vzdelávacích podujatiach organizovaných centrom zúčastnili.

KŠÚ v Košiciach je jedným z gratulantov, ktorí s úctou pristupujú k jubilujúcemu MPC v Prešove ako partneri v oblasti zabezpečovania vzdelávania pedagogických zamestnancov i odborných zamestnancov škôl a školských zariadení nielen vo svojej zriaďovateľskej, ale i územnej pôsobnosti. Vzájomná výmena odborných poznatkov a skúseností je dôkazom toho, že obe inštitúcie nesporne patria do koloritu výchovy a vzdelávania v regióne východného Slovenska. Svedčí o tom kvalifikované zastúpenie odborných radcov KŠÚ v Košiciach v expertných a pracovných skupinách, či odborná spolupráca na vzdelávacích projektoch a na vzdelávacích aktivitách v rámci priebežného vzdelávania pedagogických zamestnancov a vedúcich pedagogických zamestnancov. Odborní radcovia KŠÚ v Košiciach boli menovaní za členov sekcií pri MPC v Prešove, zúčastňovali sa priebežného vzdelávania a jednorazových akcií ako jeho účastníci i ako lektori.

Pozitívne hodnotíme spoluprácu KŠÚ v Košiciach s MPC v Prešove v projekte ESF „Dajme viac tým, ktorí majú menej“. MPC v Prešove na základe akreditácie zabezpečilo záverečné skúšky a obhajoby záverečných prác frekventantiek prípravy vedúcich pedagogických zamestnancov materských škôl Košického kraja. Odborní radcovia KŠÚ v Košiciach spolupracovali s metodikmi MPC v Prešove pri tvorbe a vydávaní odborných publikácií a príručiek pre pedagogických zamestnancov.

Vďaka patrí metodikom i vedúcim zamestnancom MPC v Prešove pri obsahovom napĺňaní pracovných porád a odbor-

Prví asistenti

ných seminárov pre riadiacich zamestnancov škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KŠÚ v Košiciach. Boli prínosom pre skvalitnenie riadiacej a metodickéj činnosti na školách a školských zariadeniach. KŠÚ v Košiciach kladne hodnotí súčasnú tvorivú spoluprácu s MPC, regionálnym pracoviskom v Prešove a jeho detašovaným pracoviskom v Košiciach najmä v oblasti ďalšieho vzdelávania vedúcich pedagogických zamestnancov.

Pri príležitosti 20. výročia založenia MPC v Prešove vyslovujeme poďakovanie všetkým metodikom, ktorí sa pričínili o skvalitnenie výchovy a vzdelávania v okruhu svojej pôsobnosti a ktorí sa zaslúžili o dobré meno centra v odborných kruhoch i širokej verejnosti. Do ďalších rokov prajeme tejto vzdelávacej inštitúcii veľa úspechov a mnoho vd'áchnych pedagógov, ktorým dopomohla ku vyššej kvalite ich pedagogickej činnosti.

MOJA SPOLUPRÁCA S MPC TRENČÍN

Elena Kacvinská, Gymnázium Janka Jesenského, Bánovce nad Bebravou

Metodicko-pedagogické centrum (ďalej MPC), na čo slúži táto inštitúcia, aké je jej poslanie? Takúto otázku si kládli mnohí učitelia ešte v nedávnej minulosti. Doba pokročila a dnes už všetci v školách vieme, že MPC je tu pre nás, pedagogických a odborných zamestnancov a jej poslaním je vzdelávať nás. S čitateľom sa chcem podeliť o moje skúsenosti zo spolupráce s jedným konkrétnym MPC, s Metodicko-pedagogickým centrom (dnes detašovaným pracoviskom) v Trenčíne (MPC Trenčín).

Do školstva som nastúpila v roku 1988 ako učiteľka matematiky a informatiky. Krátko potom zasiahli našu spoločnosť historické zmeny, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili aj dianie v školách. Odrhnutie školy od skutočného života sa však prejavilo aj v porevolučnom období. Všetko okolo nás sa menilo, iba školy si ešte dlho žili svojim zabehnutým životom. My, učitelia, sme učili stále rovnako - každý z nás sa snažil do žiackych hláv dostať čo najviac poznatkov zo svojho predmetu, bez ohľadu na kapacitu hláv, bez ohľadu na súvislosti v bežnom živote. Žiaci mali encyklopedické vedomosti, málokto ich ale dokázali zúročiť v praxi. Vzdelávanie učiteľov v tom čase bolo sporadické, pomáhali sme si najmä výmenou a odovzdávaním skúseností medzi kolegami navzájom.

Je prirodzené, že ako informatička som bola vždy o pár krokov vpred v získavaní nových informácií. Zapájala som sa so žiakmi do súťaží, robili sme stredoškolskú odbornú činnosť, olympiády a iné súťaže. Neustále som sa pritom niečo učila. Rada som sa zúčastňovala „školení“, ak som sa o nejakých pre mňa vhodných dozvedela. Ak sa však čosi zaujímavé dialo, bolo to v Bratislave. Tá bola pre nás príliš ďaleko a nemohli sme si dovoliť navštevovať bratislavské podujatia často, čo ako by boli dobré a poučné.

V roku 2004 som sa stala riaditeľkou Gymnázia v Bánovciach nad Bebravou. Vtedy sa začal príbeh mojej spolupráce s MPC Trenčín. Moje prvé kroky do MPC Trenčín viedli vďaka tzv. funkčnému vzdelávaniu. Pod vedením erudovaných odborníkov, ktorých MPC Trenčín zabezpečilo, som sa oboznamovala s legislatívou, so spôsobmi riadenia kolektívu, učila som sa umeniu komunikácie, učila som sa, ako čo najlepšie a najzodpovednejšie riadiť školu. Z každého stretnutia som si prinášala nové podnety na zlepšenie riadiacej práce. Ale najmä, spoznala som partiu úžasných ľudí v MPC Trenčín, ktorí s nadšením a nikdy nekončiacim elánom

vykonávali svoju prácu. Dozvedela som sa o rôznych aktivitách, ktoré robili a stále robia pre učiteľov, často obetujúc aj svoj voľný čas a súkromie. Keďže som na vlastnej koži spoznala, že vzdelávanie učiteľov je dôležité, prínosné, podnecujúce k lepším výkonom, začala som nabádať k vzdelávaniu v MPC Trenčín aj ostatných zamestnancov našej školy. Tí, ktorí absolvovali niektorý z ponúkaných vzdelávacích programov, vyjadrili spokojnosť s obsahom a s úrovňou vzdelávania pod hlavičkou MPC Trenčín. Ja z pozície riaditeľky školy konštatujem, že pedagógovia, ktorí sa zúčastňujú vzdelávania, sú výkonnejší, uplatňujú nové metódy a formy práce, používajú nové technológie, sú prístupní rôznym inováciám a posúvajú vyučovací proces a školu ako takú vpred.

A s úsmevom vravím, že ma v MPC Trenčín dovedli k multifunkčnosti. Naučili ma riadiť školu, naučili ma byť dobrou inštruktorkou lyžovania, rozšírili mi kompetencie v oblasti využívania IKT. Pod ich vedením v rámci vzdelávania k druhej kvalifikačnej skúške som sa dozvedela, čo sa skrýva za pojmom kvalita školy. Prvky manažérstva kvality sa postupne snažím zavádzať do praxe. Možno aj preto má naša škola pozitívne meno u svojich partnerov. Za moju rozhladenosť vo viacerých oblastiach som MPC Trenčín naozaj vd'áčna.

V čase, keď začal platiť zákon o pedagogických zamestnancoch, reagovalo MPC Trenčín okamžite na potreby učiteľskej verejnosti ponukou akreditovaných vzdelávacích programov. Ponuku neustále obohacujú. Vedenie MPC, detašované pracovisko Trenčín mapuje potreby škôl a snaží sa vyhovieť požiadavkám, ktoré učitelia predkladajú. Ak si niekto myslí, že vzdelávania sú samoúčelné a slúžia iba na získavanie kreditov, veľmi sa mylí. Za všetko hovorí výrok môjho kolegu po absolvovaní jedného vzdelávania v MPC Trenčín: „Bolo to vynikajúce a aj keby som nedostal žiadne kredity, určite by som sa rád zúčastnil i nabudúce.“

Slovenské metodické centrá oslavujú dvadsiate narodeniny. Počas dvadsaťročného obdobia menili svoje názvy, štruktúru, sídla. Jedno sa ale nezmenilo, a sice poslanie MPC. Sú to nositelia pokroku a vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov v školstve.

V mene učiteľskej verejnosti želim MPC veľa tvorivých síl aj do ďalšej budúcnosti, takisto veľa štúdiachťivých frekventantov. Aby sme sa spoločne mohli tešiť z kvalitných škôl s kvalitnými, vzdelanými zamestnancami.

Z obsahu:

Národný projekt Profesijný a kariérový rast

Úvod ... 1

Mária Šnídlová

**Tvorba profesijných štandardov a nástrojov hodnotenia rozvoja
profesijných kompetencií ... 2**

Miroslav Valica, Ivan Pavlov

**Profesionalizácia a profesijné štandardy pedagogických
a odborných zamestnancov v školstve ... 4**

Marián Valent, Robert Sabo

Analýza vzdelávacích potrieb PZ a OZ ... 8

Luboslava Ferčíková

**Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania
pedagogických a odborných zamestnancov ... 12**

Sylvia Lacová

Tvorba učebných zdrojov, metodík a odborných publikácií ... 13

Vladimír Laššák

**Vzdelávacie aktivity zamerané na rozvoj kľúčových kompetencií
pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov ... 13**

Miroslava Jakubeková

**Tvorba a správa interaktívneho vzdelávacieho portálu na podporu
kontinuálneho vzdelávania ... 15**

Lýdia Goňová

Zariadenie a vybavenie na odborné aktivity ... 16

Anna Surová Čulíková

Interview s manažérmi regionálnych projektových kancelárií ... 16

**Národný projekt
Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
ako súčasť reformy vzdelávania**

Adriana Mesárošová

**Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
ako súčasť reformy vzdelávania ... 21**

Beata Šlahorová

Pozastavenie sa v polovici cesty k cieľu... ... 26

Gabriela Droppová

Vzdelávanie učiteliek materských škôl ... 28

**Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
ako súčasť reformy vzdelávania - Trnavský kraj ... 31**

**Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
ako súčasť reformy vzdelávania - Nitriansky kraj ... 31**

**Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
ako súčasť reformy vzdelávania - Prešovský kraj ... 33**

**Vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
ako súčasť reformy vzdelávania - Žilinský kraj ... 33**

Jarmila Jakálová, Marta Hribiková

**Ako prebieha vzdelávanie pedagogických zamestnancov MŠ
banskobystrického regiónu ... 34**

Renáta Varholáková

**Uvádzanie národného projektu do praxe alebo
Ako sme začínali v Košiciach ... 35**

Valéria Tomášková

Názor lektorky akreditovaného vzdelávacieho programu ... 37

Ivana Kirkov

Pohľad lektorky na vzdelávanie ... 38

Zlata Knapíková

Obsahová reforma v MŠ pre vedúcich a pedagogických zamestnancov ... 38

Mária Bandíková

**Rozvíjanie digitálnych/informačných kompetencií učiteliek MŠ
na aktualizáčnom vzdelávaní ... 39**

Tvorba podložiek k digitálnej hračke Bee-bot ... 40